

Raport sentimental asupra stării aurului cenușiu

EXISTENT undeva între inimă și retină, contorul virstelor n-a înregistrat cu oboseală trecerea timpului: ideile deschizătoare de adevăr spre realitate, acum 17 ani, la al IX-lea Congres al partidului, au fost și rămân un vector de încredere și îndrăzneală, izvor de citirii și ample cesiuni materiale și spirituale zilei de mâine, viitorului. Istoria însă indiferentă dar supusă legilor gravitației sociale, a aglomerat multe decenii în 17 ani; o răscruce de drumuri, o restructurare verticală și orizontală în economie, fapte-documente și fapte-manifest, răspunsuri la întrebări condiționale și întrebări puse operativ stau condensate în istorie și vin să depună mărturie pentru anii maturității noastre, pentru vîrsta de aur a României socialiste. În cartea noastră, „Eu, fiul tău de singe și de crez“, scriam atunci, în 1965: „22 martie. În fruntea partidului este ales tovarășul Nicolae Ceaușescu. Urmează Congresul al IX al P.C.R., care instaurează un stil realist de gândire și acțiune, o viziune științifică în rezolvarea problematicei vieții, o generoasă pasiune pentru competență. Realismul devine științific abordabil. Modernizarea

(Continuare în pag. 18)

ION ARCAȘ ■

De la castrul roman Tirighina, la cetatea oțelului — Galați

...Amorțit de lunga hibernare — platoul Smirdanului își alunga fiocii unei ierni săltoase, greu de biruit. O primăvară parcă nevolnică își croia cu greu cale printre ploii și lăpoviță, printre valuri de ninsoare, printre ratalele reci, pătrunzătoare și ascuțite ca o floare, ale vîntului. Peste acea întindere de pămînt adunată ca un pîntec, deasupra Barboșilor străjuind gura Stretului și Dunărea pînă departe, la cotul Pisicii, spre Dobrogea, castrul roman Tirighina era martorul unei vîifornite care mișca și schimba o lume, care sedimenta granitul alteia mai nou și mai înfloritoare decît cea de pînă atunci. Abia acum, abia îndepărtate mutilările lăsate de hitler, ti în disperată lor retragere. Galațiul intra într-o nouă epocă febrilă, plină de speranțe și neliniști, în care crezul unei generații care dusese un război se reîncea cu romantismul alteia născut în anii războiului. Ușor cosmopolit, ca orice port, tinjind după un loc de frunte în ierarhia construcției de nave. Galațiul privea cu surprindere, cu teamă deci, o teamă lesne de înțeles, viitorul său, care-l prefigura o dezvoltare siderurgică și încă una de anvergură continentală. Pentru anii de in-

(Continuare în pagina 5)

AL. CRIHANA ■

„Oedip“ de Ioana Kassargian

30

ANUL XXXI (1110)
Vineri, 26 Iulie 1982

Flacăra

Săptămînal editat de
Frontul Democratiei
și Unității
Socialiste

**Cenaclul Flacăra al tineretului
revoluționar în turneu pe litoralul
Mării Negre**

(pag. 12-13)

**Să nu tăiem lemne
cu un motor de avion**

(pag. 17)

O zi de august în Oltenia

(pag. 18)

**„Nu sintem obligați să demonstrăm
nimănui continuitatea sau vechimea noastră
în spațiul românesc. Sintem aici“ — un
interviu cu arheologul Radu Popa.**

(pag. 19)

România, Patria mea dintre riuri

În memoria inimii — calendar magic — mi-ai însemnat cu roșul singelui praznicele tale România, Patria mea dintre riuri. Vulturii-ți prelungesc în atlasul văzduhului meridianele. Și floarea de colț mai amintește speranța și căderea haiducilor. Sub zarea ta Patrie, Maica Maicilor, noi fiii tăi mai auzim freamăt de luptă din păduri și cînd nu bate vînt, singele scurs sub rădăcini nu s-a mai stins. Eroul necunoscut — jertă albă — îți trece prin aspirații. Mereu bicul din viscolul vremilor se răsfrînge în tremurul din ochii pămîntului, în bătrînele fintini... Îngăduie Patrie să văd așa cum ne-au fost eroii și martirii. Mă-ntîmpină prin veacuri zbor de dangăte și-l deslușesc pe Ștefan pornind din racla-i de la Putna alături de Voievodul cu bardă în vîiet spre Alba pe urmele lui Burebista și Decebal, laolaltă scrutînd și zori, restriști și izbinzi, în epopeea neamului. E-atita amintire și poezie străbună între punctele tale cardinale. Sub lumina ta Românie, am îndrăgît în neîntrerupte aventuri vara ciocirlei, timpul printesei temerare din văzduh, sub vraja ta, Patria mea dintre riuri, iubesc la fel iarna cînd visul incolțește ca griul în căldura de sub pătura de zăpadă. Mă înalț în gloria ta Patrie, Maica Maicilor, Eternitate!

BAZIL GRUIA ■

O idee mai veche, o idee mereu actuală

UN CENTRU NAȚIONAL DE MEDICINĂ NATURISTĂ

— Încă o carte, stimate tovarășe doctor Teodor Caba?! A cita, a opta, a noua?!
— Nu le-am numărat, numai că, de data asta, eu n-am făcut altceva decît să îngrijesc ediția. „Contribuții la practica acupuncturii“ reprezintă rodul experienței membrilor cercului de specialitate din Timișoara, interceiat în urmă cu mai bine de 2 ani, prin bunăvoința filialei Timiș a U.S.S.M. și prin rivna profesorului doctor docent Louis Turcanu. Pe baza observațiilor și a studiilor efectuate în acest interval, am hotărît să scoatem un volum pe care să-l punem la îndemina celor interesați de o străveche, dar eficientă, modalitate terapeutică.

— Să înțelegem că nu mai lucrați la Călan? V-ați mutat la Timișoara?

(Continuare în pag. 4)

Ovidiu IOANIȚOAI ■

Plantele medicinale într-un nou labirint?

Dacă ar fi să întrebați care este cel mai cunoscut om de pe Valea Bătrînelor fiți siguri că veți auzi — așa cum mi s-a răspuns și mie — că „nea Geantă“. Omul este însă la fel de familiar și celor de pe văile Chiojdancei și Biscăi, sau trătorilor pe părțile, stîncăriile, platourile și văioagele munților Gămălia, Sîrului, Zmeuretului, Paltinului, Bocirnei... Acum, mai în urmă nea Geantă a ajuns să fie cunoscut și la cîmpie, pe la Urziceni și pe la Ploiești, ba chiar și în București. De unde s-a pricopsit cu atita notorietate? Lui nea Geantă fama i s-a tras de la plantele medicinale pe care le culege vara și pe care le vinde în celelalte anotimpuri. Cîndva, adică în urmă cu vreo patru decenii, nea Geantă — deși simplu

(Continuare în pag. 4)

MIRCEA BUNEA ■

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a înmînat tovarășei Alexandrina Găinușe „Ordinul Muncii” clasa I

Cu prilejul împlinirii vârstei de 50 de ani, tovarășei Alexandrina Găinușe, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., viceprim-ministru al guvernului, i-a fost conferit, prin decret prezidențial, „Ordinul Muncii” clasa I, pentru contribuția adusă la infaptuirea politicii partidului și statului de faurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră. „Această activitate și muncile de răspundere încredințate de partid — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, înmînînd sîrbătoritei înalta distincție — sînt o expresie a politicii partidului nostru de a-și asigura cadrele și activiștii din rîndul clasei muncitoare, al țărănimii, al intelectualității, din rîndul acelor comuniști care s-au identificat în totul cu politica partidului, cu interesele poporului și acționează consecvent pentru îndeplinirea îndatoririlor pe care le au ca membri ai partidului comunist, de a sluji todeauna poporul, partidul, cauza socialismului, independența și suveranitatea țării”. La Festivitatea de la stațiunea Neptun, care a avut loc sîmbătă, 24 iulie, au participat tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășii Constantin Dăscălescu, Iosif Banc, Emil Bobu, Nicolae Constantin, Gheorghe Oprea, Petru Enache, Ion Stoian, Richard Winter. Tovarășea Alexandrina Găinușe a mulțumit cu recunoștință pentru înalta distincție ce i-a fost acordată, fiind călduros felicitată de tovarășii din conducerea de partid și de stat.

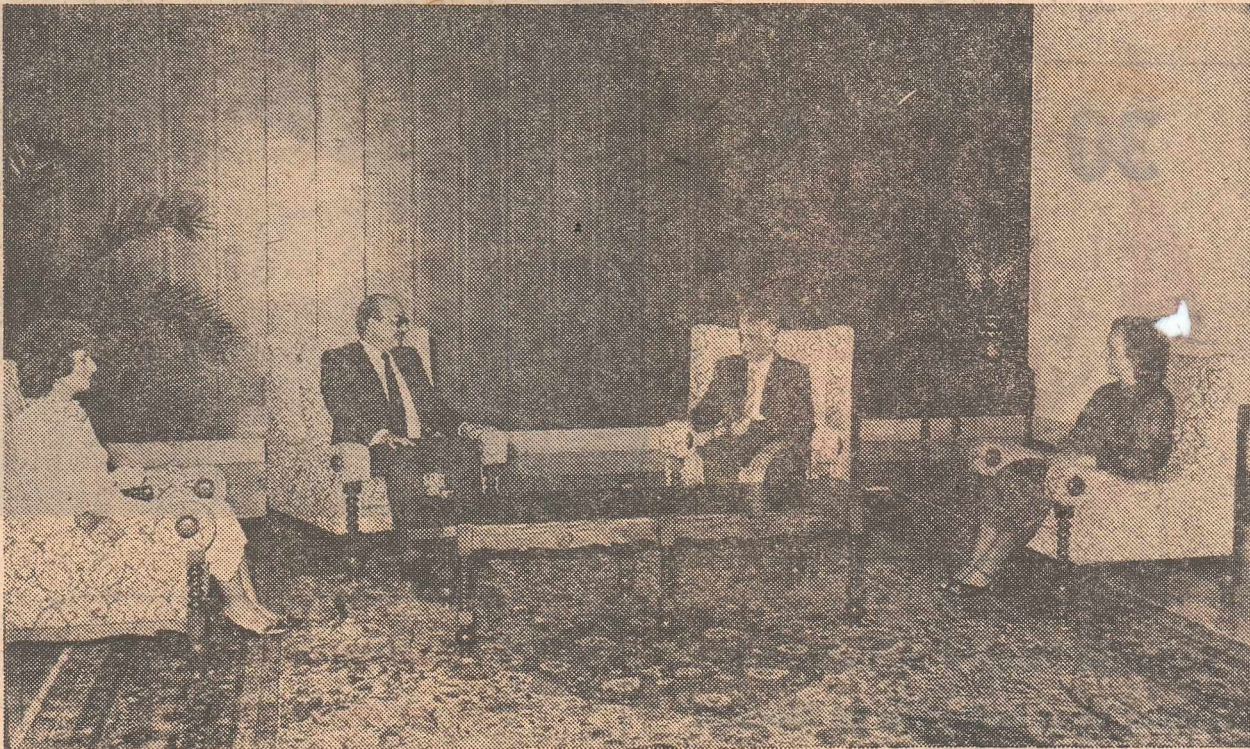
P. MIHAI

Președintele Nicolae Ceaușescu a primit pe primul ministru iordanian

Luni, în stațiunea Neptun, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au primit vizita prim-ministrului Guvernului Regatului Hașemit al Iordaniei, Mudar Badran, și a doamnei Badran, care își petrec concediul de odihnă în țara noastră. Schimbul de vederi în problemele actualei evoluții a vieții internaționale a reliefat hotărîrea celor două țări de a contribui la instaurarea unui climat de pace și securitate, de colaborare în lume, pentru soluționarea pe cale politică, prin tratative a problemelor care confruntă omenirea, pentru lichidarea focarelor de război și tensiune, pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru trecerea la dezarmare, în primul rînd la dezarmarea nucleară. Situația din Orientul Mijlociu, cu deosebire evenimentele actuale din Liban, au fost discutate cu o deosebită atenție, evidențiindu-se necesitatea întreprinderii, în continuare, a unor eforturi politico-diplomatice sporite, pentru a se ajunge la încetarea ostilităților și la dezangajare în Beirut, pentru retragerea trupelor israeliene din această țară și realizarea unei soluții politice de natură să asigure independența, suveranitatea și integritatea teritorială a Libanului. Preocupările șefului statului român în această direcție s-au bucurat de o înaltă apreciere din partea distinsului oaspete.

MIHAI P.

BOBUL DE GRÎU

La țară, mirosul de fin proaspăt cosit a fost înlocuit, în aceste zile, cu un al de piine proaspăt făcută. Piine ca-n Ardeal. Înaltă, albă și pufoasă. Mare ca roata carului. Ne-am obișnuit, parcă, dintotdeauna să numim aceste zile de iulie — zile în exclusivitate ale grîului. Deunăzi, am încercat miriștea cu talpa descultă. Galbenul auriu al unor kolde din zona Careiului și Tășnadului, din județul Satu Mare, incintă și mulțumesc în parte ochiul bunului gospodar. Am spus că numai în parte, deoarece câteva furtuni năprasnice, fără egal, însoțite de puhoi de grindină au dijmuț o citime din recolta acestui an. În mrejele acestui puhoi mistuitor a picat și satul meu, Sărvăzel, aflat la confluența a trei județe. Am văzut, în aceste zile, imensele combine „îmbucind” din lanul întins cu o poftă atavică și de nedescris. Gîndul nu se putea să nu mi se abată la pașnica

și-acum depășita coasă manuală și la tradiționala imblăcie, uitate printr-un pod păienjenit de șură. Am văzut și fete subțiri ca snopul de secară ridicînd baloții de paie uriași. Am aflat că erau eleve în practică. O deprindere copilărească nu le-a părăsit de-a binelea: cu paiul de orz sau griu muiat între buze, își făceau mai apoi inele și brățări din paie în doi, în trei și în patru împletite, parcă cine știe pentru ce serbări galante ale cîmpului. Cîțiva țărani erau cu nepoții după ei, probabil aflați în vacanță „la bunici”. Trebăluiau și ei la ce puteau. În cel mai fericit caz se îndeletniceau cu așezatul ștergarelor într-un loc cu umbră, pentru masa dintru amiază.

Spicele de griu, frecate între palme, dau la iveală un aspect: boabele se desprind încă greu de tija spicului. Vremea excesiv de umedă o fi de vină, spune molcom șeful secției S.M.A. Pir, Mihai Ardelean. Conchide pe dată și „ajutorul” său, economistul Ioan Burlacu. De altminteri, la secția pirnău de mecanizare lucrează trei frați Burlacu. Cine știe, poate vom scrie într-o bună zi despre ei. Dar nu e vremea de pierdut. „Bătălia” recoltei trebuie susținută cu vrednicie printre ferestrele cu timp bun.

Așadar, boabele desprinse greu de pe axul spicului cu și fără ariste, ajunse deodată catifelate și sticloase în podul palmei, îți sugerează, fie și pentru moment, atmosfera de înaltă poezie și spirit rustic al locului unde Lucian Blaga spune că s-a născut veșnicia, adică la sat: „Copil, imi plăcea, despuia de

veșminte, / să intru-n picioare în cada cu griu, / confundat pin' la gură în boabe de aur. / Pe umeri simțeam o povară de riu”.

Așadar, iată-ne în zilele și orele grîului. Zile și nopți ale grîului. În popasurile noastre transilvane am văzut destule holde înalte și grele de rod, în ciuda mersului instabil și buclucaș al vremii. Am văzut spicul cit vrabia și bobul cit unghia de copil mic, vorba poetului. Gestul, amintit anterior, de-a freca cîteva spice-n palme și de-a gusta bobul de griu între dinți, ca pe-o monedă antică, îți vine să-l faci instantaneu. Îi vezi și pe alții cercînd bobul între dinți. Zilele și nopțile grîului sînt asemuitoare, în multe privințe, cu sîrbătorea muncii satului românesc contemporan, care sîrbătoare este în toi.

Citiseam undeva că grîul este o plantă-simbol pentru om din timpuri imemorabile. Dar grîul este și un semen, un prieten, un aliat al țăranelor române din timpuri străvechi. Din vremuri bune și din vremuri de restriște. Vi se pare forțată nota cumva? Nici vorbă. În griu omul își pune nădejdele și speranțele sale. Dacă prima roadă de griu este bună, se spune că și anul va fi bun. Și trebuie că va fi așa!

Vechimea grîului vorbește despre vechimea îndeletnicirilor oamenilor acestor pămînturi. Într-un discurs renumit al său, Demostene, cel mai mare orator al A-tenei, se adresa astfel cetățenilor: „Știți

fără-ndoială că noi, mai mult decît toți oamenii, folosim grîul importat. Cantitatea de griu adusă din Pont este mai mare decît ceea ce ne vine din celelalte porturi comerciale”.

Dar gîndul meu se îndreaptă, innoitor, nu atît spre buna „camaraderie” statornică între om și griu, între țăranelor, ci și spre un anumit „secret”, să-i zic astfel, al grîului. De la semănat și pînă la recoltat grîul trăiește un ciudat proces de metamorfoză și devenire pe parcursul a nici mai mult, nici mai puțin decît 9 (nouă) luni. Exact atîta cit durează aducerea pe lume a unui copil, de la procrearea și pînă la nașterea cea mare! Orice naștere este mare și ireversibilă! Copilul ca și bobul de griu au o anume „comuniune” ascunsă cu fețele vălurate ale universului.

La urma-urmei, dacă te vei fi învrednicit să ieși bobul de griu în palmă, pe fața lui sticloasă și cerat roșiatică, vezi putea întui, trecătorule, sînt sigur de asta, însemne ale fizionomiei omului, întocmai cum munții și craterele lunare aduc, de la mare distanță, cu înfățișarea unui cap de bătrîn înțelept în aceste nopți adînci și înalte de vară. În aceste zile și nopți ale grîului.

DORIN SALAJAN

O unitate militară cu glorioase tradiții, reintrată în istorie în timp de pace

Miez de vară. În șirul sutelor și sutelor de colective muncitorești care au avut cinstea de a se înfili cu portdrapelul destinelor și gloriei patriei socialiste și înfiliării puterii ei de apărare — tovarășul Nicolae Ceaușescu, și-a înscris numele, în ziua de 22 iunie, și un colectiv ostășesc. Ofițerii, maiștrii militari, subofițerii, gradatii și soldații din unitatea în a cărei cronică s-a gravat, recent, acest moment înălțător sint urmași ai unor contingente eroice, ce au dat nemuritoare contribuții de jertfe de sine la tezaurul libertății și independenței patriei de care ne bucurăm astăzi, noi, fiii României socialiste.

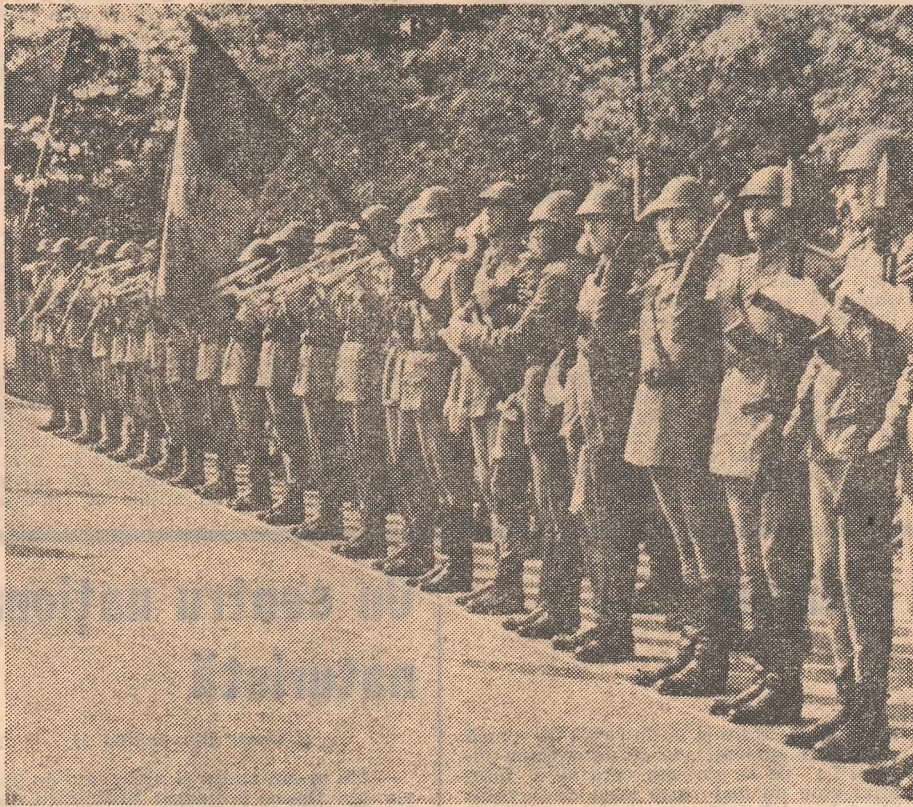
Așadar, o unitate militară mecanizată a fost vizitată de șeful statului și al partidului. Ce se poate spune despre această unitate acum, în momentul rememorării și al meditației?

De remarcat conectarea în toate planurile — hâmicie, modernitate și realizări — la marile efort de înnoiri al țării. O precizare se impune. Nimic din ceea ce știm despre cazarma din trecut mai îndepărtat sau mai apropiat. Unitatea afirmă valențele unei înalte școli educativ-formative, în care tinărul nu se simte un simplu elev, ci un cursant al unei instituții militare și deopotrivă politice, economice și politice. Să ne explicăm. Cunoștințele de mecanică, fizică, chimie, electronică sau electrotehnică însușite în școlile profesionale sau liceale capătă aici noi dimensiuni. Este ceva firesc. Cunoașterea și folosirea tehnicii moderne din înzestrare, de producție românească, formarea unui bun tanchist, transmisionist, artilerist, genist sau chiar simplu infanterist nu pot fi concepute fără o solidă formație tehnico-științifică care dă soliditate calităților de bun luptător. Și tot aici filele dragostei de țară, în tot ceea ce au ele mai frumos și mai trainic, sint parcurse în perspectiva scopului nobil pentru care ostașii se pregătesc — durarea acelor virtuți care să le amplifice iubirea ardentă de patrie, voința de a continua și îmbogăți tradițiile moștenite de la generațiile înaintate, hotărârea de a fi în orice moment gata în slujba intereselor supreme ale poporului și partidului.

Situația într-un adevărat parc natural, unitatea, cu construcțiile ei moderne, este mediul de frumusețe, de muncă și viață nouă, purtând efigia epocii „Ceaușescu”, în care omul, inclusiv cel în haină de ostaș, reprezintă valoarea supremă.

In cronică de luptă a armatei, unitatea și-a înscris numele la loc de cinste în luptele pentru libertatea, independența și unitatea țării purtate în timpul primei conflagrații mondiale. Divizia din care regimentul a făcut parte a primit ca denumire simbolul viteției românești din vara anului 1917 — „Mărășești”. În fața așezării, modeste pe atunci, de la porțile de sud ale Moldovei s-au frânt toate încercările desperate ale crotopitorilor, au înviat și s-au transformat în realitate speranțele românilor în victorie.

La obținerea denumirii de „Mărășești” care inobilează titlatura diviziei, unitatea căreia îi consacram aceste rânduri are merite deosebite. Din cei 2.000 de luptători 1.708 au căzut la datorie sau și-au dat jertfa de sine la marea victorie. Din documente îngălbenite de vreme reținem faptele de arme ale batalionului comandat de maiorul Gheorghe Mihail, în fața căruia s-au stins numeroase valuri de atacatori inamici. Maiorul de la Mărășești avea să ajungă general și să urce în conducerea superioară a armatei în zilele insurecției din august 1944. Și

tot acolo, la Mărășești, un subofițer săvârșește o pilduitoare faptă de arme. Este vorba de plutonierul Gheorghe Sasu. Deși îndeplinea o funcție administrativă, a cerut și a obținut să fie trimis pe front. În timpul crâncenei înclăștrări din 27 iulie 1917, care a înclinat balanța victoriei de partea noastră, în fruntea a 30 de ostași, cei mai rămăseseră dintr-o companie, reușește să țină în loc mai multe atacuri ale inamicului. Cade, împreună cu mulți subordonați, pe cimpul de onoare. Sentimentul datoriei care l-a animat s-a reverberat și în actele de eroism săvârșite de sergenții și soldații Nicolae Gavrilă, Radu Stoica, Ștefan Georgescu, State Copac și mulți alții. Blocul monolitic format de ei a dat conținut devizei „Pe aici nu se trece”. Și nu s-a trecut.

În perioada interbelică, în rîndurile urmașilor de la Mărășești cuvîntul comunistilor avea să găsească înțelegere și ecou. Într-un document purtînd numărul 20.720, din 10 martie 1931, întocmit de statul major al diviziei și adresat corpului de armată, se arată: „În Regimentul... s-au găsit pe terenul de instrucție 12 manifeste de propagandă comunistă”. Organizația de partid din unitate n-a putut fi descoperită. Ea a continuat să lumineze conștiințe, să le atragă la lupta antifascistă.

Și a venit 23 August 1944. Ziua mult așteptată. Divizia „Mărășești”, asemenea întregii armate române, a răspuns cu promptitudine la ordinul patriei. Împotriva dușmanului cu care se bătuse pe viață și pe moarte cu 27 ani în urmă, unitatea avea să intre în acțiune chiar în dimineața zilei de 24 august. Prima misiune a revenit subunității comandate de căpitanul Gheorghe Scipione. Cităm din ordinul primit: „Interceptați șoseaua Tulcea — Constanța în punctul Valea Cișmelelii cu misiunea de a opri și dezarma coloana germană ce se îndreaptă spre Constanța. Atenție la bateria germană 88 mm de la colțul depozitului de armament care

ar putea să acționeze din spate...” Ostașii lui Scipione au dejucaut planul hitlerist. A urmat apoi marea epopee de pe dealul Singeorgiu, din zona Oarba de Mureș. Cronică unității consemnează spiritul de sacrificiu probat de maiorul Vasile Dumbravă, sergentul Dumitru Stoian și al altor alți eroi care au deschis calea ofensivei eliberatoare a teritoriului furat prin nedreptul dictat de la Viena. La 25 octombrie 1944, tricolorul românesc este arborat pe turnul din fața primăriei Carei de ostașii acestei unități. Și tot de acțiunile lor energice este legată scoaterea din funcție a postului de radio DONAU în ziua de 12 mai 1945, din apropiere de Praga, cu ajutorul căruia căpeteniile fasciste trimiteau în eter speranțele agoniei, îndemnînd la moarte tinerii nevinovați. Pacea pentru ostașii unității a venit cu trei zile mai târziu. Au fost cele mai grele zile de război. Așa mărturisesc cei care au supraviețuit lungului drum de lupte și victorii parcurs de ostașii regimentului, drum care a măsurat un itinerar de aproape 1.800 kilometri.

Drumului de luptă, faptelor eroice săvârșite de ostașii unității le-au fost consacrate lucrări memorialistice, studii și numeroase materiale publicistice. Așezată la loc de cinste în panteonul eroismului românesc, unitatea a reintrat în istorie în timp de pace odată cu vizita președintelui țării și comandant al forțelor noastre armate.

O imagine despre unitatea de astăzi — unitate mecanizată — unde găsim toate genurile de arme aparținînd trupelor de uscat, în care trăiește și muncește un colectiv ostășesc cu un ales sentiment al datoriei, avem s-o conturez în urma unei discuții avute cu un tânăr locotenent, Teodor Gorea. „Sint bucureștean — mi-a spus Gorea — dar puternic legat de această unitate încît n-o pot schimba cu alta. O

să vi se pară paradoxal, dar aici, în această parte de țară, unde ne simțim ca lângă cei dragi de acasă, ne-am format noi adevăratele calități de oameni, comandanți, gospodari, cetățeni, Regimentul s-a înălțat în împliniri și frumusețe prin noi, prin fiecare cadru și ostaș. În acest mediu, ce poartă amprenta a ceea ce numim *civilizație*, munca se face cu pasiune, iar pasiunea constituie acel soclu pe care se clădesc succese durabile. Satisfacția muncii cotidiene ne îndeamnă mereu spre mai bine”.

Rețineți, sint gândurile unui tânăr locotenent al cărui părinți sint în București. Ei și-au dorit fiul aproape. Și ar fi putut s-o facă. Dar n-au avut încuviințarea acestuia. Lui Gorea i-a plăcut unitatea în care fusese cînda în practică, ca elev stagiar, și unde a simțit că munca corectă, pasionată este în drepturile ei. Și n-a greșit. Astăzi este comandant de companie. S-a căsătorit cu o fată din împrejurimi. Și este fericit.

Unitatea are demni continuatori de tradiții. Consemnăm: Organizația U.T.C. a fost distinsă cu Diploma de onoare a C.C. al U.T.C.; subunitățile comandate de maiorul Nicolae Rășină, locotenentul major Ion Ghiță, locotenentul Ilie Netemneanu au obținut titlul de frunte... Grupul vocal instrumental de muzică ușoară a obținut locul I în etapa județeană a Festivalului național „Cîntarea României”. Adevărata strălucire a acestor locuri de frunte este dată de succesele obținute de unitate în toate domeniile activității și vieții ostășești, pe baza prevederilor Directivei comandantului suprem. Mărturie: rezultatele bune și foarte bune dobîndite în pregătirea de luptă și politică, aplicații, în starea și practica disciplinară, în activitățile desfășurate în economia națională. Și încă ceva. Toți mecanicii conducători de pe transportoarele blindate, de pe tancuri, precum și ostașii radiotelegrafisti sint specializii de clasă.

Subunitatea comandată de maiorul Marin Ghirea urmează tradițiile celei care a acționat sub comanda căpitanului Gheorghe Scipione. Pe platoul de instrucție, ostașii dotați cu armament modern, produs de harnicele colective muncitorești din țară — automate, puști-mitralieră și mitraliere, aruncătoare de grenade — prezintă onorul și hotărârea lor de a fi ori cînd gata la datorie. Pilda celor care în urmă cu 38 de ani au răspuns la chemarea partidului, în zilele de foc ale lui august 1914, se afirmă la temperaturi ardente în inimile celor ce prezintă astăzi onorul comandantului suprem al forțelor noastre armate. Ostașii acestui batalion, asemenea tuturor militarilor unității și Diviziei „Mărășești”, au obținut în ultimii ani, și îndeosebi în perioada 1960—1982, rezultate bune și foarte bune la toate categoriile de pregătire. Numele ostașilor unității sint gravate pe frontispiciul unor mari obiective economice din Dobrogea, Oltenia și Cîmpia Română.

În coloana vredniciei ostășești se adună numeroase subunități, cum sint cele comandate de locotenent-major Mircea Stancu, care de șase ani consecutiv deține titlul de frunte, al locotenentilor Gheorghe Cimpean, Alexa Gherghina, Cornel Trică și alții care obțin, an de an, rezultate la nivelul exigențelor formulate în Directiva comandantului suprem al forțelor armate.

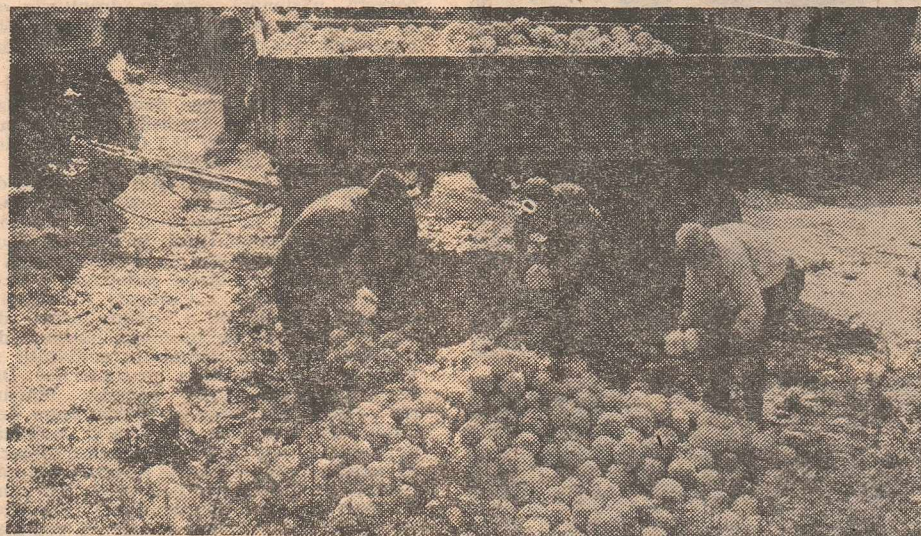
Urcușul spre măiestrie al ostașilor unității n-a fost simplu. Comandanții, organele, organizația de partid și a Uniunii Tineretului Comunist au investit multă inițiativă, spirit novator, responsabilitate. Astăzi, drumul spre măiestrie se obține cu investiție și inteligență și mari economii de motoresure, carburanți și lubrifianti. Simulatoarele folosite astăzi în pregătirea t.a.b.-iștilor, tanchiștilor, artileristilor, sint la nivelul exigențelor cimpului de luptă modern. În sălile-polygon se economisesc motoresure cit și timp atît de necesar parcurgerii complexului program de pregătire a acestor categorii de luptători.

La condițiile de instruire și combativitate ar mai fi de adăugat ceva. Unitatea a dezvoltat o puternică bază materială pentru aprovizionarea cu carne, zarzavaturi și produse agroalimentare. Este de remarcat că peste 50 la sută din carnea de porc și zarzavaturile sint produse prin efort propriu. Ostașii au astfel asigurate condiții din cele mai bune de viață. În incinta unității distingem parcele, loturi rînduite după reguli agrotehnice moderne, cu tomate, rădăcinoase și culturi destinate dezvoltării sectorului zootehnic. Unitatea dispune astăzi de peste 300 porcine, 700 ovine, 200 iepuri de casă, 600 păsări. Hrana ostașilor este asigurată astfel după cele mai riguroase norme științifice.

Privit în perspectiva disponibilităților care le afirmă în planul capacității combative, unitatea întrunește multe din valențele unui adevărat detașament de luptă revoluționară și patriotică — deziderat major pus de comandantului suprem al forțelor armate române, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în fața bravei noastre oștiri, scut de nădejde, împreună cu întregul popor, a tot ceea ce clădim pe eroicul și rodnicul perimetru de cimp și ape ce dau contur patriei noastre dragi — Republica Socialistă România.

Colonel CONSTANTIN ZAMFIR

E vara prea bogată și peste puterile noastre de a ne bucura de bogăția ei?

Fotografii de ELENA GHERA

Șoseaua coboară spre Giurgiu și cit trece prin Adunații Copăceni este umbrată, de o parte și alta, de pomi fructiferi: nuci, cași, meri și pruni. Primarul Gheorghe Dobre ne atrage luarea aminte: că pomii nu poartă semnele unei agresiuni, de aceea sîntem de acord cu el cînd adaugă că este, acesta, un semn al bogăției comunei, unde n-au fost și nu se află oameni calici, nici în înțelesul mai vechi al cuvîntului, adică de săraci lipiți pămîntului, nici în înțelesul mai nou, de lăcomie. Oamenii, zice primarul, au și-n gospodăriile lor fructe. Fruc-

te și legume multe, Adunații Copăceni fiind, împreună cu satul aparținător Dărăști-Vlașca, nume cu faimă în zona leucocică care se întinde la miazăzi de București. Din grădinile de legume ale celor două C.A.P.-uri, însumînd o suprafață de 215 hectare, în acest an se vor livra la fondul de stat, conform planului, 2.250 tone de legume. Însă legume se cultivă și-n gospodăriile populației, pe 325 hectare, de unde urmează să se obțină o producție de 4.554 tone. Dintre acestea, ne spune la rîndu-i Ion Ilie, secretarul consiliului popular, o parte sînt

valorificate de țărani din Adunații Copăceni pe cont propriu, iar 940 de tone au fost contractate cu statul. Aceste contracte au fost încheiate, precum se știe, astăzi. Le respectă țărani din Adunații Copăceni? Fără îndoială că da, ne răspunde primarul, și este datoriar noastră să ne dăm singuri seama că undă de mîhnire care-i clatină fermitatea glasului se datorează altor motive decît aceiași că țărani din Adunații Copăceni nu-și respectă cuvîntul.

Centrul de achiziții al comunei se vestește prin plutoane, companii și batalioane de muște. Am spune că ele roiesc ca pe-o victimă a luptei pentru existență, ca pe-un cal mort de pildă, dacă realitatea n-ar fi mai puternică decît orice comentariu al ei, iar realitatea, în cazul de față, este că șeful centrului, Alexandru Călin, înoată pe jumătate neputincios și pe jumătate optimist printre lăzile în care 1.800 kilograme de roșii stau să se strice, iar o parte s-au și stricat. Alături, 300 kilograme de castraveți par a fi amenințați de aceeași soartă. Legumele au fost aduse, zilele trecute, de Ion Dragomir, Vasile Culan, Ion Horitache, Ion Dascălu, Sandu Anghel, Ion Dumitrache, Constantin Dinu și alții, tot atît de fericii ca ei, care n-au apucat să vadă că rodul muncii lor începe să incline spre calea pierzaniei, așa cum au prilejul să vadă cei ce-au sosit chiar astăzi, precum Constantin Pandelescu din Dărăști, care a adus 80 kilograme de castraveți. Între timp, alți săteni dau țiroale pe la ușă și întreabă cum rămîne cu plata legumelor și fructelor pe care le-au adus mai demult. Ioana Petre așteaptă banii pentru 22 kilograme de cireșe pe care le-a predat cu o lună în urmă, iar Petre St. Tudose pentru cele 21 kilograme de căpșuni pe care le-a dat pe 12 iunie. Acesta din urmă zice că a venit de 5-8 ori aici și dacă ar fi rezolvat e limpede că n-ar mai fi venit și-acum cu aceeași rugăminte. Marin Geantă, casier la cooperativa de credit din Vidra, le mai explică încă o dată că nu le poate da banii intrucît oamenii tîn în mină doar o bucătică de hirtie care se intitulează, aflăm, „bon de mină”, iar pentru a li se face plata e necesar ca ei să aibă „adeverință de recepție”. Aceste adeverințe ei ar fi trebuit să le primească de la Dumitru Ciobanu, care a fost șeful centrului pînă în urmă cu cîteva săptămîni, dar „nea Mitică” nu prea a mai trecut pe la centru după ce a dat în primire. Și oamenii vin, nu le-a slăbit încă nădejdea că el o să se mai abată totuși pe la locul fostei sale munci și atunci or să-și primească și ei banii. Ion Dancă ne spune, la rîndu-i, că el nici n-ar mai cere banii, tot ce vrea este să i se elibereze o asemenea adeverință de recepție pentru a face dovada că și-a onorat contractul și a-și putea astfel valorifica neînșinat, la piață, produsele din grădina proprie.

Starea în care se află alte 1.000 de kilograme de roșii în magazia fermei leucocicele a C.A.P.-ului Adunații Copăceni face imposibilă, spune economista Maria Dumitru, orice discuție despre calitatea lor. După patru zile de așteptare, în rîstimpul cărora nu s-a arătat în orizontul comunei nici un mijloc de transport

din cele specificate în contracte, roșii au început să fie bune doar pentru înțajirea animalelor. În această privință localnicii dispun de o oarecare experiență. De curînd, 13 tone de varză au zăcut pînă au dat semne de stricăciune și atunci ferma de legume a C.A.P.-ului Adunații Copăceni le-a vindut fermei zootehnice a C.A.P.-ului Dărăști-Vlașca. Că acest prilej, ne spune economista Maria Dumitru, în loc să încaseze 2,20 lei pe kilogram, ferma din Adunații Copăceni a încasat doar 15 bani. Însă cum asemenea situații nimeni nu se întreal cine suportă diferența de preț, i-am prîvit pe muncitorii fermei de la Adunații Copăceni care priveau la rîndu-le cu tractoristul Ilie Ghiță de la Dărăști în cărca într-o remorcă, împreună cu Marin Buligă și Despa Preda, ultimele resturi ale unei recolte muncite din greu și găt culesse de ei, și n-am putea spune că ochii lor era prea multă veselie.

Desigur, știm că întreprinderea de legume și fructe Giurgiu, care-și are sediul în comuna apropiată Vidra și care trebuia să trimită mașini către Adunații Copăceni, nu dispune de mijloace proprii de transport ci depinde în această privință de întreprinderile cu care încheie la rîndu-le contracte, iar acele întreprinderi uneori își respectă promisiunile, alteori ba. Sub acest aspect al problemei, care este esențial, nu am aflîm nimic nou mergînd la Vidra. Tocmai de aceea să ne întoarcem la țărani din Adunații Copăceni care priveau cum, sub ochii lor, li se irosește o parte din murcă și din nădejdiile de a câștiga cîștigul de cîteva cîștiguri. Numele și vîrsta cîtorva: Ion Dumitru, 67 de ani, Constantin Tiu, 72 de ani, Gheorghe Stoian, 72 de ani, Maria și Ștefan Manda, 56 și 67 de ani, Vișginia Vlad, 33 de ani, Maria și Cula Cruceru, 44 și 48 de ani. „Tocmai cînd e producția mai mare, ziceau ei, cînd belșugul mai mult, nu mai vin să ridice legumele”. Sau: „O fi nevoie să punem mai puține legume? Atunci de cîpunem atît de multe?”. Și cum printre ei se afla și Vasile Marin, om de 68 de ani și care mai în tinerete a fost primul președinte al C.A.F.-ului, între 1961 și 1962, și-au adus aminte să-l întreb dacă pe-atunci se stricau legume gata culese și numai bune să fie duse în undele și rostul. Și el a zis că nu se stricau C.A.P.-ul făcea pe atunci butoaie cu murături și bulion, le vindea armatei, și dîcîte-și aduce aminte n-a reclamat nimeni că nu erau bune. Incît zicem, în rînd cu opiniile țărănilor din Adunații Copăceni ar fi asta o soluție? De n-ar fi asta, a putea fi alta. Căci iată ce ne spune Petre Roman, șofer la întreprinderea de transporturi speciale pentru agricultură de fel tot din Adunații Copăceni: „În comuna noastră sînt vreo 500 de căruți cu cai. Nici n-ar fi nevoie să fie tocmit toate ca să ducă legumele astea la București. Bucureștiul e aproape, pînă la barieră sînt 13 kilometri. O căruță n-a face mai mult de o oră pînă acolo. Și-atunci de ce să se piardă bogăția asta?”

Este vara prea bogată și peste puterile noastre de a ne bucura de bogăția ei

D. CONSTANTINESCU

Plantele medicinale într-un nou labirint?

(Urmare din pagina 1)

timplar — a avut prilejul să lucreze în preajma unei farmacistice pe nume Emilia Georgescu. La rîndu-i femeia lucrase ani în șir pentru celebrul laborator „Vorel” de la Piatra Neamț. Cunoștințele căpătate atunci plus lectura unor cărți de specialitate i-au permis lui nea Geantă — altminteri absolvent a numai patru clase primare — să lucreze ani în șir pentru Plafar, predînd anual plante în valoare de peste 30.000 de lei. În paralel nea Geantă a lucrat și pentru el, a continuat adică să culeagă, să usuce, să toace și să combine plante după rețetele aflate din cărți mai vechi și mai noi și să le vindă oamenilor, pentru ca aceștia să-și trateze și să-și amelioreze bolile de ficat și de inimă, pietrele și nisipurile de la rinichi, flebitele, arteritele, varicele deschise, psoriazisul... Vinzarea era practică cu acte în regulă: „Numitul adună din natură plantele medicinale pe care le desface la domiciliu și în țurguri” — scrie în dispozițiile de impunere anuală. Dispoziții pe care nea Geantă le-a onorat cu promptitudine, dovadă chitanțele nr. 320/1 februarie 1981 și nr. 64/21 ianuarie 1982 eliberate de fiecare dată contra sumelor de 630 de lei. Iată însă că prin adresa nr. 3497/20 martie 1982, Administrația financiară a județului Prahova îl comunică lui nea Geantă că „începînd cu data de 1 aprilie 1982 v-am încetat impunerea pentru activitatea de desfacere a plantelor medicinale în sectorul particular intrucît dv. exercitați activitatea în alte condiții decît cele declarate și pentru care ați fost impus”. (Omul spusese același lucru în toți anii: culeg și vind plante medicinale.)

Dispariția lui nea Geantă de pe piața liberă n-a trecut neobservată. Beneficiarii săi — unii se tratează cu plante cumpărate de la el de ani în șir — au făcut intervenții peste intervenții, au scris memorii peste memorii, dar fără nici un rezultat. Inginerul Ionescu Teodor (str. Ion Filibiliu nr. 8, sectorul 3, București), Serafim Florin (București, str. Profetului 20), Dumitrache Marin și Lupu Ilie (str. Intrarea Birsei nr. 2, bloc M12, sectorul 3), Sofia Gheorghe (București, str. Barbu Delavrancea nr. 2 B, bloc 33D), aparta-

ment 29) ne scriu și ne întreabă de parcă noi am fi vinovați „de ce ne opunem binei?”; de ce un om care ne-a făcut atîta bine nu mai este lăsat să-și vindă plantele medicinale cu care i-a vindecat pe alții?”

Recunoaștem că întrebarea ne depășește și pe noi și veți vedea de ce. Ca să facă ceea ce face, nea Geantă are autorizație de la Plafar (nr. 3/1981). Rețineți această pentru că de aici începe... cercul. Pe 18 iulie 1982 omul face cerere (nr. 6230) Administrației financiare a județului Prahova: „Subsemnatul Geantă Constantin, în etate de 73 de ani, cu domiciliul în localitatea Stărciojd, satul Bătrîni, județul Prahova, vă rog... La care i se răspunde că „pentru a vă putea stabili impunerea solicitată vă rugăm a prezenta autorizație din partea organelor sanitare”. Omul se execută și face o cerere și Direcției sanitare județene: „Subsemnatul etc. vă rog să-mi eliberați un aviz pentru a putea vinde plante medicinale adunate din flora spontană. Acest lucru îmi este necesar pentru ca Administrația financiară să-mi facă impunere pe venitul realizat din vinzarea plantelor. Menționez că sînt cunosător al plantelor și că de 40 de ani am învățat să culeg și să dau tratamente bolnavilor după procedul «Vorel» Piatra Neamț”. Apostila Direcției sanitare: „Eliberarea de autorizație sanitară nu este de competența noastră, ci a C.S.A. Ploiești”. Bătrînul Geantă (ce dacă are 73 de ani?) se duce unde-i trimis, adică la Centrul sanitar antiepidemic. Care zice ad litteram: „Nu sîntem competenți în plante medicinale; este necesar avizul Plafar”. Gata. Ați observat? Cercul s-a închis. Omul are autorizația Plafarului, dar Administrația financiară nu-l impune fără avizul Direcției sanitare, care zice că n-o dă că nu-i competentă, și care zice etc. Bănuim că nici Euler n-ar fi imaginat un cerc mai perfect și nici Dedalus un Labirint mai incîlcit. Și cînd te gîndești cînd de simplu se obține o autorizație care să permită vinzarea pe piața liberă a fluierelor din lut și din tablă de conserve recuperată pe maida-ne, a ochelarilor din plastic, a carpetelor care te asigură că „gospodina cînd e bună / rostul casei merge strună...”

Un centru național de medicină naturistă

(Urmare din pagina 1)

— Nu m-am mutat și nici n-am de gînd s-o fac. Dețin, în cadrul Policlinicii orașenești din Călan, un cabinet de acupunctură cu 30 de canapele, iar rezultatele obținute pînă acum, pe care nu m-aș sfîi să le numesc deosebite, mă îndeamnă să-mi continui munca.

— Ne-am obișnuit să vorbim despre medicina omului sănătos, termenul e de-acum recunoscut și știut, dar ce facem, concret, stimate tovarășe Caba, pentru ea?

— Sînt de părere că, și în această privință, ne aflăm pe un drum drept, dar nu-i mai puțin adevărat că, pe el, mai sînt multe de făcut. De pildă, România pare să fie singura țară din Europa care nu beneficiază de serviciile unui institut de nutriție, deși ea are un program de alimentație rațională, întocmit științific, cum puține țări au. Mă tem însă că programul în sine n-ajunge, el mai trebuie și controlat, și imbușat, de acord? În plus, consider oportună înființarea unui centru, unui institut, unul organism, ziceți-i cum vreți, care să fie specializat pe probleme de medicină naturistă. O asemenea acțiune, care să aibă în vedere acupunctura, homeopatia și fitoterapia, nu trebuie să mai întîrzie, mobilurile ei fiind abundent justificate.

— Știi însă, prea bine știi, că medicina naturistă mai are și adversari, așa-i?

— Mai are, dar adversarii ei sînt, de regulă, în necunoștință de cauză. A refuza să vezi, să te convingi, mi se pare o formă de comoditate, de suficiență și de acest refuz se leagă, în medicină, multe ratări. În meseria noastră e foarte grav să zici nu în loc să zici, cîștit, deschis, nu știu și să cauți să afli adevărul. Iată, folosînd la Călan terapia prin oligoelemente, utilizînd adică doze medii asociate acupuncturii, am obținut rezultate incurajatoare în tratarea distrofiilor musculare, a leuconevraxitelor, a encefalopatiilor infantile. Ameliorările există, se pot vedea, bolnavii trăiesc și se simt, după tratament, mai bine, dar adversarii medicinei naturiste, cîți mai sînt, reacționează ciudat. În loc să poftască să se convingă, ei se mulțumesc să clatine din

cap și să se îndoiască?! Leuconevraxit prin acupunctură, se lamentează el, fug de-aici, nu se poate?! Uite că se poate. Moneda are însă, ca de fiecare dată, două fețe. Una e că, practic, am făcut ce-am făcut, alta e că, din punct de vedere teoretic, aș avea nevoie tocmai de un organism științific care să cerceteze fenomenele în profunzime, să le lumineze.

— Cu alte cuvinte, ajungem tot de undă am plecat, la necesitatea înființării unui centru de medicină naturistă.

— Exact.

— Credeți că acestei medicinei ar trebui să i se acorde, în cadrul sistemului de învățămînt superior, o atenție specială?

— Fără îndoială, dar chestiunea e, aici și mai complicată. Sînt ispitit să afirm că, în general, învățămîntul nostru medical, deși așezat pe baze solide, trebuie să suporte unele corecții. Să argumentez Studenților le e dat să învețe, invariabil bolile grave, cirozele, cardiopatiile etc. patogenia lor și, firește, metodele de luptă contra acestor afecțiuni. Nimeni însă nu învață cum pot fi prevenite bolile respective, profilaxiei adică i se acordă, din păcate, o importanță minoră. Bine zicea, chiar în „Flacăra”, un confrate, susținînd că studenții sînt pregătiți să intervină în cazuri în care, de fapt, capacitatea de intervenție e redusă. Avea dreptate. Ca să răspund la întrebare, medicina naturistă ar trebui să-și găsească loc măcar în anii mari, 5 și 6, și măcar sub forma unor cursuri facultative. Asta, firește, pînă se va sparge gheața.

— Ne spuneți că pregătiți o carte de homeosiniatrie, care ar urma să fie prima de acest gen din literatura noastră de specialitate. Mai întii să precizăm termenul, ce-i aceea homeosiniatrie, tovarășe doctor Caba?

— Da, lucrez la o astfel de carte, alături de fiul meu, Marius, care e student la medicină. Ea, și cu asta am explicat și termenul, imbină experiența celor două medicini energetice, acupunctura și homeopatia, punînd într-o lumină nouă practici terapeutice în care, personal, cred foarte mult. Vă asigur că am motive întemeiate în acest sens.

— Nu ne îndoim.

„Nu să limităm consumul de apă sub nevoi, ci să folosim doar cât ne trebuie“

De curind a avut loc la București o consfătuire de lucru cu tema: „Folosirea rațională și protecția apelor“.

Este posibil, s-a subliniat cu această ocazie, ca în 15 ani de aici înainte, dacă nu se iau măsuri corespunzătoare, cerințele de apă să depășească rezervele totale anuale de apă ale țării noastre, care se situează la 37 miliarde metri cubi într-un an mediu. Deși pentru moment nu este motiv de dramatizare a situației, la această oră este absolut necesară recunoașterea unor deficiențe care trebuie să dea tuturor factorilor responsabili de gândit și care să stimuleze interesul, preocupările, grija pentru folosirea rațională a apei, diminuarea pierderilor și reducerea risipei, intensificarea acțiunilor și măsurilor de combatere a poluării apelor.

Pornind de la acest semnal, am purtat o convorbire pe această temă cu Dr. ing. profesor universitar Aurelian Stan, vicepreședinte al Comisiei municipale București pentru protecția mediului înconjurător, comisie sub egida căreia a avut loc amintita consfătuire.

— La prima vedere, tovarășe Aurelian Stan, ar părea nejustificată o asemenea preocupare, întrucât pe planeta noastră apă este din abundență, ea acoperind, după cum se știe, circa 70 la sută din suprafața globului.

— Ați subliniat bine, la prima vedere! Pentru că, din cele 70 de procente, apa dulce, care constituie sursă pentru diferitele folosințe umane, atât ca apă potabilă, cât și ca apă industrială sau pentru irigații, reprezintă ceva mai puțin de 3 la sută. În plus, mai rețineți că din apa dulce de pe glob peste trei pătrimi este

cantonată în calotele polare. Practic, apa accesibilă diferitelor folosințe umane din riuri, lacuri, bălți și depozitele subterane, reprezintă sub 1 la sută din stocul de apă dulce. Referindu-ne la țara noastră trebuie să arătăm că, față de resursele globale ale Terrei, România se situează sub media la scară planetară, dar și pe plan european. În schimb, ne situăm printre țările europene cu cei mai ridicai indicatori specifici, depășind, sub aspectul apei potabile pe cap de locuitor, unele țări cu un potențial economic superior — R.F.G., R.D.G., Austria, Cehoslovacia. Iar acest lucru reflectă tocmai consumuri exagerate și fenomene de risipă de apă.

— Care ar fi, în linii mari, aspectele fundamentale cu care se confruntă gospodărirea apelor în zilele noastre?

— Spre deosebire de alte resurse naturale, apa nu se epuizează, având calitatea de a regenera permanent. Dar cantitatea ei pe glob este totuși limitată, iar procesul de poluare afectează tot mai grav situația resurselor de apă, îngreunând satisfacerea cerințelor crescânde de apă. De aceea, se desprind două aspecte fundamentale ale gospodării apelor: 1. Balanța cantitativă a apei; raportul dintre resurse și cerințe, necesitatea gospodării chibzuite a surselor de apă, concomitent cu limitarea consumurilor și eliminarea tendințelor de risipă. 2. Protecția calității apei, limitarea și eliminarea surselor de poluare pentru a nu compromite sursele de apă.

— Vă rugăm, tovarășe profesor, să le tratați pe rând, oprindu-vă la cîteva cazuri concrete din Capitală.

— Dacă ne referim la apa folosită în Capitală la nivelul anului 1981 se con-

stată că volumul de apă distribuit prin rețea este de 485 milioane metri cubi, ceea ce reprezintă circa 664 mc/l locuitor și zi în București, față de media pe țară de 480 mc/l locuitor și zi. Această situație este determinată de faptul că din rețeaua de apă potabilă a Capitalei se utilizează în procese industriale, ce nu necesită apă potabilă, un volum de circa 100 milioane mc/an, respectiv din apa potabilă distribuită.

— Bucureștiul nu are și o rețea de apă industrială?

— Ba da! În ultimii ani a început să se dezvolte și o astfel de rețea — în scopul degrevării rețelei de apă potabilă. Se constată însă că se intră încă foarte greu pe acest firesc al lucrurilor. De pildă, I.C.A.B.-ul a dat în exploatare în zona Militari o arteră de apă industrială, care dă posibilitatea industriei din zona Militari să o folosească industrial. Nici una din numeroasele întreprinderi ale zonei nu s-a bransat încă la această arteră. Un singur exemplu: întreprinderea „Victoria“ consumă lunar 66 mil mc. apă, numai pentru răcire, după care o aruncă la canal. Deci, nici măcar nu o recirculă! Iată deci că inerția față de soarta apei noastre, a tuturor, încă mai domină în unele sectoare. Iar acesta nu este decît numai un singur exemplu!

— Ce vreți să spuneți?

— Problema folosirii apei este o problemă de conștiință. Nu putem fi mulțumiți, chiar dacă s-au făcut pași importanți în ultimii ani în această direcție. Consumăm încă multă apă și evacuăm cantități mari de poluanți, peste limitele admisibile. S-a făcut, de curind, un test. Au fost făcute sub observație 34 de întreprinderi bucureștine. S-a constatat că, mai bine de jumătate din ele, nu pot fi controlate sub aspectul consumului de apă din rețeaua publică, majoritatea apometrelor fiind defecte sau montate în cămine inaccesibile, inundate etc. Nici o treime din unitățile care folosesc apa nu dispun de dispozitive de măsurare a debitelor captate și evacuate. Înlăturarea

acestor deficiențe se impune cu deosebită stringență întrucît sint din ce în ce mai scumpe și dificil de realizat, atât lucrările prin care trebuie să asigurăm apa, cât și cele destinate acesteia împotriva poluării.

— Tovarășe inginer Aurelian Stan, este adevărat că în Dimbovița bucureșteană — pînă la intrarea în Budești — nu există nici un pic de viață?

— Este trist, dar adevărat. Se știe de zeci de ani că la București e necesară o stație de epurare. Ne-am pomenit acum că Bucureștiul este printre puținele orașe ale României care nu are stație de epurare, Dimbovița devenind un fel de canal al gunoaielor. În curind însă va începe execuția stațiilor de epurare, urmînd ca, în viitor, toată apa care iese din București să fie destinată irigației a sute de mii de hectare. Abia atunci Dimbovița va fi protejată de poluare, iar Argeșul se va pregăti pentru navigație.

— Nu ne-ați vorbit încă despre cetățeanul consumator.

— Obligatoriu, populația trebuie implicată și ea în această luptă ce se dă pentru eliminarea risipei, a „luxului“ inutil de consum al apei. Nu să limităm consumul de apă sub nevoi, ci să folosim doar cât ne trebuie! Trebuie să se țină cont de către fiecare dintre noi că, din cauza prea marii solicitări, a scăzut foarte mult apa de mare adîncime, care se constituie ca rezervă de apă potabilă pentru populație. Un calcul simplu dovedește că printr-o picurare la robinet se pierd zilnic între 15 și 30 litri de apă pe zi; iar cînd apa se risipește zilnic sub forma unei șuvițe, se pierd 240 l/zi. Fiind o resursă naturală de bază necesară tuturor sectoarelor vieții, folosirea și gospodărirea chibzuită a apei și protecția calității ei este o problemă de interes general, la soluționarea căreia trebuie să participe, în mod solidar, toți factorii. Interesați, nu doar organele specializate de gospodărire a apelor, întreaga populație!

GEORGETA ȘTEFANESCU

Rememorări dintr-un jurnal de constructor

De la castrul roman Tirighina, la cetatea oțelului — Galați (fragment)

(Urmare din pagina 1)

ceput ai construcției socialismului, Galațiul putea fi socotit un oraș industrial cu zestrea sa. Fosta „moară a dracilor“ devenise un laminator de tablă cu perspective. „Fusul“ era acum o întreprindere textilă aflată în zorii modernizării, atelierele C.F.R., o fabrică de ulei, o alta de plase pescărești și una de nasturi constituiau în linii mari baza sa industrială. Fostul arsenal, devenit după război șantier naval, se afla într-o etapă cu adevărat de neimaginat cu ceva ani mai înainte: începuse confecționarea primelor secțiuni ale navelor românești de 4500 tone, iar primul cargou de fabricație națională, cu o asemenea capacitate, avea să poarte numele „Galați“.

Sintem, prin urmare, în anii de început ai celui mai mare obiectiv al siderurgiei românești. O mare bătaie se declanșase pe aceste locuri. Grupuri de lucru, reuniuni de specialiști, constituirea unor întreprinderi de proiectare și de construcții-montaj, vagoanele de studii și proiecte, implantarea primelor șaloane în teren au „orbit“, prin amploarea, prin tenacitatea și avîntul cu care se acționa, și cele mai neîncrezătoare caractere, au spulberat temerile introvertiților sceptici. Chiar și specialiștii străini, mai ales cei din Occident, rămîneau impresionați de anvergura proiectului la realizarea căruia colaborau. Îmi amintesc că în 1966, cu puțin timp înainte de punerea în funcțiune a laminorului de tablă groasă, un tehnician francez m-a întrebat cine finanțează, cine execută un asemenea combinat siderurgic. Răspunzîndu-i că statul, poporul s-au angajat într-o asemenea întreprindere politică și economică, nu s-a putut abține să nu exclame admirativ: „Înseamnă că sînteți foarte bogați, că știți ce vreți“. Îmi dădeam seama că „războiul rece“ operase negativ în conștiința multora privind socialismul. Pentru aceștia, cred, socialismul se reducea la guvernare și la afirmarea ideologică. Revoluția, marile transformări care se produceau la noi și la alții, rămîneau anonime, undeva, după cortină... Cînd ne-a descoperit Occidentalul, în deceniul al șaptelea, a început să vorbească de „miracolul românesc“.

Proiectul siderurgiei românești la Galați înainta temerar. Pe locul fostului Obor de vite și al bilciului de la Sfînta Marie se înălța primul mare cartier de locuințe: Tiglina I. La vărsarea Siretului în Dunăre începuse construcția portului mineralier și a estacadelor de transport a materiei prime la furnale. Un uriaș viaduct urma să lege — peste balta Cătușa — orașul de cetatea siderurgistilor. O uriașă ciupercă din beton era „îngropată“, sub nivelul albiei Siretului, de acolo, de la „priză“, urmînd a fi adusă apa necesară proceselor tehnologice. A fost avansată, la un moment dat, ideea lansării temei pentru Monumentul siderurgistului...

Doză decenii au trecut ca o fulgerare; suficient timp pentru ca adolescenții de

atunci, așa cum eram și eu, să se implinească, să devină adulți în puterea cuvîntului. Intrarea mea în rîndul constructorilor siderurgisti o datoram unei intimități, nu prea fericite pentru mine în acea vreme. După terminarea școlii profesionale m-am angajat pe un șantier de construcții și montaje, în echipa unui specialist montator de clasă, Nicolae Spreitzer. Urma să montăm șase macarale, pentru operațiuni de încărcare-descărcare nave, în bazinul vechi, pe malul Dunării. N-a fost o ucenicie deloc ușoară. Dimpotrivă. Cu un program de zece-douăsprezece ore de activitate pe zi, în caniculă — vara, în ploaie — toamna, în ger și viscol — iarna, mi s-a părut la început de nesuportat. Și apoi cine îl respecta pe un puști de săisprezece ani, într-o echipă de veterani? Ca să fiu cinstit, nimeni. Pînă am ceșuit să intru în atmosferă, în ritmul muncii de șantier, pînă am fost acceptat într-unul din nucleele echipei am trecut probe de ucenicie, încercări pușe la cale de spiritul colectivității. Și se găseau atîtea de făcut: strîngerea șulelor și curățenie în baracă, cărarea găleților cu motorină sau cu vaselină, săpatul unor fundații pentru ancorarea troliilor, manipularea tuburilor de oxigen și încă multe altele care nu mă apropiau, ziceam eu, de ceea ce făceau ceilalți. Acolo pe șantier, între bărbați adevărați, meseria se fură, iar respectul se ciștigă!

Îi ascultam, adesea, cu o invidie ascunsă, cum depăneau în momente de răgaz întâmplări petrecute pe șantierele hidrocentralei de la Bicaz, laminorului de la Roman, Sălii Palatului, cum își împărțeau din necazurile lor, care nu i-au ocolit, și realizam că între membrii acestei echipe era o puternică legătură, că ei nu se rușeau în fața vieții. Cîteodată, seara, după muncă, în bufetul din port, deveneau mai largi la gură și la punga, mai sentimentali, bîgîndu-mă astfel și pe mine în seamă. Prima macară montată și pusă în funcțiune, Derik-ul, a fost și consacrarea mea ca membru al acestei echipe. Iar atunci cînd le-am cerut să fie de acord ca să urmez liceul seral, n-au făcut nici o aluzie la prejudecata existentă în acea vreme, că liceenii urmăresc posturi de conșopîști... Acum eram trei din echipă care mergeam la seral: Mihai Vătăroiu, V. Linardatos și eu. Lor, acestor oameni, le datorez începutul învățurii temeinice, formarea concepției sănătoase despre muncă și viață.

Întimplarea, nefericită la început, care m-a purtat pe platoul Smirdan, a fost generată de încheierea lucrărilor de montaj a celor șase macarale; echipa Spreitzer plecînd la Fieni, la fabrica de ciment... Eu, legat de Galați, seralist fiind, m-am trezit cu un preaviz, deoarece șantierul își redusese aproape total activitatea. În primăvara lui '62, în Galați nu se căutau nici lăcătuși, nici instalatori. Combinatul încă nu începuse încadrările. Cu chiu cu vai am intrat în posesia unei repartiții pentru un post de muncitor necalificat la depozitele de la Filești ale întreprinderii de construcții și montaje siderurgice. Cum intrau vagoane la rampă începeam activitatea — desecăram sacii cu

ciment, valuri de carton, butoaie cu bitum, motoare și motopompe, vane, fitingărie și încă multe alte mărfuri. Ce să spun, o zi de muncă aici, cu spatele și cu brațele, mă frîngea. Seara, la liceu, la ultimele ore picoteam. Eram însă mulțumit că oamenii cu care lucram, veniți de la țară, nu-mi făceau greutăți cînd trebuia să plec la școală. Apoi îmi asiguram salariul lunar, modest, e adevărat, de 675 lei. În două luni echipa s-a mărit, eram acum cincisprezece, cîțiva dintre ei — calificați: unul era șofer, altul mecanic de excavatoare, al treilea instalator... Nu ne-am legat prea mult, fiecare trăind provizoriu situației. Ne-am mai întîlnit apoi pe șantier, am mai schimbat cîte o vorbă și ne-am văzut de ale noastre. Ceea ce știu că s-a întîmplat cu ei, cu primii doi, este dureros. Șoferul, bînățean de fel, și-a strîns nevasta de gît, într-un concediu acasă, punîndu-și apoi capăt și el zilelor. Celălalt, mecanicul, și-a pierdut un picior sub un mal de pămînt, care s-a prăbușit peste excavatorul la care lucra.

„Singurele mașini care pătrundeau pe șantier cînd ploaia era „Tatrele“ cu zece roți. Șantierul însemna, la începutul primăverii anului 1962, întregul platou al Smirdanului, punctat ici-colo de cîteva barăci metalice și din blocuri prefabricate. Cizmele deveneau bocanci de scafandru, iar pelerinele albastre cu glugă nu reușeau să te ferească prea mult de ploaie și vînt. Cineva, pare-mi-se primul director general, adusesese o inovație vieții noastre de constructori: montase ceainice uriașe, ca niște boilere, în barăci, pentru a ne mai dezmoști... Eram într-o echipă de instalatori sanitariști, care executa aducțiunea apei pentru organizarea șantierului; noi am pus în funcțiune primele stații de betoane, primul laborator, prima cantină de la șantierul unu.

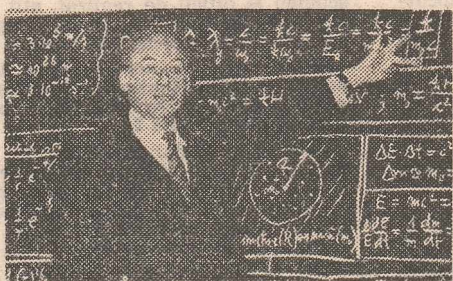
A venit vara. Norii de praf întunecau soarele acolo, pe Smirdan. Începe execuția propriu-zisă a combinatului: se toarnă la mari adîncimi fundații, se montează uriași stâlpi metalici, se taie magistrala rutieră nord-sud, se execută confecții metalice pe platforme betonate. Încep să apară așii siderurgiei românești — vestigiile constructorii de la Hunedoara, de la Cămin, de pe alte mari șantiere. E perioada de început a pătrunderii în masă a țărânilor în industrie. Montatorii, instalatorii, lăcătușii, betonisti, siderurgisti de bază de azi sint cei care au intrat atunci pe șantier, ca necalificați... O

imensă organizare, un întreg front a fost pus atunci în poziție de ofensivă.

„Echipa noastră se grupează într-un șantier specializat în instalații tehnico-sanitare. Eu rămîn la șantierul unu, la atelierul mecanic. Aveam un sector întins. Un maestru constructor își urmărea oamenii, de la punctul de comandă, o baracă din tablă ondulată care vara era ca un cuptor, iar iarna ca un frigider, cu binoclu; un altul mai inventiv și-a adus un cal înșeuat, cu care a străbătut șantierul pînă în septembrie, cînd s-a încropit, cit de cit, o rețea telefonică. Șeful meu de echipă, fost boxer, mecanic bun dealtfel, cînd nu era solicitat nicăieri pe șantier bătea într-un sac cu nisip mai abitir, cred, decît o făcea pe ring.

Viața se scurge, la acei ani nici nu bagî de seamă că-i vorba de viața ta, între o avarie produsă de un excavator care a smuls o conductă, o remediere la betoniere sau la instalațiile de torcretat și cursurile liceului seral, între un eveniment tragic care ne-a marcat pe toți, cînd un tovarăș de muncă, electrician, a fost electrocutat, și căsătoria singurei noastre colege, Maria Văcăroiu. Frații Giurgea, prietenii și colegii mei de la seral, amîndoi electricieni, părăsesc atelierul, unul pentru a deveni ofițer de marină, celălalt maestru...

Peste puțină vreme, la mijlocul anului 1966, intram în rîndurile gazetarilor de la „Viața nouă“ Galați. În această calitate, am scris despre primele puneri în funcțiune pe platforma siderurgică gălățeană și, într-un fel aparte, despre unii dintre tovarășii mei de muncă, din epoca de început a acestei grandioase înfăptuiri socialiste. Încă de acum cincisprezece-saisprezece ani în urmă, Galațiul se contura ca o puternică cetate a muncitorilor și, azi se înfățișează ca o metropolă. Abia cînd mă gîndesc la toate acestea remarc ușurința cu care trecem peste acea epocă romantică, plină de privațiuni dar și de satisfacții, că se uită, uneori, cit de greu a fost urcusul, cîte obstacole am învins pe acest drum. Privind totul, gîndindu-mă că noi am făcut ceea ce avem azi, îmi reproșez că uităm uneori, prea repede uităm ce am fost, de unde am plecat, cum am luptat și cu ce preț am cîștigat totul. E bine să ne amintim de acestea cît mai des și mai ales să le spunem, să le arătăm și generațiilor tinere care au intrat în plină bunăstare, în confort și civilizație socialistă, ca și cum așa a fost dintotdeauna.

Personalitate a fizicii românești postbelice, profesorul universitar Ioan Ioviț Popescu provine din lumea satului (n. Burila Mare, Mehedintzi, 1932). S-a format la școala academicianului Eugen Bădărău, care îl ia asistent la catedra sa de optică și electronică în gaze încă de la absolvirea facultății. La 29 de

ani (1961) își susține doctoratul cu o teză de descărcări electrice în gaze, în care își aduce primele contribuții științifice originale. Din 1962 conduce laboratorul de procese elementare în plasmă, apoi secția de fizica plasmei, la Institutul de fizică București, al cărui director adjuncțiu devine în 1970. În această perioadă elaborează o nouă metodă și tehnică de spectroscopie de înaltă sensibilitate, denumită astăzi spectroscopia optogalvanică, metodă bazată pe răspunsul „rezonant” al atomilor și moleculelor gazelor ionizate la interacția cu radiația electromagnetică; pentru aceste contribuții este distins cu Ordinul Muncii (1964) și premiul Academiei Române pe anul 1965. Introduce și dezvoltă aceste cercetări în Republica Federală Germania, la Institutul de fizică experimentală al Universității din Kiel, unde beneficiază de o bursă de do-

cent acordată de Fundația Alexander von Humboldt (1967-1969), având un contact fertil cu școala de spectroscopie a plasmelor, condusă de profesorii Walter Lochte-Holtgreven și Johannes Richter.

Din anul 1972 este profesor titular de fizica plasmei și decan (1972-1977) al Facultății de fizică a Universității din București, apoi director (1977-1981) al Institutului de fizică și tehnologia aparatelor de radiații de la București-Măgurele. În 1974 devine membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, în 1980 este ales deputat în Marea Adunare Națională, iar în 1981 este distins cu Ordinul Meritul Științific și ales rector al Universității din București.

În decada 1971-1981 conduce, împreună cu prof. dr. Carl B. Collins (Universitatea din Texas-Dallas), programul româno-american de cooperare științifică în domeniul fizicii atomice și a plasmei, program aprobat și finanțat de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, Comitetul de Stat pentru Energia Nucleară și Fundația Națională de Științe a S.U.A.; în cadrul acestui program au fost aduse contribuții remarcabile în domeniul spectroscopiei cu laseri și al proceselor multifotonice.

Prof. dr. Ioan Ioviț Popescu este coautor a peste 100 de articole și memorii științifice și a 11 tratate și monografii științifice. Majoritatea lucrărilor științifice au fost publicate în reviste de specialitate de înalt prestigiu internațional.

INCURSIUNE ÎN INFINITUL MIC

— Ce lucrări de cercetare v-au adus primele satisfacții științifice și aprecieri internaționale?

— Fără îndoială, sînt lucrările realizate sub conducerea și cu colaborarea maestrului meu, regretatul academician Eugen Bădărău, împreună cu care am avut privilegiul și onoarea să lucrez peste 20 de ani. Am fost realmente „flatat” cînd am văzut cum au fost primite de personalități și grupuri străine de renume primele noastre lucrări, din anii 1953-1961, privind procesele fizice elementare care au loc în fața catodului descărcărilor luminescente. Aceasta au rămas lucrări „de referință” pînă astăzi. Monografia „Gaz ionisate—descărcări electrice dans le gaz”, scrisă împreună cu acad. Eugen Bădărău, a fost tradusă în limba franceză de editurile Meridiane (București) și Dunod (Paris), cu o prefață deosebit de elogioasă a profesorului Jean-Loup Delacroix de la Universitatea din Paris — Orsay.

— Frumoasa dv. traducere în limba română a celebrei „Harmonie du soir” a lui Charles Baudelaire, apărută anul trecut în volumul „Mesaje”, editat de Universitatea Bucuresteană, reprezintă oare un efect latent de compensare?

— Nu m-am gândit la asta, dar s-ar putea să aveți dreptate. Oricum, în cei opt ani de franceză de la liceu mi-au imprimat o profundă sensibilitate față de această limbă neuitată a mei profesori Dumitru Papadopol și francezul „Monsieur Durand”. Această primă traducere a mea a vrut să fie un cit mai vibrant omagiu adus de un rector fizician marilor personalități umaniste din universitatea noastră... Iar mesajul baudelairean mi s-a părut a fi simbolul cosmologic și umanist cel mai potrivit.

— Vă propun să trecem, în continuare, de la rezonanțele sentimentale la rezonanțele atomice. Se spune că ați fundamentat o nouă metodă de spectroscopie, denumită astăzi spectroscopie optogalvanică. În ce constă principiul acesteia?

— Efectul fotoelectric de volum al gazelor ionizate este cunoscut de peste o jumătate de secol din lucrările americanilor Foote, Mohler, Meissner și ale olandezului Penning, dar abia în anul 1964, împreună cu academicianul Eugen Băd-

rău și alți colegi, am reușit să demonstrăm experimental primele spectre, bazate un raport sebnal/zgomot excelent, bazate pe acest principiu. În R.F. Germania, la Universitatea din Kiel, împreună cu prof. dr. Johannes Richter și soția mea, dr. Denisa Popescu, am demonstrat mai departe posibilitățile acestei noi „spectroscopii” (1969). Apoi, în cadrul cooperării româno-americane, odată cu realizarea noilor tipuri de laseri cu lungime de undă („culoare”) variabilă (1972), împreună cu prof. dr. Carl B. Collins, dr. Denisa Popescu și ceilalți colegi români și americani, am reușit să inducem rezonanță mari variații ale proprietăților electrice ale gazelor prin iradierea laser corespunzătoare absorbției atomice și moleculare proprii. În acest mod am reușit să creștem cu citeva ordine de mărime sensibilitatea spectroscopiei cu laseri (1973-1981). Pe această bază am demonstrat experimental, pentru prima dată, faptul fundamental că „rezonatorii” atomici și moleculari pot absorbi nu numai cite un foton sau foton după foton ci și doi, trei sau mai mulți fotoni deodată (proces denumit multifotonie). Abia în anul 1976 această nouă spectroscopie, demonstrată de noi încă din anul 1964, a capătă denumirea de „optogalvanică”, în urma extinderii ei la studiul flăcărilor și al tuburilor de descărcare luminescentă cu catod concav, de către R.B. Green și colaboratorii săi de la National Bureau of Standards.

— Se pare că ultima decadă a reprezentat o „perioadă fierbinte” pentru domeniul spectroscopiei cu laseri. O dovadă este și Premiul Nobel primit în anul 1981 de către profesorii americani Arthur Schawlow și Nicholas Bloembergen; cu primul ați fost și coautor al unei comunicări, prezentată la Houston Texas în 1974, privind procesele multifotonice, induse de laseri în substanță.

— Este adevărat, și am credința că și noi, românii, am contribuit semnificativ la dezvoltarea acestui fascinant domeniu. Ultimele noastre realizări constau în creșterea substanțială a performanțelor spectroscopiei cu laseri, deschizînd un cîmp larg pentru aplicații ale laserilor în chimie, în separări izotopice, în analiza spec-

trală a sistemelor chimic agresive și a materialelor refractare ș.a.

— Mai nou ați fundamentat o ipoteză asupra cuantificării universului — etheronul, o ultimă particulă imaginabilă în „infiniul mic” al materiei prezent chiar și în „masa ascunsă” a Cosmosului.

— Ideea de mediu universal care umple tot spațiul este foarte veche. De la Aristotel și Bhāgavad Gītā și pînă în timpurile noastre, filosofii, fizicienii și, mai recent, cosmologii, s-au străduit să înțeleagă starea „cea mai subtilă” a materiei, denumită uneori „ether”. Persistența istorică a acestui concept, care scapă controlului obișnuit prin experiență — deși este intim legat de fenomenele fundamentale ale lumii fizice, își găsește motivarea nu numai în aforismul latin „Natura abhorret vacuum”, ci și, mai ales, în nevoia de a explica fenomenele pornind de la o infrastructură cauzală a cărei existență rămîne să fie testată într-un stadiu ulterior al cunoașterii umane. Etheronul constituie așadar o ipoteză asupra cuantificării Universului. Posibilitatea existenței o pot demonstra pornind de la formulele de aur ale fizicii moderne, altfel interpretate. În esență, etheronul este o particulă infimă, cu proprietăți de cuantă, cea mai mică cuantă cu puțință, care se deplasează haotic, cu viteză apropiată de viteza luminii „in vid” și are o masă de circa 10^{30} ori mai mică decît masa electronului. Universul apare, în modelul propus, ca un oscilator cuantic de proporții cosmice. Pot sugera că așa numita „masă ascunsă” a Universului ar fi sub formă de ether, format din etheroni liberi. Am calculat că numărul total al etheronilor din Univers este de ordinul 10^{43} etheroni/m³. Consider că toate corpurile substanțiale din Universul observabil reprezintă diverse sisteme (agregate, snururi, condensări, moduri colective) de etheroni „legați”. Materia din Universul observabil se află în mod preponderent în formă de etheroni liberi, care generează „prin însușire” spațiul și timpul. Fondul cosmic este, prin urmare, fluidul etheric ultrarelativist format din etheroni, un „ocean etheronic” sui generis. Astfel, de exemplu, în cadrul modelu-

lui etheronic al lumii fizice, așa-numitele „rază și vîrstă a Universului” apar interpretate într-un mod mult mai direct și anume ca drumul mediu parcurs, respectiv timpul mediu scurs, între două ciocniri etheronice succesive, complet analog cu ciocnirea moleculelor într-un gaz rar la o scară inframicoscopică „ultimă”. Deosebit de încurajător este faptul că ipoteza etheronică permite o explicație cantitativă „naturală” a unor legi fizice fundamentale cum sînt legea newtoniană a atracției universale, legea de „dezintegrare” a lui Hubble, stabilitatea excepțională a nucleonilor și electronilor ș.a., legind într-un mod organic și inseparabil proprietățile macro și micro-cosmosului.

— Ipoteza dumneavoastră sau „ideea” să-i spunem noua teorie — etheronică — pe care ați creat-o constituie o cale posibilă către un tablou mai unitar al lumii fizice. Dacă această cale se va dovedi valabilă, atunci gravitația — această încă atît de puțin cunoscută interacțiune — va juca un rol mai important decît se apreciază în prezent. Poate chiar teoria relativității va trebui reformulată... Ce părere au colegii dv., fizicienii?

— Totul este ca și cum aș fi făcut o glumă la limitele „bunei fizici”, așa că părerile sînt împărțite. Astfel, de exemplu, prietenii mei Nicolae Ionescu-Pallas și Ioan Gottlieb consideră ipoteza etheronică plauzibilă și conciliabilă cu cosmologia relativistă și cu noile tendințe în fizica infranucleară, iar Paul Constantinescu ca o cale de integrare a fizicii cu teoria informației; nu mai puțin bunul meu amic Aretin Corciovei și colaboratorii săi, dimpotrivă, o consideră contradictorie și inacceptabilă. Mai mult nu pot să spun acum, mai înainte de elaborarea unui model etheronic consistent, structural-organizational, al lumii fizice. Intuiesc numai că modelul „statistic-cinetic” pus de mine este complementar cu modelul de viteză hidrodinamică propus recent de Ioan N. Popescu în originala sa monografie dedicată gravitației, tipărită recent de Editura științifică și enciclopedică (1982).

VICTOR BOTEZ

Noi medicamente realizate în temelul resurselor naturale

Industria de medicamente se află, de citva timp, în fața unor probleme de importanță capitală în ceea ce privește valorificarea plantelor și, în același timp, a reducerii importurilor. Iată ce ne-a determinat să-i solicităm tovarășii Maria-Elena Dumitrescu, director general al centralei respective, citeva informații la zi.

— Cred că dintre acțiunile cele mai importante, din ultima vreme, și care se înscriu pe linia sarcinilor speciale ce ne revin, este aceea a creării a 42 de instalații mobile de extracție a uleiurilor din plante, amplasate în diverse județe ale țării, în unitățile industriei chimice. Colaborînd cu Plafarul, în această direcție, reușim să prelucrăm recolta de mentă, lavandă, chimion, coreandru etc., chiar la fața locului, ceea ce înseamnă, pe lângă economisirea unor cheltuieli de transport, și o calitate superioară a produselor obținute, deoarece plantele sînt proaspete și-și mențin, într-un grad mai mare, calitățile lor naturale. Bineînțeles că uleiurile intră în alte compoziții de parfumare a cosmeticelor, săpunurilor, detergenților etc. Dealtfel, fiindcă am amintit de Plafar, tot împreună am realizat o înregistrare exhaustivă a potențialului floricol național, incluzînd în această listă chiar și acele plante care, deocamdată, nu se recoltează. Aceasta în vederea studierii tuturor posibilităților pe care le reprezintă acest tezaur, pe nedrept ignorat a țara vreme. Dealtfel, în același scop, colaborăm cu Institutul de cercetări chimico-farmaceutice din București pentru studierea unor plante folosite în medicina tradițională, dar asupra cărora, pînă acum, nimeni nu și-a îndreptat atenția. Totodată, s-a luat măsura ca întreaga recoltă să fie destinată consumului intern.

— Nu cumva atenția dumneavoastră se

concentrează asupra Capitalei?

— Nu într-un tot. Pe lângă cele 42 de instalații mobile, despre care am amintit, s-a pus în funcțiune un pilot semi-industrial la Tîrgul Mureș, menit să valorifice cercetările institutului local, în vederea obținerii de medicamente din plante. Mai precis, pe baza florei regionale. Deci, o acțiune foarte aplicată. Pot numi citeva asemenea produse: Hiporib, Rubifer, Hepatovil, Potan etc.

— Sînt medicamente care s-au „născut”, așa putea spune, în chiar coloanele revistei noastre. Înțelegeți că mă refer la cele din Cătină albă, la produsele doctorului Mihai Leontopol, la serul Ranetescu, la Boicil și altele...

— Cătina este încă în curs de cercetare...

— Vai! Oare cit o să mai auzim o asemenea afirmație generală?

— Nu vă grăbiți să trageți concluzii negative, cel puțin în ceea ce ne privește. Nu doresc să mai precizez cit de amănunțit se impune a fi cercetat un nou produs farmaceutic. Se știe și se justifică. În cazul cătinei vreau totuși să fac unele precizări. Profesorul Ion Brad este, incontestabil, un meritos descoperitor. I se datorează multumirile noastre, ale tuturor, inclusiv ale celor suferinzi, care așteaptă punerea în valoare a calităților curative ale acestei plante. Dar, pentru o reușită cit mai rapidă, este absolut necesară colaborarea autorului. În ceea ce-l privește pe profesorul Ion Brad, domnia-sa s-a dovedit greu de găsit, suspicios uneori și, trebuie s-o spun, nu ne-a ajutat nici în măsura posibilităților sale și nici în cea a cerințelor noastre. Cu toate acestea, așteptăm ca, la începutul anului 1983, să putem pune în vinzare două produse: un sirop polivitaminizant, un energizant, dacă vreți, și un ulei cu mai multe indi-

cații, pentru uzul oftalmologilor ca și al gastroenterologilor. Dacă sinteti de acord, și nu văd de ce nu ați fi, poate îi adresați, din partea noastră, profesorului Brad un apel, așa cum ne adresați și nouă, din cînd în cînd, pentru a ne vizita mai des, pentru a ține o legătură reală cu noi și a ne sprijini.

— În privința produsului „L”, vă informez că am realizat primul lot, care se prezintă în capsule operculate și care respectă formula sa. Medicamentul se află în experimentare la citeva din clinicile stabilite, prin protocol, de către Ministerul Sănătății, astfel încît în următoarele 6 luni vom putea spune mult mai mult, întrucît experimentarea a îmbrăcat un aspect oficial. Avem, de asemenea, obligația să-i asigurăm doctorului Mihai Leontopol cantitățile necesare tratamentelor aplicate în centrul la care lucrează.

— De serul doctorului Ranetescu vă mai ocupați?

— Mă bucur că „Flacăra”, care a redeschis dosarul Ranetescu, n-a abandonat subiectul. Ei bine, Comisia medicamentului ne-a dat un aviz favorabil pentru experimentarea, pe contul nostru, a serului respectiv. Laboratorul de electrografie și bioinginerie aplicată îndeplinește aceste funcții asigurînd, la solicitările bolnavilor, distribuirea serului dr. Ranetescu, asigurînd, concomitent, o evidență strictă și o urmărire atentă a rezultatelor, astfel încît, dacă vom fi solicitați, vom putea prezenta observațiile noastre. Ne-am propus ca, la momentul oportun, să reluăm discuțiile cu Ministerul Sănătății.

Trofoparul doctoriței Magdalena Timar a apărut în farmacia, de anul trecut, așa cum ați scris, dar nu în cantități cerute. El a mai fost omologat în U.R.S.S., Spania și Austria ca și în toate țările socialiste. Un succes, care onorează pe autor și colectivul nostru, s-a obținut la prestigiosul Tîrg internațional de la Bratislava denumit „Incheba”, cu pasta de dinți Ossidenta a doctorului Osipov-Sinești, distinsă cu medalia de aur. Foarte bine primit a fost, de data aceasta la Praga, un alt produs al industriei noastre de medi-

camente și aume, Pell-Amarul, în cadrul unui simpozion internațional recent. Apilarniul a ajuns, și el la farmacia, ca și o gamă de produse cosmetice obținute tot pe bază de extract de larvă de trîntor.

— Ceva cu totul special?

— Mai trebuia să notați Boicilul, dar „Flacăra” s-a ocupat recent de el. Special? Da, pot face o asemenea mențiune pentru instalația de acid-fenil-acetic, o materie primă pentru antibiotice, pe care o realizează, prin mijloace proprii, fără investiții, deci, în colaborare cu întreprinderea noastră din Codlea și pe baza cercetărilor întreprinse la I.C.C.F. Pe lângă importanța medicală a acestei instalații, este de subliniat și aspectul său economic, deoarece vom economisi aproximativ 1 milion de dolari.

EMANUEL VALERIU

— Stimate tovarășe doctor Bele, înțeleg că medicina omului sănătos e, cum se zice, la ea acasă în cadrul Sanatoriului balnear din Eforie Nord. De ce dați din cap, nu-i așa?

— Sanatoriul acesta, modern, funcțional, excelent dotat, joacă un astfel de rol, dar numai până la un punct. O anume mentalitate îi ține, din păcate, pe mulți în afara lui. Iată un exemplu concret. Iarna sint zile când nu vindem mai mult de 3-4 bilete pentru bazin?!

— Mai concret, la ce mentalitate vă referiți?

— Se ajunge la medic, adesea, foarte târziu, când sănătatea e de-acum surpată. Se uită un lucru simplu; e mai ușor, mai ieftin și mai puțin nociv să previi o îmbolnăvire decât să tratezi o boală instalată. Omul e, chiar în „Flacăra” am citit asta, primul său medic.

— De acord cu dumneavoastră că e mai ieftin, de acord și că e mai ușor, dar de ce afirmați că e și mai puțin nociv?

— Medicamentele de sinteză au, nu încapă nici o îndoială, efecte în combaterea reumatismului, dar ele fac totodată și deservicii organismului, afectând stomacul, ficatul, rinichii etc. În aceste condiții, e limpede că trebuie să acordăm o și mai mare atenție profilaxiei, preîntâmpinării diverselor afecțiuni. Numai că, în ceea ce privește reumatismul, profilaxia trebuie declanșată nu la 60 de ani, ci la 40, când încep să se manifeste procesele de uzură. La 60 e, uneori, prea târziu și puține se mai pot îndrepta. Suferința a devenit organică.

— Cum sint întârziate, aici, aceste procese?

— Cura balneară în scop profilactic e, de fapt, de două feluri, primară și secundară. Prima se bazează pe 4 elemente, gimnastică medicală, masaj, băi de plante, băi cu peria, și prezintă avantajul că se poate efectua la Eforie Nord, în tot timpul anului. Acestor mijloace li se adaugă, vara, heliolazoterapia și, în unele situații, cura naturistă de la Techirghiol.

— Să zicem că lucrurile sint mai clare în privința gimnasticii și a masajului, toată lumea știe ce înseamnă ele. V-aș ruga să insistați asupra băilor de plante, ce rol au?

— Aceste băi, de regulă de mentă, mușetel sau tei, sint recomandate la temperatura de indiferență a corpului,

adică la 34 de grade, ele avînd o deosebită importanță în sedarea sistemului nervos.

— Și dacă apa are, să spunem, 36 de grade, ce se întîmplă?

— Nimic, numai că baia aceea, la 36-37 de grade, e una caldă, iar la 39-40, devine fierbinte. La temperatura de indiferență a corpului, plantele au, ca să zic așa, randamentul maxim. Conținînd acizi volatili, ele pătrund în organism nu numai pe cale cutanată, prin piele, ci și pe cale respiratorie, realizînd vasodilatația și, implicit, liniștirea sistemului nervos.

— Băile cu peria?

— Ele presupun o frecare rapidă cu

profilactică secundară presupune o apăratură adecvată, dar cea primară nu, ea poate fi efectuată chiar și la domiciliu. Insist asupra acestui aspect. Pînă la un punct, exceptînd cazurile speciale, fiecare om își ține sănătatea în propriile-i mâini și nu-i rămîne, logic, decît s-o îngrijească. În materie de prevenire, oricare din noi poate avea acasă un fel de spital, în care să abordeze măcar abecedarul profilaxiei, gimnastică, masaj, băi de plante și așa mai departe. Nu se cer, în acest scop, eforturi materiale, ci se cere doar voință. Dar ciți o au?!

— Asta vă și întreb, ciți?

— Nepermis de puțini. De ce? Omul

alerge, să joace un pic de tenis etc., etc. Ei bine, veți zice, niște fleacuri. Așa e, dar de ele depinde, într-o mare măsură, păstrarea sănătății. Cei care le tratează de sus sau superficial ajung în acest sanatoriu înainte de termen.

— Mersul pe jos la ce ajută?

— Are un mare rol în circulație, în vascularizarea articulațiilor, în mobilizarea lor. Datorită respirației mai profunde, el asigură ventilația pulmonară, contribuie la oxigenarea sîngelui, a cordului. Numai că omul de azi, e drept în criză de timp, s-a cam boierit, coboară din mașină ca să urce în mașină și, dac-ar fi după unii, ar parca „Dacia” lingă pat?! Din acest punct de vedere, noi, adulții, semănăm tot mai mult cu copiii. Aceștia învață să umble, iar noi ne găsim, vai, în situația în care ar trebui să reînvățăm să umblăm?! Dacă vrem să fim sănătoși.

— Simpla plimbare ajunge?

— Ideal ar fi să parcurgem măcar 5 kilometri pe zi într-un pas viu. Eu asemăn ritmul respectiv, un pic forțat, cu mersul la serviciu. Cer prea mult?

— Nu cereți prea mult. Eu vă cer prea mult rugîndu-vă să amintiți cițiva dintre oamenii cu care colaborați în această uzină de sănătate? Să zicem, pe cei mai buni. Referiți-vă la cadrele medii, despre doctorii de aici am mai scris.

— Imi cereți un lucru plăcut, dar nu foarte simplu, căci mă siliți să aleg și, alegînd, voi comite, poate, unele nedreptăți. Toți lucrătorii acestui sanatoriu sint, vă asigur, oameni de ispravă. Notați, Ion Ivan, Dan Tudose, Ion Ionescu, Elena Ciorogaru, Eugenia Pascu, Vasile Zaiț, Ana Ivan, Tudor Croitoru, cu observația că primii 3 sint asistenți șefi.

— Vă mulțumesc. Înainte de a încheia, aș fi tentat să mă întorc la ceea ce numeați cura naturistă de la Techirghiol. Bănuiesc că determină această revenire?

— Cred că da. Salinitatea Techirghiolului e într-o continuă și îngrijorătoare scădere. Mai pe româneste vorbind, lacul moare.

— Exact, acesta a fost substratul întrebării și, pentru că veni vorba, „Flacăra” va dezbate, cit de curînd, problema. Pînă atunci, la revedere și mulțumiri.

I. OVIDIU

„Se impune, cît mai grabnic, să reînvățăm mersul pe jos”

Suzana Bele; medic primar în balneofizioterapie și recuperare medicală; director al Sanatoriului balnear din Eforie Nord; autor a peste 70 de lucrări științifice; membru în Consiliul de conducere al Ministerului Turismului.

peria, sub apă, la 32 de grade. Această manevră degajează cordul, scade tensiunea arterială și, ca o consecință logică, sedează sistemul nervos central, dîndu-i omului, ca să mă opresc la atît, o senzație de bine. De confort, de vigoare.

— Toate acestea alcătuiesc cura profilactică primară, da? Cea secundară ce are în vedere, stimată tovarășe doctor?

— Ea previne, în mare, reacutizarea, bolii, adică se adresează mai degrabă celor bolnavi, ferindu-i de pusee. Apar, ca elemente în plus, nămolul cald, electro și hidroterapie, pe de-o parte, ultrasunetele, diadinamicile, ionizările etc., pe de alta, dușurile subacvale, băile de lumină etc. Cura

ignoră acel adevăr simplu că el e, de fapt, primul său medic. Și, mai grav, nu totdeauna ignoră, cit neglijează, acest termen aducînd, nu-i așa, cu o scuză?! Alimentația nerațională, sedentarismul, abuzul de alcool, de tutun etc. subminează, pe nesimțite, starea de sănătate. Omul se crede sănătos, dar nu e. Erorile se plătesc mai târziu și, din păcate, nota de plată e, uneori, greu de achitat. Francezii au o expresie, mise en forme, în spatele căreia se află o mentalitate. Întră turistul în sanatoriu, nu-l doare nimic, imi cere doar să fac ceva pentru a-l ține în formă, iar eu ce-i recomand? Pe lingă cura profilactică, să evite, măcar două zile pe săptămînă, carnea, să meargă mai mult pe jos, chiar să

Ancheta noastră: DOUĂ OPINII DE LA EFORIE-NORD

— Tovarășe doctor, cum ați ajuns să faceți recuperare?

— Cînd am terminat facultatea, aș fi putut alege, datorită mediei foarte mari, un post în Capitală. Am optat însă pentru regiunea mea natală, Dobrogea, oprindu-mă asupra unei circumscripții foarte dificile, Nicolae Bălcescu de Iстріa. Ucenicia aceea mi-a prins bine, m-a călit. Mai târziu, după înființarea acestei clinici, am ajuns la Eforie Nord și m-am apucat de recuperare. În mare, clinica noastră, aflată sub conducerea energică și competentă a conferențiarului Laurian Șdic, tratează problematica neuromotorie posttraumatică, iar eu m-am axat pe leziunile nervoase cauzate de accidente.

— Cît sint de grave aceste lezuni?

— Ele conduc la paralizia întregului membru.

— Și?

— Am luptat și lupt, în cadrul unui colectiv mai larg, pentru cit mai completă recuperare a bolnavilor, iar strategia acestei lupte e simplă. Pe de o parte, înțelegerea exactă a cauzei, pe de alta, stabilirea celor mai adecvate metode de recuperare, știut fiind faptul că mușchiul denervat; fără nerv, cu nerv secționat, răspunde altfel tratamentului. Cheia e să fixezi mijloacele cele mai economice pentru a obține, pînă la recuperarea fibrei nervoase, efecte maxime. Am dezvoltat și aprofundat toate aceste idei în cadrul tezei de doctorat, al cărei conducător științific e reputatul profesor Teodorescu Exarcu.

— N-o să vă ascund că tocmai datorită acestei teze, prima de amploare și adincime din literatura noastră de specialitate, am și ajuns la dumneavoastră. Ca să vă demonstrez că e așa, am să reproduc, sper fără greșală, titlul ei, „Studiul leziunilor nervoase periferice posttraumatice sub tratament complex de recuperare medicală”. Cîte cazuri a avut ea în vedere?

— O sută, din care unul singur a prezentat o evoluție negativă. Restul au însemnat recuperări de diverse grade, în funcție de gravitatea leziunii și de momentul începerii tratamentului. Acest moment e foarte important, cu cit tratamentul e mai precoce, cu atît rezultatele sint mai bune. Am realizat regenerări și în 2 ani.

— Asta vi se pare puțin?

— Nu mi se pare, e. Nu uitați că am lucrat pe o mină sau pe un picior fără viață, paralizate. N-aș vrea să mă laud...

— Ba chiar vă rog! Uneori, a spune

adevărul e egal cu a te lăuda, lăudați-vă, stimată tovarășe doctor Stroia!

— Mai bine de 40 la sută din foștii mei pacienți, mă refer la cei cuprinși în teza de doctorat, lucrează azi în aceste locuri ca și înainte de a fi suferit traumatismele respective.

— Cum ați făcut, cum ați procedat?

— Am întreprins, prin mijloace artificiale, viața mușchiului pînă cînd, ca proces natural, s-a produs regenerarea fibrei nervoase. Mai clar, am căutat să conserv troficitatea musculară, folosind atît factorii așa-zisi clasici, medicamente, kinetoterapie selectivă

sau altul poate fi recuperat prin mijloace terapeutice.

— Cred că se impune o întrebare: unde ați găsit, la Eforie Nord, un microscop electronic?

— N-am găsit la Eforie, ci la Palas, la Stațiunea de cercetări pentru ovine. Cam 4 ani am bătut drumul pînă acolo, dar aș minți dac-aș afirma că imi pare rău.

— Am înțeles, să nu-mi cereți sursa, n-am s-o divulg, că teza dumneavoastră de doctorat face mai mult decît, cum ziceați, o evaluare a stării evolutive sub tratament, ea răsturnînd

un nou orizont în combaterea paraplegiilor posttraumatice. Greșesc?

— Păstrînd măsura, teza se încheie printr-o întrebare: troficitatea fibrei musculare se datorează factorului trofic emis, ritmic, de terminația nervoasă periferică sau se datorează fenomenului pe care îl declanșează și care e reproductibil prin mijloace terapeutice?

— Răspunsul nu pare greu de găsit. Pînă la regenerarea naturală a nervului, troficitatea musculară poate fi întreținută, și în afara nervului, pe cale artificială. Ceea ce, dealtfel, ați și făcut. În altă ordine de idei, stimată tovarășe doctor Stroia, e ușoară această specialitate?

— În primul rînd că disciplina noastră e mai nouă, abia acum sintem pe punctul de a întemeia o școală. Profesorul Nicolae Teleki, de pildă, a introdus, nu demult, termenul de medicină fizică, termen ce figurează și în titulatura institutului de specialitate condus, cu tact și profesionalism, de doctorul Cornelia Degeratu. Din păcate, unii conștrați o mai privesc, și azi, la recuperare mă refer, ca pe o rudă săracă, tratînd-o cu neîncredere. Ea reprezintă, în esență, partea de terapeutică a actului motor și aparține mai multor specialități. Un bun recuperationist trebuie să știe și traumatologie, și neurologie, și fiziopatologie, și urologie etc., etc., o paraplegie nepuțin fi rezolvată decît printr-un efort comun, printr-o cooperare, la care e obligatoriu să ia parte mai multe discipline. Pe această linie, Ministerul Sănătății intenționează să înființeze un centru național de tratare a paraplegiilor posttraumatice, bolnavii urmînd să fie preluați din chiar locul accidentului și urmăriți, în cadrul unei asistențe multidisciplinare, pînă la vindecare. Centrul va fi așezat, tocmai din nevoia unui tratament complex, pe lingă un institut de învățămînt superior.

— Dacă veți fi solicitată să lucrați acolo, cum veți reacționa?

— Voi mulțumi frumos și voi zice nu. Locul meu e în Dobrogea și, mai ales, alături de bolnavii cu care am început un drum. E o crimă ca, în materie de recuperare, să lași lucrurile la jumătate.

— E valabil, cred, și în alte domenii. Vă mulțumesc pentru toate cele ce mi-ați spus.

OVIDIU IOANIȚOIA

„Din păcate, unii mai privesc recuperarea ca pe o rudă săracă”

Victoria Stroia; medic specialist în balneo-fizioterapie și recuperare medicală în cadrul secției clinice din Eforie Nord a Institutului de medicină fizică, balneoclimatologie și recuperare medicală.

vă etc., cit și factori naturali. apă de mare și nămol. Apa de mare, insist asupra acestui aspect, n-are o acțiune specifică, adică nu poți, întînd în mare de o sută de ori pe zi, să scapi de-o paralizie. Dar ea înlesnește o gamă largă de mijloace terapeutice necesare întreținerii troficității musculare. Nămolul e, și el, important, favorizînd resorbția edemelor, a resturilor inflamatorii posttraumatice etc., etc. Și m-am folosit, recunosc, de o armă, indispensabilă medicului recuperationist, m-am folosit de răbdare. Nu în toate cazurile am luat-o, de la început, pe drumul cel mai drept, am avut și eșecuri. Numai că acestea nu m-au dezarmat, ci m-au îndirjit, determinîndu-mă să caut. N-am vrut să primesc nimic de-a gata, am vrut să văd, din care motiv m-am apucat și de studii de microscopie electronică. Am recoltat probe bioptice de la mușchii denervati și, cercetîndu-le la microscop, m-am lamurit în ce măsură un mușchi

uncle concepte socotite clasice în fiziopatologia mușchiului denervat. Prîvind, firește, rolul factorului trofic.

— Răstoarnă, o, nu, e poate prea mult spus?!

— Să zicem că pune conceptele respective sub semnul întrebării, de acord?

— Ea aduce, sper, ceva nou și am să încerc să explic ce. Se acceptă că intreruperea fibrei nervoase duce la moartea celei musculare, la fibrozarea ei. De ce? Pentru că terminațiile nervoase periferice, o dată fibra nervoasă secționată prin traumatism, lipsesc fibra musculară de acetilcolina pe care ele o elimină și care are rol trofic. Ce-am urmărit eu? Să evidentiez că, deși secționată, fibra musculară își poate întreține troficitatea sub tratament. Am făcut, mai întîi, demonstrația teoretică și, după aceea, demonstrația practică, ajungînd la rezultatele amintite.

— Asta ar putea deschide, nu-i așa,

Inspectoratul General al Militei: În urma verificărilor efectuate ca urmare a scrisorii Asociației de locatari a imobilului din str. Luică nr. 11, sect. 4, s-a constatat că fostul administrator, Dumitru Dumitru, a sustras din gestiunea asociației suma de 17.000 lei. Pentru recuperarea prejudiciului s-a luat măsura aplicării sechestrului asigurătoriu.

Victor Rață, tatăl a trei copii, domiciliat în orașul Breaza, str. Ocinei nr. 28, jud. Prahova, scrie, cu disperare și nădejde, despre dispariția copilului mai mic, băiețel în vîrstă de 13 ani, cu debilitate mentală. E îmbrăcat într-un trening albastru cu dungi albe, încălțat cu teniși albaștri, cămașă albastră și cureauă cu capse.

Revenim asupra răspunsului Consiliului popular al județului Neamț, la sesizarea lui Constantin Ursu din comuna Ceahlău, răspuns apărut în FLACĂRA nr. 26 a.c., dar de data aceasta cu un pasaj mai amplu: „Se confirmă faptul că pe 20 februarie (nu 18 februarie, cum se afirmă în scrisoare) numitul Ursu Constantin a dat telefon la postul de miliție din localitate pentru a sesiza sustrageri de ciment. Lucrătorul de miliție a acționat imediat și a constatat că Ciocănel Ion încadrat ca muncitor la Consiliul popular comunal avea în sanie 10 saci de ciment pe care-i transporta la dispensarul comunal care este în execuție, în fața de tencuială interioară. Cum, dintr-o eroare, numele primarului a apărut greșit, precizăm că primarul comunei Ceahlău se numește Florin Todicescu, Dcu Burlacu fiind — cum spune răspunsul — „director al I.U.T.I.F.P.E.C. — Neamț”.

Ioana Baicu din București, str. Buzzești nr. 6, sect. 1, ne semnalează că are necazuri din cauza fostului soț, Constantin Gheolă, care, despărțindu-se, a uitat de obligația de a plăti pensia de întreținere (300 lei) pentru cei doi copii. Semnata scrisorii s-a adresat la toate forurile pentru a afla adresa actuală și locul de muncă al fostului soț dar fără sorți de izbîndă. Constantin Gheolă este născut în satul Otetelișu, comuna Bălcești, județul Vilcea.

Bănăseanu Gheorghe, Stere Vraciu, Radu Marin, Nicolae Ionuț ș.a., din București, șos. Fundeni nr. 6, sect. 2, sint nemulțumiți de lipsa apei potabile și, mai ales, de faptul că la telefonul 27 54 70 sint ironizați de către o tovarășă de la ICAB.

Două cartiere cu peste 30 de blocuri — Hipodrom III și Hipodrom IV din Sibiu — au rămas izolate, legătura cu gara și piața Cibin făcîndu-se pînă la data de 1 VI 1982 cu două mijloace de transport, 26 și 28 barat. (Semnează Petru Stînga-ciu, Ion Grigore, Teodora Marinescu ș.a.)

Mihai Angelescu din Cotești-Vrancea felicită redacția pentru interviul luat prof. dr. Iosif Constantin Drăgan și semnalează, cu un foarte tineresc entuziasm — domnia-sa are vîrsta de 72 de ani — că la sud de Cotești a descoperit o interesantă cetate care îi pare a fi legendara cetate Helis, capitala de campanie împotriva scitilor a regelui Dromichete. Acum 35 de ani a fost descoperit, în sudul orașului, un zid de apărare.

Costache Aioanei din Arad, str. Bihorului, bloc B 4-2, et. 2, ap. 6, proprietarul unui frigider cu compresor cumpărat de la magazinul Metal-Chimice Arad, unitatea 29/L, a constatat, după cîteva zile de la punerea în funcțiune, defecte majore. Unitatea de depanatoare l-a verificat, ajungînd la concluzia că ușa e prea strîmbă pentru a se mai putea face mare lucru... Potentul nostru a scris de 3 ori la Fabrica de frigidere Găești, fără a fi ajutat prea mult. E adevărat, prin aprilie i s-a promis că frigiderul va fi schimbat, dar aprilie a trecut, ne apropiem de septembrie...

Virgil Dascălu, din Pitești, str. Războieni, bl. J 16, sc. D. et. 1, ap. 8, ne arată că anul trecut, vizionînd o emisiune TV în care un arhitect propunea, pentru a se economisi energia termică și electrică, închiderea balcoanelor și dublarea ferestrelor, s-a gîndit să procedeze ca atare. În 1981 a consumat mai puțin curent electric, dar mulțumirea a fost de scurtă durată pentru că la începutul acestei luni a venit la fața locului un lucrător al fondului lo-

cativ care l-a avertizat să desființeze „în cel mai scurt timp” îmbunătățirea... Ne întrebă ce să facă... Pe noi?

52 de locatari din Asociația de locatari Pieptănari-Pare, sector 5, București, reclamă faptul că nu mai pot trăi liniștiți în blocurile cu garsoniere ale acestui cartier (str. Zăbrăuțului) de cînd aici s-au mutat încadrați ai I.T.B. împreună cu familiile lor. Scandaluri, bătăi, chefuri, injurături, ne scriu dinșii. Și situația asta ține de 8 ani... Ce să răspundem? Putem face ordine într-un cartier dacă dinșii, membrii unei asociații, constituită tocmai în acest scop, nu sint în stare să o facă? 52 de persoane reclamă că miliția nu ia măsuri.

Ministerul Minelor, referindu-se la scrisoarea adresată redacției de către Maria Ruță, telefonistă la centrala telefonică de la sectorul minier Urdari, trecută la centrala telefonică de la sectorul minier Pînoasa, ne aduce la cunoștință că trecerea s-a făcut în urma unor abateri grave ce le-a comis în timpul serviciului (comportare necorespunzătoare față de public etc.) dar nu adaugă ce s-a constatat și în legătură cu celelalte aspecte ce relesau din scrisoarea Mariei Ruță.

O frumoasă scrisoare primită din partea unor iubitori ai muntelui se referă la admirabila ambianță și la serviciul ireproșabil de la Hotelul „Rozmarin” din Predeal. Iată un fragment: „Am aflat că „Rozmarinul” a suferit reparații capitale și am vrut să ne convingem. Este cu adevărat un loc demn de cele mai mari stațiuni montane! Locuri am găsit destul de ușor, hotelul dispune de apartamente, de camere duble, triple, iar restaurantul poate primi 10 cu felicitări.”

Gheorghe Dănălache, din Botoșani, ne scrie că tatăl lui, Iordache Dănălache, în vîrstă de 89 de ani, cu domiciliul în com. Gorbănești, a primit un plan de cultură prea încărcat. Uniunea județeană a C.A.P. Botoșani ne-a răspuns că tatăl pentului deține 0,30 ha. teren drept lot de folosință personală, locuiește cu un fiu al său care are 0,15 ha. teren și în planul de cultură s-a precizat că produsele ce le vor obține sint pentru consumul propriu.

Redăm un fragment dintr-o impresionantă scrisoare primită de la un grup de bolnavi de hipocuzie aflați în tratamentul doctorului Iacob Vasile, din Sibiu, despre care s-a scris în „Flacăra”: „Facem un apel pentru a se organiza și la București un cabinet de acupunctură pentru tratarea hipocuziilor (medicii din București care practică acupunctura nu tratează asemenea cazuri) pentru a se răspunde nevoilor noastre.” (Ion Croitoru, Doina Andreescu, G. Susoler, Lidia Barbu, Pompilia Nae, Gheorghiuț Mina, Maria Balaban, Carmen Oprea și alții, toți fiind din București și deplasarea, la 10 zile, în Sibiu, pentru tratament...)

Centrala de transporturi auto, București: În legătură cu scrisoarea semnată de Alexandru Codru de la Autobaza nr. 3 Iași, ne comunică faptul că desfacerea contractului de muncă s-a dispus ca urmare a unor nereguli și lipsuri constatate în perioada martie-aprilie 1981, în gestiunea de carburanți a autobazei al cărei gestionar a fost, pagubele fiind evaluate la suma de 22.777 lei, revenindu-i în final o imputație de 1.117 lei. A cordarea transferului nu mai este posibilă.

„Imi petrec zilele concediului în Predeal și nu pot spune decît lucruri bune despre stațiunea respectivă. A progresat, este o evidență, dar ce ne facem cu stadionul din mijlocul stațiunii? Terenul de fotbal nu are porți, cimpul de joc e complet degradat, pista impracticabilă. Nimeni nu-și mai amintește că aici a stabilit marea Moina un mare record al țării la 100 m!” (Radu Toma, Piața Neamț, Dacia 1-29)

Nune Ileana ne semnalează deschiderea expoziției „Nun-ta fărâneasă tradițională”, la Muzeul satului și de artă populară, concepută ca o sinteză a acestei manifestări complexe, o trecere în revistă a diferitelor ei etape de desfășurare. Iată cîteva titluri ale momentelor desfășurării ceremoniale: „Chemarea la nuntă”, „Ierăciunile”, „Întîmpinarea la casa mirelui”.

În str. Bărăției nr. 40, în vecinătatea magazinului „Cocor”, există de mai mulți ani o expoziție cu vinzare, de tipul „1001 articole”, obiectele fiind executate cu mult gust și fantezie de copiii școlari în atelierelor de practică ale școlilor generale, liceelor, grupurilor școlare și industriale din București. Magazinul care a valorificat obiecte în valoare de peste 8 milioane lei, sume vărsate la fondurile școlilor respective, expune artizanat, lucru manual, blănărie, încălțăminte-marochinărie, mobilier etc.” (Nicolae Tokacek)

Consiliul popular al sectorului 3: Urmare scrisorii adresate dv. de către Asociația locatarilor din bd. Republicii nr. 2-4 privind unele aspecte negative ivite în cadrul magazinului „Delta Dunării” vă comunicăm faptul că profilul unităților este stabilit de C.P.M.B. Direcția generală comercială. Referitor la desfacerea băuturilor în unitate, aceasta s-a făcut ca urmare a unor solicitări ale populației și a fost avizată favorabil de către C.P.M.B.

„În 1979 ni s-a spus nouă, mecanicilor de la Centrul de reparații S.M.A. Andrășești, județul Ialomița, care reparăm motoare tractor și șasiu tractor, că a venit o decizie de la minister precum mecanicii nu mai aparțin de agricultură ci de uzina constructoare de mașini și ne-au trecut din rețeaua A la B. De care minister aparținem noi? Facem această întrebare deoarece atunci cînd a fost vorba de mărirea retribuției ni s-a spus că nu aparținem de Ministerul Agriculturii... (Maria Drăgan, Panait Georgescu, Gheorghe Petcu, Constantin Eugen, de la S.M.A. Andrășești).

„Memoriul adresat Consiliului popular al municipiului București (3 mai 1982) a fost dat spre rezolvare sectorului 2, apoi trimis Administrației domeniului public, care, în final, ne-a făcut cunoscut că a dat dispoziție I.C.E.D. de a desființa spațiul verde din fața intrării scării C și D, pentru a se putea descărca toată mobila de bucătărie care este adusă pentru desfacere la populație. De la început s-a făcut o greșeală de proiectare în trasarea spațiilor și a intrărilor în magazin — de fapt magazinul era destinat prezentării mobilei, la 200 de metri se găsește „Ambianța” care vinde mobila de bucătărie — și acum, după 6 ani a fost „corectat” proiectul... desființându-se spațiul verde și betonîndu-se? (Asociația civilă a proprietarilor, Bl. 52, Șoseaua Pantelimon nr. 243, sector 2)

„Sintem Asociația de locatari a blocului F 2, str. Covanasa nr. 21, sect. 4, București. Locuim în acest bloc de la data de 1 II 1968, dată la care a fost dat în folosință blocul, proprietate de stat. De atunci și pînă în prezent au apărut diferite defecțiuni exterioare: deteriorarea izolației de pe acoperiș, infiltrări de apă prin pereții exteriori, surparea troturelor exterioare care împrejmuiesc blocul. La toate sesizările noastre către ICRAL Bercești am primit un singur răspuns semnat de Mircea Olteanu, inginer șef, și Carol Kovacs, prin care ni se făcea cunoscut că lucrările solicitate au fost luate în evidență.” Așa au rămas!

Ministerul Justiției: Judecătoria Odorheului Secuiesc a stabilit vinovăția petiționarei Piroșka Orban și i-a aplicat pedeapsa de 3000 lei amendă. În urma recursului declarat de Procuratura locală Odorheului Secuiesc și de partea civilă, Tribunalul județean Harghita a casat sentința de mai sus, a majorat pedeapsa la 6 luni închisoare, constatînd că inculpații beneficiază de grațiere. Soluția instanței de fond a fost modificată și în ceea ce privește latura civilă, în sensul obligării inculpații la despăgubiri civile în sumă de 5.200 lei.

Direcția mișcare și comercial din Ministerul Transporturilor răspunde întrebărilor lui Vasile Roja: Potentul este pensionar gr. III (invaliditate) și s-a încadrat în muncă, potrivit Legii nr. 3/1977, cu jumătate din program de lucru, dar într-o unitate din afara M.T. Tc., fapt pentru care a pierdut dreptul la permis de călătorie gratuit pe calea ferată. Pensionarea gr. III nu a fost în urma unui accident de muncă, așa că aplicarea art. 4 și lit. „f” din Anexa 2 la Decretul Consiliului de Stat nr. 1/1981 nu este posibilă.

„Apelez la bunăvoința redacției și solicit să mă ajutați

să găsesc un coleg din liceu, Aurel Boacă, născut la Buzău în 18 IV 1922, despre care nu mai am nici o veste din 1944. Nici ceilalți colegi de clasă nu au. În anul acesta, la începutul lunii septembrie, urmează să aniversăm la Craiova 40 de ani de la terminarea liceului militar din aceeași localitate.” (Romeo Botez, str. Victor Babeș nr. 13/A/X/ 42, 4 800, Baia Mare)

Ministerul Comerțului Interior: Referitor la scrisoarea lui Petru Mureșan, str. George Enescu nr. 22, Petrila, vă informăm că autoturismele ARO 243 și 244 diesel se livrează numai producătorilor de produse agroalimentare care au depus o cantitate de 3000 kg. carne de porc, oi sau păsări, la cooperativa de consum din localitate și cumpărătorilor înscrși la Dacia 1300 care au optat pentru ARO diesel în vara anului 1981, începînd cu 13 mai — 17 august 1981, la care s-au înscris peste 3000 de solicitanți. Soluția este ca potentul să depună banii la CEC și să facă o programare la IDMS pentru Dacia 1300, programare care creează posibilitatea în viitor să poată opta și pentru alte tipuri de autoturisme.

Consiliul popular al județului Sălaj: Referitor la scrisoarea tov. Eugen Stejerean din orașul Jibou: Lipsa apei calde s-a datorat lipsei de combustibil lichid ușor necesar centralelor termice. Au fost luate măsuri pentru respectarea programului stabilit de furnizare a apei calde la blocurile de locuințe din orașul Jibou, în măsura în care va fi asigurat combustibilul necesar.

Din satul Ardeleni, comuna Lipănești, județul Prahova, ne scrie Ion Mihalache pe tonul unei mîhniri sincere provocate tot de un ton. Dar al telefonului său (11 36 9) care nu mai are glas din decembrie anul trecut. Doar în luna mai a fost utilizabil acest telefon trei zile. Ca și ale vecinilor lui Ion Mihalache. Oamenii plătesc abonamentele, dar pe cei datori să facă remediile se vede că nu-i interesează.

În urma unei prime sesizări trimise redacției, pensionara Mia Romoșan, strada București, nr. 49, Alba Iulia, a primit adeverința cerută de la secția financiară a municipiului respectiv, dar prea târziu ca să-i mai fie de folos. A primit chiar și o „notă de plată cu nr. 2034 — nedată, nesemnată, dar prin care mi se impută 504 lei cit ar fi taxată adeverința respectivă”. Și mai cităm din scrisoare: „Eu am totam taxele și datorile către stat achitate la zi, dar nimeni nu mă ascultă și — pe baza unor acte întocmite drept răzbunare că m-am adresat revistei — vor să-mi rețină ilegal din pensia de 986 de lei 504”.

Din păcate, ne scrie Stela Secu din București, nici pînă acum nu s-a întreprins nimic concret pentru remedierea — aminată de ani de zile — a blocului A 2 din alea Terasei nr. 7, sectorul 4.

Direcția forței de muncă din Ministerul Muncii ne înștiințează că în urma scrisorii către revistă, Valeria Lazăr a fost reincadrată în muncă la I.T.B. în funcția de controlor trafic, serviciul circulației.

Dintr-un răspuns mai amplu al întreprinderii cinematografice a municipiului București la scrisoarea lui Ion Popa, redăm: În parte se confirmă afirmațiile dvs. privind atitudinea față de public a unor casiere, lipsa monedei divizionare pentru acordarea restului, nepurtarea ecusonului — ei, ce să ne mai mirăm, nu se poartă ca expimarea românească firească săraca (!?!), și încă deasupra semnăturii directorului, dărmite ecusonul deasupra unor halate oarecare n.n. — neonorarea întotdeauna a cerințelor de bilete de categorii inferioare sau refuzul de a pune la dispoziție conda de „sugestii și reclamații”. Unii n-o pun la dispoziție, alții o pun în ghilimele.

Apartmentul proprietate personală nu i-a adus deocamdată Victoriei Dumitru — strada Făinari, nr. 26, bloc 50, scara B, ap. 36, sector 2 — decît datorii și supărare. Linoleumul, ne scrie dînsa, e deteriorat în cea

mai mare parte. Petele de vopsea nu ies cu nimic. Instalația sanitară infundată de lucrătorii constructorului a inundat apartamentul. Linoleumul mai este și umflat și nu s-a mai putut lipi. Mozaicul din baie ca și balconul sint nefinisate, iar scurgerea apei din baie este o minune care nu se întimplă fără mătura gospodinei.

Doi oameni în suferință — Merca Gheorghe din Săcuieni, jud. Cluj, și Popa Matei din Rădăuți, jud. Suceava — ambii posesori ai unor mijloace de transport speciale (tricicluri cu motor) caută de cîteva vreme diverse piese de schimb (piston + segment) cota R1 și set platină pentru CZ de 175 cm cubi, cauciucuri cu dimensiunile 300/18 și 350/18 și nu reușesc să se descurce în ciuda numeroaselor drumuri și demersuri.

Pagină realizată de PIA OLARU

Posta redacției

Adrian Liciniu Blaga — Criș (Mureș): 1) Ca absolvent al facultății de zootehnie trebuie să vă satisfaceți stagiul într-o unitate agricolă de producție și nu în învățămînt; 2) Transferurile de specialiști agricoli dintr-un sector în altul se fac o singură dată pe an, în luna noiembrie, și numai cu aprobarea conducerii M.A.I.A., avînd mai întîi avizul de plecare al D.G.A.I.A.-Mureș și cel de primire al unității unde doriți să vă încadrați. Vasilache Piperea — Călărași: Trecerea din oficiu din categoria pensionarilor de invaliditate în cea a pensionarilor pentru limită de vîrstă nu va anulează dreptul la pensie pentru nimeni. Depusă și limită de vîrstă, acordată în condițiile legii, cu valorificarea întregii vechimi realizate, inclusiv cea dobîndită în perioada la care vă referiți. Vasile Popescu — Tirgoviște: După data de 1 I 1981, plata cotizației pentru meșterugarii cu ateliere proprii autorizate este obligatorie, indiferent dacă aceștia sint sau nu pensionari, conform prevederilor Legii nr. 13/1968. Maria Fa-naghuiu — Arad: Sinteti invitată la București cu fiul la colectivul de cercetare pentru recuperarea copiilor handicapați neuropeșic din cadrul Institutului O.M.C., strada Theodor Speranția nr. 96.

Grup de profesori — Curtești (Botoșani): Da, este legal ca secretarul adjunct cu probleme de propagandă să controleze la clasă activitatea cadrelor didactice. Maria Vieru — Adjud: Nu aveți dreptul la pensie de pe urma soțului deoarece durata căsătoriei nu a fost de cel puțin 10 ani și nici nu sintei încadrată în gradul I sau II de invaliditate. Ioan Orghidan — Ploiești și Mihai Gheorghiu — Galați: Pensionarii care sint încadrați în muncă și cumulează, potrivit legii, retribuția cuvenită pentru munca prestată cu pensia, nu primesc compensația, plata acesteia se poate face la încetarea activității. Vasile Socai — Buftea: De prevederile hotărîrii nr. 2/1973 a C.P.C.P. nu pot beneficia cei care fac naveta în alte localități și revin în locuința seara sau în zile din săptămîna sau lună, nici copiii de la creșe (cazul dv.), cîmine, grădinițe care vin în locuința seara sau numai duminică, ori în alte zile din lună. Aurica Burdaș — Snagov: Indemnizația de instalare, egală cu o retribuție tarifară, se acordă și educatoarelor și învățătorilor numiți pentru prima dată în învățămînt într-o altă localitate decît cea în care au domiciliul. Viorica David — București: Alocația de stat pentru copii se acordă sau se modifică începînd din luna următoare celei în care sint îndeplinite condițiile necesare. Alexandru Sulea — București: Fiind vorba de sectorul 1, vă adresați Centrului de schimburi de locuințe din strada Frumoasă nr. 39 — I.C.R.A.L. Pajura.

Ana Tonușiu — Tg. Mureș: Așteptați cu încredere hotărîrea instanțelor de judecată. Nicolae Georgescu — București: 1) Nu sint scutiți; 2) Adresați-vă direct dr. Dinu Florea pentru programare. Mariana Păun — București: La inspectoratul școlar al sectorului de domiciliu. Ion Militaru — Vulturești (Olt): Vă așteptăm la redacție.

MARGA NEDELEA

„FLACĂRA” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

DIMITRIE MACREA

— Ați fost, vreme de un deceniu și ceva, un factotum în lingvistica românească. Era un moment aparte în cultura țării. Pe planul lingvisticii cum au mers lucrurile ?
— Din motive asupra cărora nu stăruim, fuseseră scoși din învățământ Al. Rosetti, I. Coteanu, Al. Graur, J. Byck ș.a. Eu am fost adus la București de la Cluj să conduc elaborarea dicționarului și gramaticii Academiei. Cu ajutorul din partea unor lingviști, stinjenit de alții, în 2 ani am terminat gramatica, în alți 3 am terminat cele 4 volume ale dicționarului limbii literare contemporane. Apoi am făcut un dicționar al limbii române moderne (1 vol.), cu etimologii, cele patru volume din Dicționarul enciclopedic etc.
— Vă întreb : de ce a fost adus un specialist de la Cluj-Napoca ?
— S-a avut în vedere, cred, experiența în domeniul elaborării dicționarelor. Eu eram format la prestigioasa școală clujeană de la Muzeul limbii române. Fusesem 16 ani colaborator apropiat al celui mai mare

— Școlile ?
— Am izbutit să urmez școli bune, mai întâi în sat, apoi la Rupea și la Liceul Șaguna din Brașov. Am urmat Facultatea de Litere la Cluj, unde mi-am luat doctoratul cu Sextil Pușcariu. Am plecat cu o bursă la Paris, unde timp de 2 ani am studiat lingvistica romanică, fonetică, lingvistică generală.
— Profesori ? Colegi ?
— La Brașov — Axente Banciu (n. Săliște, 1875 — m. Sibiu, 1959) — strălucit profesor de română, lingvist, istoric literar, scriitor, a scos revista *Tara Bârsei* (1929—1938) membru de onoare al Academiei ; Vasile Neguț — latină, Iosif Blaga (unchi de-al lui Lucian) — filozofie. La Cluj : Sextil Pușcariu, Gh. Bogdan-Duică, N. Drăgan, Th. Capidan, G. Giuglea. La Paris : J. Vendryes, O. Bloch, Mario Roques, George Millardet ș.a.
— Ați văzut ce accent se pune astăzi pe cunoașterea istoriei naționale, a limbii române.

Cuget, deci exist

De la realizarea fantastică a esenței, la cea adevărată (I)

Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu „Cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului” ne înfățișează o nouă perspectivă asupra dialecticii vieții sociale precum și sarcinile în domeniul formării conștiinței înaintate a constructorilor socialismului.
Conceptia materialist-dialectică și istorică asupra legilor dezvoltării naturii, societății și cunoașterii, descoperă originea religiei în contradicțiile istorice ale vieții sociale, în natura istorico-socială a naturii umane. De aici respectarea și garantarea libertăților religioase. Dar tot de aici rezultă și poziția de respingere fermă a concepțiilor religioase, idealiste despre lume, de transformare revoluționară a conștiinței oamenilor în procesul edificării societății socialiste.

Din caracterul istoric al religiei nu rezultă că ea dispăre automat. Dimpotrivă, este necesară o amănunțită activitate teoretică de pe pozițiile dialecticii materialiste.

O primă observație în acest sens : dialectica specifică a gândirii cere să ținem seama de realizările esenței umane în diferite modalități. Dacă nu vom ține seama de ele, atunci nu vom putea înțelege formele ei de oglindire a realității istorice, interacțiunile lor, rolul lor diferit în devenirea existenței omului. A doua observație : esența umană nu este un dat prim, necondiționat în raport cu conștiința considerată un fel de oglindă pasivă. Dacă am admite esența umană ca un dat prim, iar conștiința ca un fel de oglindă, atunci nu am avea decît o singură imagine asupra ei : o imagine fixă și adevărată. Cum se ajunge la aceasta și cu ajutorul căror criterii o deosebim de imaginile neadevărate, acest lucru nu ni-l mai dezvăluie teoria nedialectică a reflectării. A treia observație : realizarea adevărată a esenței umane are loc în dialectica adevărului. A patra observație : dialectica adevărului coincide cu adevărurile dialecticii, cu epistemologia dialectică. A cincea observație : adevărul dialectic al esenței umane, una din cauzele principale ale realizării practice a libertății omului.

Religia, potrivit dialecticii, este o formă de reflectare a realității sociale cu care se află în relație dialectică, deci o formă de realizare a esenței umane. Precizarea lui Marx este de o valoare teoretică remarcabilă în această privință. Religia, scrie el, „este realizarea fantastică a esenței omenești pentru că esența omenească nu posedă o realitate adevărată”. Religia, prin urmare, realizează esența umană în mod fantastic. Aceasta înseamnă o scindare a omului, dar fără conștiința acestei scindări. Din absența acestei conștiințe a scindării se naște ideea unei divinități absolute, a unei forțe creatoare supreme. Dar această scindare nu epuizează esența omului, dialectica ci. În concepția dialecticianului Marx, esența umană nu este una care trebuie numai oglindită pasiv de conștiință, ci, dimpotrivă, este una care se construiește prin conștiință și adevăr, prin dialectica adevărului. Realizării fantastice a esenței i se opune realizarea prin adevăr în cadrul căreia esența capătă realitate adevărată. Deci, o dezvoltare prin cunoaștere, prin adevărul dedubării. Când esența omului îi va fi dată omului de către omul și în ipostaza sa de gânditor al dialecticii acesteia, atunci religia nu va mai fi posibilă. Altfel spus : omul nu se va mai raporta la religie, ci la esența umană reală, la omul care nu mai trebuie să nege religia, ci la omul care construiește propria sa viață. Marx arată că : „Ateismul ca negare a acestei neesențialități (= a naturii și a omului, n.n.) devine lipsit de sens, căci ateismul este negarea lui Dumnezeu și afirmă prin această negare existența omului” („Scrieri din tinerețe”). Marx se referă la ateismul care se raportează abstract la esența umană. Iar din această raportare rezultă negarea a ceea ce s-a dedublat : esența umană. Divinitatea nu mai este considerată o realizare a esenței umane într-o relație dialectică specifică, ci ceva absolut fals. Marx și Engels nu au criticat religia de pe poziția esenței absolute a esenței umane, esență pe care o avea în vedere ateismul, ci de pe poziția unei esențe în proces dialectic.

„Mai presus de munca pentru lucrări științifice personale — realizarea lucrărilor de interes național”

Profesor universitar dr. docent, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, profesor emerit. Născut la 21 iulie 1907, satul Fintina, jud. Brașov. A studiat în satul natal (4 clase), la Rupea (gimnaziul), Brașov (liceul superior), Cluj (facultatea de litere), Paris (specializare postuniversitară). A lucrat ca cercetător la Muzeul limbii române din Cluj, a fost preparator, asistent, șef de lucrări, conferențiar la Facultatea de Litere din Cluj, apoi profesor-șef de catedră la Facultatea de Filologie din București (1952—1953) și Cluj (1958—1966). Director adjunct și director al Institutului de lingvistică din București (1952—1953), redactor șef al revistei „Limba română” (1952—1958). A condus redactarea : „Dicționarului limbii române literare contemporane” (4 vol. 1955—1957), Dicționarul limbii române moderne (1 vol. 1958 și ediții tiraj ulterioare), Gramatica limbii române (2 vol. 1954 și 1963) și sinteza într-un volum — *Limba română. Fonetică, vocabular, gramatică* (1956) ; Dicționarul enciclopedic român (4 vol. 1962—1966). A publicat, de asemenea, monografii, studii, articole privind istoria lingvisticii, limbii române, lucrări de dialectologie, fonetică, ortografie, lexicologie, stilistică etc.

Volume : Probleme de fonetică (1953), Lingviști și filologi români (1959), Probleme de lingvistică românească (1961), Studii de istorie a limbii și lingvisticii române (1965), Studii de lingvistică română (1970), Limbă și lingvistică română (1973), Contribuții la istoria lingvisticii și filologiei românești (1978), Lingvistică și cultură (1978).

lingvist român din acest secol — Sextil Pușcariu.

— Vă rog să menționați aspecte semnificative din munca de elaborare a dicționarelor.

— M-aș referi la Dicționarul enciclopedic român. Direcția principală urmărită a fost punerea în circulație a valorilor noastre, în cadrul procesului de valorificare a moștenirii culturale. Am luptat pentru ca mari personalități ale trecutului nostru să fie prezente în dicționar cât de cit decent, să nu fie ignorate meritele lor, Iancu, Bănuțiu, Eminescu... Știu că nu am ieșit todeauna învingător.

— Vă intristez amintindu-vă că nu numai personalități românești sunt prezentate uneori precar sau lipsesc, ci și unele cuvinte zise comune au fost scoase. De curind am constatat că în volumul IV din 1966, la p. 718, lipsește un cuvânt-instituție, atât de al nostru : TRICOLOR...
— Ei, ei. Cite ar fi de spus...
— Să ne întoarcem în timp în urmă cu 75 de ani. Așadar, v-ați născut în vara lui 1907, la Fintina.

— Da, în județul Brașov, fost Tirnava Mare, Fintina — sat românesc, de oameni harnici, lingă Olt.
— Părinții, familia din care veniți...
— Tărani. Tata știa un pic de carte, era abonat la o publicație. Copilărie grea, tata murise în 1913... A fost paznic de pădure, în Pădurea Bogății. Ani grei, o vreme fusese plecat în America, la lucru. Dumnealui a adus primele seminte de pătlăgele roșii la noi în sat. Am rămas patru orfani — o fată și trei băieți. Unul — cel mai mare, a trăit până la 80 de ani; unul a murit în timpul războiului al II-lea mondial, a rămas orfan cinci copii mici. Mama a murit la bătrânețe, la 76 de ani.

— Macrea. Etimologia numelui ?
— Cunoașteți expresia „carne macră”, înseamnă „carne slabă”, e vechiul nostru cuvânt pentru slab. Cuvintul e latinesc, vezi macer, -a, -um.
— Tărați. Tata știa un pic de carte, era abonat la o publicație. Copilărie grea, tata murise în 1913... A fost paznic de pădure, în Pădurea Bogății. Ani grei, o vreme fusese plecat în America, la lucru. Dumnealui a adus primele seminte de pătlăgele roșii la noi în sat. Am rămas patru orfani — o fată și trei băieți. Unul — cel mai mare, a trăit până la 80 de ani; unul a murit în timpul războiului al II-lea mondial, a rămas orfan cinci copii mici. Mama a murit la bătrânețe, la 76 de ani.

— Macrea. Etimologia numelui ?
— Cunoașteți expresia „carne macră”, înseamnă „carne slabă”, e vechiul nostru cuvânt pentru slab. Cuvintul e latinesc, vezi macer, -a, -um.

Vorbiți și scrieți românește

Abolirea cacofoniei?... (I)

După cum se știe, ceea ce spune textul (enunțul, propoziția, fraza) este, întotdeauna, oarecum dublat, însoțit de ceea ce spune felul în care el o spune. Nu e un joc de cuvinte, cum s-ar părea. Scrișul nostru este linear (sau, dacă vreți, unilnear) în expresia sa lingvistică. Dar, nu-i mai puțin adevărat că el (scrișul) este pînă și de multe primejdii, de multe stîngăcii (prolixitate, dezacord, manierism, neglijențe stilistice, sintagme disonante în propoziție etc.), cu alte cuvinte, buna intenție nu e, pretutindeni, acoperită de corectitudine, de realitatea estetică.

Tocmai de aceea, socotim nimerit să ne oprim puțin asupra unui fapt mai rar relevat de cercetători. Poate părea paradoxal să vorbim de cacofonie, în legătură cu scrișul. Totuși, putem și trebuie, de asemenea, să privim vorbirea și scrișul în raporturile lor cu auditorul, mai ales, și apoi cu cititorul. Cu alte cuvinte, scrișul trebuie privit în sensul stilistic al termenului, și nu numai prin figuri, ci și prin ceea ce și numim, indeobște, efecte de sens. Deliberat sau nu, pronunțată, cacofonia este antieufonică, ceva ce „rănește auzul”, chiar de la prima ascultare. Auzind-o, nu ați citind-o, ai impresia dezagreabilă a excreției fiziologice, iar citind-o, pe aceea a ceva care incizează, ne-

plăcut, albul hirtiei. Lucrurile se complică din cauza înlănțuirii de ea-uri și ei-uri, în primul rând.

În legătură cu ceea ce ne interesează aici, să ne oprim, mai întâi asupra termenului. Prin cacofonie se înțelege o „întilnire de sunete care impresionează neplăcut auzul; cacofonism”, iar în muzică, „reunire de sunete discordante; lipsă de armonie”. Cuvintul, venit prin franceză la noi, (cacophonie), are la bază două cuvinte grecești : kakos, care înseamnă „rău”, și phone = sunet. Cam în același fel îl definește și „Micul dicționar de terminologie lingvistică”, dar exemplele pe care le dă nu sînt atît de concludente pentru discuția de față. Așa ar fi : „Staneu cu Nicu...”, „că cortul...”, „Staneu cu copilul...”. Din aceeași familie, ni se dau, după franceză, cacografie, adică ortografiere greșită (de tipul sa dus, în loc de s-a dus, și cacologie, termen uzitat pentru construcții, expresii, locuțiuni greșite. Aici am mai putea aminti și pe cacograf, fiind vorba de unul care scrie rău, și chiar de unii termeni din știință — din chimie sau medicină — dar pe care nu-i mai consemnăm, din cauza acestui prim element de formare, caco-, ce nu „sună” prea agreabil în românește, deși e legat de o acțiune normală, fiziologic și medical vorbind, pentru orice ființă.

Dar, dincolo de asemenea carențe stilistice, nu putem face abstracție de ceea ce auzim și vedem scris. Nu mă pot abține să nu citez — fără retuşuri gramaticale — exemple auzite (mai ales la radio) sau întilnite în presă : „...atît partea britanică

— E vremea să facem asta. Multe sînt de îndreptat și de făcut: Iată, chestiunea cu limba dacă, o problemă reală, dar unde s-a cam exagerat.

— S-a exagerat cu tăcerea și minimalizarea importanței și aportului dac.

— Știu, există în ultimul timp preocupări pentru îndreptarea lucrurilor.

— Opera lui Nicolae Densușianu încă nu a fost pusă în valoare, pe cit o merită. Cercetătorii de azi merg pe linia unei riguroase abordări științifice a istoriei României, fără complexe, poncife și etichete. Și fac aceasta tocmai pentru că unii dintre cei care ar fi trebuit să o facă — lingviștii salariați de către poporul român — nu au făcut-o pînă acum.

— Să nu exagerați ; noi avem un tratat de istoria limbii române, avem...

— Vă cer permisiunea să vă citez opinia unuia dintre universitarii care nu pot fi bănuți că ar descinde din Nicolae Densușianu. Iată ce spune Hadrian Daicoviciu : „Nu cred că greșesc afirmînd că unii dintre marii noștri lingviști (Sextil Pușcariu, Iorgu Iordan, Alexandru Rosetti, Emil Petrovici) n-au abordat cu toată hotărîrea și cu succesul la care marele lor talent și erudiția lor ne îndreptătea să ne așteptăm domeniul lingvisticii traco-dacice tocmai pentru că le lipsea o pregătire specială”. Eu sînt tentat să vă includ și pe dumneavoastră între acești lingviști, nu vă supărați ; inclusiv cu hiba subliniată de istoricul clujean.

Iată ce spune și prof. I. I. Russu, după ce arată că rezultatele nu sînt prea numeroase : „La crearea unei asemenea situații au contribuit în bună măsură vederile sclerozate de „școala veche” a multor filologi și lingviști români (mai ales

(Continuare în pag. 14)

LIVIU PETRINA

cit și... o mică cantitate, politică care..., igienică că..., o mică caracterizare, personalități de marcă ca în epoca... etc. Altfel, aerul sentențios din unele reviste incită reacția negativă. De pildă, în „Săptămîna” cu nr. 595, p. 2, așax, denunță o cacofonie surprinsă în emisiunea „La sîrșit de săptămîna”. „Ca citiva...” și se întrebă dacă Academia a mai dat „dezlegare” și la altele, decît cele trei, atît de bine știute ?!”, deși cu 14 rîndurile mai sus, același autor scrie : „...domnia-sa ne explică cită democrație...”, tot fără „dezlegare” academică, așa cum și în nr. din 9 IV, p. 7, consemnează : „...își publică cite 3 cărți...” (deci, unde este abjurarea ?, și cum rămîne cu... birna din ochiul...”; dar, vorba lui Z. Ornea, din același număr, p. 3 : „...împrumuturi și reziduri” ; și noi care știam de reziduri, ca formă corectă !).

Desigur, ar fi încă multe lucruri de spus, în legătură cu asemenea stîngăcii, care ne surprind și mai mult, cînd e vorba de scris. O fi ea confesiune nudă, dar, în fond este un neplăcut joc de acustică și de optică a cărui finalitate dezvăluie o vădită neplăcere caducă. Se știe că, în materie de limbă cel puțin, scrișul nu are drepturi nelimitate. Cea mai mărunță observație nu este, deci, inutilă, căci precauția confruntată rezultatele analizei abaterilor și ale greșelilor cu intuițiile vorbitorului sau ale cititorului.

GH. POALELUNGI

ION STROIE

ISTORIE

O carte așteptată

A văzut nu demult lumina tiparului, o carte din specia celor care implinesc în bibliotecă noastră un gol: **Mihai Viteazul în conștiința europeană** vol. I (Editura Academiei R.S.R., 1982). Este o culegere de acte externe menite să ne ofere baza documentară indispensabilă oricărei sinteze privind ecoul personalității și faptelor marelui domnitor în spațiul european și, prin asta, să precizeze cu un plus de acuratețe locul și rolul românilor în geografia politică a continentului, marcată la răscrucea secolelor XVI și XVII de mari convulsii istorice. Și de fapt, o primă sinteză de acest gen ne oferă chiar introducerea substanțialului tom, întocmită de Vasile Arimia și Mircea Mușat. „...Oricât se va scrie și publica despre Mihai Viteazul — ne avertizează autorii —, nu se va putea spune că se va cunoaște totul, că au fost înfățișate în toată complexitatea lor faptele lui, sprijinul dat popoarelor asuprite de Imperiul otoman, precum și acelora asupra cărora amenința pericolul războaielor purtate de acesta. Trebuie avut în vedere că se mai găsesc încă documente care n-au fost identificate, că majoritatea celor publicate au văzut lumina tiparului numai în limba în care au fost scrise, nu întotdeauna transcrise după originale, ci după diverse copii, sau au apărut numai fragmentar”. Altfel spus, ni se vânturează și dimensiunea dificultăților întâmpinate, dar și perspectiva ce o deschide acest prim volum.

O simplă trecere în revistă a listei celor 241 documente reunite cu acest prilej este în măsură să ne edifice asupra acuității în epocă a ecurilor generate de demersurile sociale, politice și militare ale lui Mihai Viteazul. Voievodul a imprimat istoriei vervă și orizont, a investit-o cu fermentul acțiunii desfășurate pe temeiul unei cauze naționale drepte. Faptele sale au stîrnit și numai simple reacții, ci au înrîurit conștiințe și au limpezit țeluri comune popoarelor subjugate. Exemplul său a reprezentat în vreme un precedent al puterii națiunilor mici de a-și asuma responsabilități la scară continentală, împotriva presiunii marilor imperii și chiar în zona contactului și fricțiunilor lor. În plan moral, Mihai Viteazul a sfidat o fatalitate acceptată cu resemnare și, chiar dacă spada lui s-a frînt, prin trădare, marile gânduri înscrise în faptele sale au sfîrșit prin a învinge: astăzi, el este marele precursor al Unirii românilor; astăzi, el se arată a fi deopotrivă un precursor al afirmării drepturilor tuturor națiunilor la suveranitate și afirmare. Vădite sau conținute, aceste idei își au locul lor în documentele la care ne referim.

Spuneam că volumul recenzat de noi este nu numai necesar, ci și așteptat. Nu știm cum se face, dar multe dintre cărțile de istorie așteptate, de câțiva ani buni, apar doar în preajma unor aniversări și nu sînt întotdeauna redactate cu grijă, pripa obliterându-le cu pecetea ei. Dezamăgirile ce decurg din acest obicei nu sînt de neglijat. De data aceasta este evident că ne aflăm înaintea unei excepții și ar fi de dorit ca ea să nu confirme o regulă, ci să contribuie la dezrădăcinarea ei.

Au colaborat la apariția acestor documente Ion Ardeleanu, Vasile Arimia, Gheorghe Bondoc, Eugenia Ciocan, Taksim Gemil, Elena Moisuc, Cornelia Moraru, Mircea Mușat, Emilia Poștăriță, Maria Soveja, Vasile Șinandan, Constantin Vlad, Mircea Voiculescu și alții. Ion Ardeleanu, Vasile Arimia, Gheorghe Bondoc și Mircea Mușat au asigurat coordonarea ediției. Planurile anunțate cu prilejul acestui prim volum sînt ambițioase și sperăm că vor fi duse la capăt cu aceeași decizie și temeinicie.

Prin **Mihai Viteazul în conștiința europeană** vol. I, biblioteca dedicată marelui voievod român sporește nu numai în cuprindere, ci și în substanță.

MIHAI PELIN ■

PROZĂ

Debuturi la Eminescu

Cei patru autori care au debutat anul acesta cu cărți de proză la Editura Eminescu sînt, de fapt, în succinta noastră prezentare, doar trei, deoarece volumul lui Mircea Bunea, **Împotriva nisipurilor** — excelente reportaje care aduc vești sigure din realitate — a fost deja recomandat cu căldură de către scriitorul Fănuș Neagu, într-unul din numerele revistei noastre de acum câteva săptămîni.

Suita de povestiri **Confidență în parcul orașului** de Onu Cazan este deosebită. Alături de pagini deosebite, care certifică un talent matur și o sigură situație în orizontul culturii, se află altele cu o anecdotică voit bizară, invocată numai pentru a capta atenția cititorului care, uneori, chiar se poate lăsa înșelat de asemenea stratagemă și poate aplauda orbit de o falsă strălucire. O selecție riguroasă ar fi evidențiat mai bine cantitățile literare ale acestui autor — aflat, de fapt, datorită capriciilor editoriale, la a doua carte?! Nu ne-a plăcut, de pildă, o povestire ca **Împrudența**, în care eroul își pierde, chipurile, din neatenție ochii, și se face astfel critic de artă, inventînd și promovînd valori după criterii care scapă oricărui control, fiind în cele din urmă demascat ca impostor. Astfel de parabile sînt, desigur, naive. În schimb, ce desfășurare să citești pagini precum aceea din **Quid prodest**, în care natura e descrisă ca o ambianță ostilă omului, rivind să-i uzurpe drepturile de stăpîn și organizînd conspirații de anvergură pentru a-l nimici. Reușitele de acest gen fiind destule în volum, nu ne rămîne decît să regretăm că el n-a fost alcătuit numai din astfel de bijuterii, dovezi ale unui meșteșug scriitoricesc indiscutabil.

Un roman de aventuri palpitant la lectură este **Trei zile de anchetă** de Alexandra Stănescu. Autoarea a înțeles cu exactitate multe din mecanismul după care se elaborează astfel de scrieri și a presărat cu hărnicie în paginile cărții sale numeroase date capabile să mențină treaz interesul cititorilor pe întreg parcursul volumului. O crimă săvîrșită într-un oraș de provincie este nu numai un prilej de a cerceta firele unei enigme în scopul descoperirii făptașului, dar și o bună ocazie de a sonda psihologia unora dintre localnici. Desigur, n-o să dezvăluim aici felul în care maiorul Teodor Axente a rezolvat dificilul caz. Remarcăm doar știința cu care autoarea și-a înfățișat personajele implicate în această intrigă polițistă, astfel încît ele sînt pară pînă la urmă că ne sînt cunoscute familiare. I-am fi dorit romanului o mai atentă redactare, unele pasaje fiind parcă expediate în cea mai mare viteză. Dar chiar și așa, cartea se citește cu plăcere, fiind unul din bunele romane de aventuri apărute la noi în ultima vreme.

La 30 de ani, profesorul de istorie Vasile Radu publică un roman dens în fapte, **Victorie minus unu**, scris cu o știință de autor cu lungi state de serviciu. Dramatismul cărții sale este autentic și este rezultatul relatării pline de febrilitate a destinului unui tînar cu un drum prin viață deosebit de întortocheat. Experiențele prin care trece îl condamnă la singurătate și sfîrșitul său tragic nu miră pe nimeni. Rivind să facă din propria sa existență o capodoperă, eroul și-o irosește pînă la urmă datorită marii inversunări manifestate față de ceilalți, adorați și respinși în egală măsură. Protagonistul iese înfrînt din tentativa sa de a supune la picioarele sale o lume pe care n-o înțelege și care nu-i acceptă cu ușurință bravada și nonconformismul deseori gratuit. Urînd minciuna și rutina, falsele convenții, el ajunge totuși să execute cu docilitate acte pentru care se disprețuiește și pentru care nu cere iertare. **Victorie minus unu** este o scriere modernă și, în același timp, nesonsificată, șocantă prin sinceritatea fără menajamente cu care eroul se judecă pe sine însuși și pe cei din jur. Fluxul memoriei sale, după care sînt elaborate secvențele romanului, dă la început impresia de dezordine și hazard, fiind însă rapid supus unei rigori ce înlesnește o receptare limpede a mesajului cărții.

Iată un roman pe care îl recomandăm, cu toată franchețea, cititorilor.

GEORGE ARION ■

POEZIE

Poet al dialogului autentic

Werner Söllner, **Piramida lupilor**, Editura Albatros, 1981, o carte care, în traducerea autorului, poet de limbă germană, reunește selectiv poemele apărute în volumele WETTERBERICHTE (**Buletine meteorologice**, Editura Dacia, 1975, premiu al U.T.C.), MITTEILUNGEN EINES PRIVATMANNES (**Opinii ale unei persoane particulare**, Editura Dacia, 1978, premiul Uniunii scriitorilor din R.S.R.) și EINE ENTWONUNG (**O înțarcare**, Editura Kriterion, 1980). Werner Söllner, un poet de o structură poetică inflexibilă destul de rar în poezia română, dar care, în ultima vreme, să zicem poezia deceniului 8, cucerește tot mai mult atenția editorilor, inclusiv a cititorilor literari care o promovează fie pentru noutatea expresiei, fie pentru dezinvoltura asociațiilor, fie pentru indiscutabila sinceritate a discursului liric. Se subînțelege că o astfel de poezie, racordată la canoanele (foarte largi și deloc stîntitoare aceste canoane!) unei lirici considerate ultramoderne, reface, ca tematică și ca atmosferă, starea de spirit a lumii în care trăim. În acest sens, o temă foarte des întâlnită în poemele din **Piramida lupilor**, este cea a confuziilor ce apar în actul comunicării, mai exact spus al mărturisirii. Chiar primul poem, **Chestionar**, ne propune o astfel de dezbateri: „dacă nu preamăresc acest copac — înseamnă / că-l iubesc mai puțin? / ... / iar dacă nu fac decît să pun întrebări — înseamnă / că nu pot da nici un răspuns? / Această atitudine de vehiculată senzație a imposibilității de a comunica naște, firesc, o poezie a sentimentelor confuze, titlu pe care Werner Söllner n-a ezitat să-l dea unuia din poemele sale din care reproducem: „...Vorbte, vorbe și neliniște / mută, chinuitoare / ... / Voci vorbind desperat / măslina și mai tot timpul / sentimente confuze / salutări fugare / din Varșovia, rațiune, vin roșu și Büchner, afecte, / Kleist și brînză sărată, de oi și de stele. / Călătorii, cunoștințe, fisuri, lacune-n memorie. / Privesc / lumea ca printr-un geam, ca prin paharul cu țuică, pe jumătate golit, al confesiunilor de credință / difuze: / a vorbi, aproape bilingv, cu conștiința / dedublă, dezorientați / dar lucizi...”. Rezumîndu-ne doar la aceste câteva versuri, poate nu cel mai exact selectate din poemul **Sentimente confuze**, constatăm că, dincolo de excelența minuire a unui foarte la modă dicteu automat, Werner Söllner, prin capacitatea de a construi interiorul unei stări de spirit, plonjează în tragica însingurare ce urmează, firește, imposibilității de a comunica. Cu atât mai rafinată, mai plină de vervă și de mister se arată a fi o astfel de dezbateri atunci cînd poetul, reluînd tema, i se adresează unui alt poet, în **Poem ca un bulgăre de zăpadă**: „Dar pe limbă atite straiuri / albe pe cărările înghețate / eu îmi permit astăzi o neagră privire / spre brazii împovărați / limbă geam. / O frază lungă, iar eu voiam doar să spun că noi / sîntem împovărați; și pînă și cele cincisecis versuri / nu-s decît o măsură pentru greutatea poverii. / ... / Doar stau și eu dirind în lapovița / afirmațiilor, în mizga hotărîrilor / ca noi toți, / o grămăjoară de inși care se țin de mîini / ca să nu se afunde în zăpada / călduța care gura ne-o”. Surprîși de acest final de poem, la care se pot adăuga, chiar și de către cititor, avizat sau nu, un sigur cuvînt, sau alte și alte cuvinte, incapabile, totuși, să spună exact ceea ce se cere spus, constatăm pe aceeași temă, a imposibilității comunicării, poetul lărgește, în **Bagheta fernețată**, cadrul dezbaterii. Ni se propune, în poemul amintit, un cotidian dialog între o fetiță și mama sa, dialog în care fetița, din dorința de-a cunoaște și a înțelege, formulează zeci și zeci de întrebări, iar mama, străduindu-se să răspundă acestor întrebări, dar fără a-i spune adevărului pe nume, se-ncurcă. Ceea ce rezultă din acest dialog este, însă, ceva mai mult decît necomunicarea, poemul ilustrînd viața reală și nu tocmai ușoară a unei simple familii.

Desigur, despre poezia lui Werner Söllner se pot rosti încă numeroase alte opinii, cum ar fi, de exemplu, opțiunea poetului pentru un discurs liric aparent lipsit de obișnuitele metafore și imagini poetice, dar încărcat, pentru a crea o puternică atmosferă emoțională, de o sinceritate deplină, vecină cu confesiunea, fapt ce oferă tuturor poeziiilor o calitate în plus, autenticitatea dialogului cu cititorul.

VICTOR NIȚA ■

CAP LIMPEDE

Primim

Apropo de corectitudine! La rubrica intitulată „Vorbiri și scrieri românești” (cărca i s-ar putea adăuga, pentru exactitate, și cuvîntul **corect**, cu referire atît la formă, dar, mai ales, la conținut), Gh. Poalelungi semnează, în revista „Flacăra” din 16 iulie a.c., un articol intitulat, nici mai mult, nici mai puțin: „Strict autentic”, în cuprinsul căruia — aidoma „viteazului” cavalier Don Quijote — se luptă cu încăpățînarea dactilografelor care folosesc cu agresivitate cifrele romane în locul celor arabe, dînd astfel, un rău exemplu elevilor de liceu (ca și cum cel dat de unele publicații, afișe etc., care scriu numele proprii cu litere mici, ar fi mai bun!).

Fără îndoială că folosirea corectă a cifrelor amintite este importantă, dar nu în asemenea măsură încît să i se consacre un spațiu atît de

larg, mai ales că (așa cum însuși Gh. Poalelungi recunoaște) era vorba de niște afișe „informative” care nu au zăbovit în ceea zi de duminică (zi de repaus pentru elevi) mai mult de cîteva ore. Se vede însă de la o postă că toată această pledoarie pentru folosirea corectă a numeralelor cardinale și ordinale nu este decît un pretext pentru a-i ridiculiza pe „marii dregători ai învățămîntului Capitalei (inspectorii, doi, la tribună)” cărora le atribuie (pentru că acesta este termenul potrivit) expresii pe care ei, în baza realității ce o pot confirma cei ce erau prezenți în sală, se încăpățînează să susțină că nu le aparțin.

Chiar și în această situație — apreciînd distributivitatea atenției președintelui de bacalaureat, aflat la instruire, precum și grija sa față de corectitudinea exprîmării celor ce-l instruiau — mă întreb (sau, mai bine zis,

ne întrebăm) dacă nu este cazul (și timpul) să renunțe la tonul zeflemist folosit într-un articol care (presupun) are scopul de a-i determina pe cei vizati la reflecție, la efortul de a-și perfecționa neconținut acest mijloc de comunicare interumană care este limbajul?! Și ar mai fi de adăugat ceva: în lipsa unor probe concludente (verba volant scripta manent), Legea presei prevede sancțiuni împotriva celor care nu fac dovada probității lor profesionale. Apropo de corectitudine! (Conf. univ. dr. IOAN JINGA unul din „marii dregători ai învățămîntului Capitalei”).

Primim

Precizare. Fotografia poetului Lucian Blaga la 23 de ani (publicată în **Flacăra** din 15 iulie, a.c.), împreună cu alte documente de familie, a fost pusă la dispoziția scriitorului **Bazil Gruia** cînd a redactat cartea „Blaga

inedit — efigii documentare”, Ed. Dacia, 1981, și este reproducută în vol I la pag. 57 cu următorul text explicativ: „In excursiile pe munte, Lulu se îmbrăca de cele mai multe ori în costumul meu de militar. Iată-l urcînd o creastă” (își aminteste unchiul meu și văr al lui Lucian Blaga, **Romul Bena**, pe-atunci, în 1918, învățător în satul **Purcăreți** de pe **Valea Pianului**, în **Munții Sebeșului**). (Dr. Radu Cărpinișianu).

Despre teatrul românesc

Un număr de elevată tinută publicistică, antrenînd nume de prestigiu ale dramaturgiei, artei spectacolului și cercetării de profil, consacră teatrului românesc, prezenței acestuia în istoria spiritualetății naționale și, mai ales, actualității sale, **Revista română** (5-6-7 pe 1982), în limbi de largă circulație. Din bogatul

cuprins, prefat de artistul poporului Radu Beligan, care relevă **momentul bun**, definitoriu pentru mișcarea teatrală din România socialistă, remarcăm selecția reprezentativă de texte din dramaturgia contemporană (A. Baranga, T. Maziliu, H. Lovinescu, P. Everac, P. Anghel, M. Sorrescu, I. Băieșu, A. Sütö, I. Naghiu, D. Solomon), studiile, eseurile, articolele, cronicile semnate de V. Brădățeanu, Il. Berlogea, M. Bărbuț, Oct. Cotescu, Em. Engel, M. Vasiliu, B. Elvin, D. Chirilă, V. Parhon ș.a. privind literatura dramatică din ultimul deceniu și jumătate, opțiunile repertoriului, creația regizorală, teatrul amatorilor, manifestările de cultură teatrală (festivaluri, colocvii), „afîșul” românesc în străinătate, bibliografia cercetării teoretice și istorice dedicate Thaliei ș.a.m.d. O anchetă printru creatori și comentatori pune în lumină noutatea, originalitatea teatrului românesc; alte in-

tervenții se pleacă asupra contribuției radioteleviziunii la difuzarea spectacolului dramatic, ori se referă la baza materială a instituțiilor. În fine, o **scurtă istorie cronologică** precum și un **mic ghid** (întocmite de Ionuț Niculescu și, respectiv, Alina Popovici) sînt instrumente de informare necesare cititorului străin (specialist sau simplu spectator) pentru o orientare în extenso în geografia teatrului din România de azi. Saluțînd inițiativa și efortul realizatorilor acestui binevenit și însemnat cititorul va corecta tacit inevitabilele inexactități sau omisiuni, privind componența „la zi” a colectivelor artistice. Este, dealtfel, obligația teatrelor, a secretariatelor literare să informeze și să anunțe operativ presei, celorlalte mijloace mass-media, orice modificare survenită în componența colectivelor artistice, pentru a se evita, pe viitor, erate. (V.B.)

Axiologie românească

Gestul de a alcătui o selecție de texte din gîndirea axiologică românească*) este nu numai un act cultural necesar, ci și, într-un anumit sens, un act de curaj, atîta timp cît preocupările gînditorilor români pentru ceea ce în ultima vreme se numește axiologie sînt adesea colaterale, nesistemice, presupunînd în prealabil un efort de depistare a lor (în special în gîndirea secolelor al XVIII-lea și al XIX-lea).

Mircea Măciu, autorul ediției precum și al aparatului critic care o însoțește (studiu introductiv, note și comentarii) încearcă mai mult decît o antologie de axiologie românească, făcînd din acest corpus de texte (de la Samuil Micu Clain, cu a sa *Etică* sau *învățătura obiceiurilor*, un text deosebit de limpezime a ideilor și de mare savoare a limbii, pînă la Constantin Noica — *Despre valori*) o implicită istorie a domeniului (sugerată de altfel și prin înșiruirea în ordine cronologică a autorilor), în care precursorii sînt reprezentați, pe lîngă Micu Clain, de Ion Ghica, Mihai Eminescu, Vasile Conta, Titu Maiorescu, C. Dobrogeanu-Gherea, I. L. Caragiale. Textele alese din creația acestora primesc în studiul introductiv o binevenită monitură explicativă, în care este urmărită evoluția inițială paralelă a axiologiei cu etica, precum și treptata ei autonomizare prin teoretizarea noțiunii de valoare. Desigur, prin prezența în scrierile lor a unor considerații privind valorile polare ale binelui și răului, valoarea de adevăr, ar fi putut figura în sumarul acestei secțiuni și nume ca Dimitrie Cantemir, N. Olahus, cronicarii moldoveni, Șincai, Petru Maior ș.a. Faptul că antologia de care ne ocupăm s-a oprit pentru aceste începuturi numai la Micu Clain probează intenția de a aduce în paginile ei, pe cît posibil, texte cu o anumită unitate tematică și nu fragmente de texte. Volumul cel mai mare de pagini (circa 350) este consacrat secțiunii *Constituirea axiologiei românești*, care cuprinde texte aparținînd lui A. D. Xenopol, Vasile Părvan, C. Rădulescu-Motru, S. Mehedinți, Ștefan Zeletin, Petre Andrei, Eugeniu Speranția, Blaga, Vianu, Mircea Florian. Selecția ilustrează preocuparea acestora pentru valoare în gîndirea istorică românească (Xenopol, Părvan), în continuarea ideilor transmise de generația pașoptiștilor, pentru analiza sociologică a valorilor (Petre Andrei), pentru disocierea necesară între un proces teoretic de cunoaștere a valorilor și unul practic, de valorizare, pentru acreditarea ideii că „individul este elementul creator al valorii” (M. Măciu), cel ce realizează în procesul de creare a valorilor unitatea dintre obiect și subiect.

Antologia se încheie cu *Evoluția ale gîndirii axiologice românești*, grupaj de texte aparținînd lui Athanase Joja, Anton Dimitriu (care, prin preocupările lor pentru logică, ating în mod firesc domeniul axiologiei, din perspectiva valorii de adevăr), Dimitrie Gusti (venind dinspre sociologie și economie politică), Mihai Ralea, D. D. Roșca, Liviu Rusu, Lovinescu, Călinescu, Noica, fixîndu-se astfel o paletă largă de orientări în axiologia românească modernă. Ceea ce conferă specificitatea axiologiei românești — așa cum este ea reprezentată și în antologia de față, este înțelegerea justă a ponderii elementului individual în raport cu cel colectiv în crearea valorilor, ca și în aprecierea lor, ca și interdependența strînsă dintre ele. Etapa contemporană a preocupărilor axiologice se caracterizează printr-o ancorare puternică în filosofia marxistă care își pune cu fermitate amprenta asupra concepției despre om, despre valorile create de om, despre valoarea socială a acestor valori.

Condiția de antologie a *Axiologiei românești* ne obligă să acceptăm pentru moment caracterul său inerent fragmentar și un anumit coeficient de subiectivitate — și el inerent — în actul selecției textelor. Ceea ce se impune însă ca o evidență este faptul că ea încearcă să umple un gol în acest domeniu și, sintem convinși, editarea în continuare a *operelor integrale* ale celor prezenți în sumarul ei nu va face decît să-i consolideze valoarea de instrument de lucru din categoria celor indispensabile unei culturi.

TANIA RADU ■

*) *Axiologie românească, Antologie* — Ed. Eminescu, 1982.

Manifest pentru pace — Al II-lea salon de grafică satirică al tineretului

Ediția a II-a a Salonului republican de grafică satirică de la Costinești, salon organizat de Uniunea Tineretului Comunist — Biroul de turism pentru tineret și Uniunea artiștilor plastici, realizează cea mai bună selecție tematică din toate expozițiile cu umor și satiră din ultimii ani și avînd o temă. E foarte probabil ca ideea de a face din acest regal al caricaturii un Manifest pentru pace să fi pus la mare ambiție pe desenatori, fiindcă multe, foarte multe din lucrările de aici au forță de afiș și, evident, calitatea de a angaja memoria. Saloanele de la Costinești cheamă, cu puține excepții, pe toți caricaturiștii de seamă ai momentului, îndeosebi tineri, hotărîți să primenească expresia într-o specie grafică adusă de mai vîrstnicii ei profesioniști la un tipic mărunț și la o pură manieră.

Astfel că, deși stîmna noastră față de generațiile de caricaturiști în pragul pensiei rămîne întreagă, reacția la participările lor cu haz cumpănit, conjuncturat pînă la cenzură într-un cuvînt just, e de obicei plină de nostalgie. Lumea se preface repede, ideile se petrec grăbit, e nevoie în desenul satiric și în caricatură propriu-zisă de minți tinere, capabile de reacție promptă. Planșele unor graficieni al căror palmares s-a împlinit acum două-trei decenii fac, la Costinești, în ciuda unei anume acurateți a imaginii, o impresie mediocră. Tot ce spun ei în grafică este incontestabil, dar nu și pregnant. Tinerii, cu toate că n-au încă desenul pe potriva gîndului, știu să atragă atenția prin pasiune, prin șoc metaforic.

Cîștigătorul Marelui premiu, Pavel Constantin, parafrazînd zicala cu peștele cel mare care îl înghite pe cel mic, prezintă un desen cu un monstru marin hulpav, repezîndu-se cu siguranța dinastiei lui de mari și hulpav spre un banc de peștișori mici și — conform credinței generale — neajutorăți. Ei bine, neajutorății aceștia mînîncă peștele cel mare, trec prin el și lasă în urmă un schelet monumental. Desenul spune că unirea face puterea. Din jocul parabolilor, din parafraze inteligente la adevăruri alit de știute că și-au pierdut aproape prestigiul și vigoarea se nase adevăruri dacă nu noi, cel puțin în haină nouă, capabile să ne sensibilizeze.

Sigur, din tinerii saloanele de la Costinești și ai puzderiei de saloane ivite în ultima vreme, abia cîțiva vor izbuti să țină interesul public o viață. Mulți se vor pierde din pricina unui desen necultivat — atunci cînd tineretea nu va mai da ce da e dintotdeauna: prosepțime — mulți se vor instituționaliza și vor sta pe simezele expozițiilor pentru că lumea s-a obișnuit să-i vadă acolo. Deocamdată însă ei sînt la vîrstă cînd pot turna într-un desen satiric un crez patetic și salonul de la Costinești respiră patetism. Pacea și binefacerile ei sînt dovedite încă o dată cu demonstrația iraționalului din tot actul războinic.

Dacă e adevărat că ridicolul poate submina cele mai teribile întreprinderi, atunci putem spera că, multiplicat în măsura cuvenită, multe din desenele antirăzboinice din expoziția la care referim vor ști să facă mari servicii păcii, batjocorîndu-i pe belicoși de orice statură.

Aș vrea să atrag atenția asupra faptului că, în condițiile unui vot perfect democratic și obiectiv în măsura în care o notă — ea la școală — e obiectivă, laureatul de anul trecut al revistei noastre, Leonte Năstase, a cîștigat acum premiul I al Uniunii artiștilor plastici și că Anton Dragoș, unul din premiații cei mari ai primului salon, obține, în 1982, premiul „Flacăra”. Înca un lucru care dovedește calitatea generației tinere de caricaturiști.

TUDOR OCTAVIAN ■

PREMIILE

Juriul, în următoarea alcătuire: Valentin Silvestru, președinte, Ioan Hidecută, Manole Auneanu, Mircea Dumitrescu, Viorel Oprea, Lorin Vasilevici, Tudor Octavian și Paul Bărboi, secretar, a decis:

- Marele premiu: Pavel Constantin (Focșani).
- Premiul I al Uniunii artiștilor plastici: Leonte Năstase (Constanța).
- Premiul II: Ion Barbu (Petroșani), Gh. D. Constantinescu (București).
- Premiul III: Octavian Covaci (București), Daniel Ionescu-Dion (București) și Deneș Molnar (Tg. Mureș).
- Premiul revistei „Flacăra”: Anton Dragoș (București).
- Premiul ziarului „Scintela tineretului”: Aram Damadian (București).
- Premiul revistei „Viața studențească”: Nicolae Ioniță (Ploiești).
- Premiul tineretului al stațiunii Costinești: Horia Crișan (București).

Reușite ale portretisticii în sculptura de la Dalles

Dacă pictura Salonului republican a putut fi caracterizată ca avînd o pronunțată unitate, atît în ceea ce privește calitatea meșteșugului, mai mult îngrijit de această dată, în comparație cu alte ediții, cît și în ceea ce privește tematica multora dintre lucrări, fapt ce ne-a pus în fața unui profitabil, ca perspectivă, dialog plastic, ei bine, sculptura a fost și ea în pas cu această tendință de unitate, de preocupări comune. Ca și în cazul picturii, unde am semnalat și lucrări insolite, putem spune că și sculptura a avut astfel de lucrări ce au dat o notă aparte întregului Salon. Ne gîndim, în primul rînd, la o amplă lucrare în marmură a Ioanei Kasargian, *Oedip*, care îi urmează unui mai de demult Enescu, datorat acestei venerabile arte. Dar ne gîndim, totodată, și la *Inaripata* lui Pavel Bucur, formă și sugestie alit de des întîlnită în creația acestui tînăr sculptor afirmat cu putere în ultima vreme, așa cum, pe aceeași linie, cu a lui însuși, se înscrie și *Leonard Răchită* prin a sa *Compoziție*. Și lista lucrărilor ce sparg, pe-alocuri, unitatea despre care aminteam poate fi continuată cu alte și alte titluri: *Horia, Cloșca și Crișan*, un basorelief de excepție, realizat de *Mercea Pavel*, așa cum, tot cu un basorelief de excepție, *Profil*, de-o extraordinară calitate plastică, ne-a întîmpinat și *Horia Flămîndu*. O altă lucrare, în fața căreia am întîrziat pentru a-i intui calitățile a fost și *Arlechini*, de *Ion Pirvan*, piesă făcînd parte, după cite se știe, dintr-o foarte largă serie de lucrări pe această temă.

Dar, deși am mai putea aduce în discuție alte și alte exponate, să consemnăm, în spiritul ideii de unitate tematică, trei interesante lucrări avînd toate același titlu: *Icar*, *Nicolae Fleisig*, într-un basorelief de dimensiuni oarecum reduse, surprinde, pe o verticală maiestuoasă, desfășurarea arilor simbolului personaj, în timp ce *Grigore Minea și Iulia Oniță*, în contrast cu optimismul programatic degajat din lucrarea lui Fleisig, se arată a fi mai mult preocupate de semnificațiile tragice ale temerarului erou, drept pentru care, în lucrările lor, cei doi sculptori surprind, printr-o linie calmă, dar care dezvăluie volume contorsionate, căderea personajului antic.

Acestea fiind zise, ne vom referi în continuare la uriașă familie de portrete ce alcătuiesc dominantă majoră a Salonului. Între toate se detașează *Portretul* semnat de maestrul *Ion Irimescu*, lucrare ce poate fi socotită o lecție deschisă de sculptură, într-atît de limpede și clasică e linia acestui bronz. Alte lucrări, aflate în imediata apropiere, confirmînd înalta școală a portretului în sculptura noastră, ni s-au părut a fi *Portretul* unui plastician de *Adrian Popovici*, *Portret de Dumitru Pasina*, *Actorul de Liviu Rusu*, *Baranga de Mihai Buculei*, *Theodor Pallady de Neculai Păduraru*. Despre ultimele două lucrări s-ar cuveni să spunem că la *Mihai Buculei* surprinde, intrucitva, reproducerea absolut identică a subiectului, manieră cu care sculptorul nu ne obișnuise pînă acum, pe cîtă vreme la *Neculai Păduraru* vom remarcă nota de ușoară ironie ce vine să sublinieze caracterul oarecum deconcertant al personajului ce-a fost *Pallady*.

Li se adaugă acestora un șir întreg de alți sculptori, mai tineri și mai vîrstnici, ale căror căutări pot fi considerate ca tot atitea reușite, cum sînt, de exemplu, *Cintărețul* dac de *Cornel Mihai Stănescu*, *Bătrîna de Nicolae Pascu*, *Oșanca de Geta Caragiu*, *Pescar de Petru Grăjdeanu*, *Fată din Hațeg de Ioan Șeu*, *Himeră de Elena Hariga*.

Dar, nu-i mai puțin adevărat, Salonul s-a arătat mult prea generos, ba chiar lipsit de o necesară exigență, atunci cînd, printre aceste lucrări de elevată ținută artistică și profesională, a admis și expunerea unor strădăni ce au rămas doar la acest stadiu, de strădăni. Multe din lucrările în lemn, cu excepția celei intitulată *Temerar* de *Ion Iancu*, ni s-au părut a se menține în zona amatorismului juvenil, cu un pronunțat accent de dulce romantizitate. Dar, așa cum se obișnuiește, vom aprecia că respectivele nereușite sînt și mai mult în evidență valoarea celor ce-au intrunit, pînă acum, sufragiile publicului și ale specialiștilor.

N. VICTOR ■

• CAP LIMPEDE

Colecționar din Iclod

În toate întîmplările artei populare domnește un deosebit simț al frumosului, al echilibrului și al culorii. Dar, de foarte multe ori, toate aceste comori artistice stau pe-cetluite în lăzi și sipe, ascunse privirii și prețurii marelui public, fiind supuse uneori și degradării, datorită condițiilor precare în care sînt păstrate. Un vrednic fiu al Maramureșului, *Gavril Pop*, a avut o lăudabilă inițiativă: să stringă la un loc, în comuna natală Iclod, tot ce se poate inscrie într-un tezaur de artă populară, tot ce este expresie curată a sensibilității artistice țărănești. Și acolo, într-o clădire de piatră din secolul XVII, *Gavril Pop* s-a străduit să organizeze o colecție de artă românească de o mare originalitate. Meritul lui *Gavril Pop* este cu atît mai mare cu cît el a salvat de la anonimat și chiar de la certă distrugere

multe comori de frumos și de puritate artistică ale țărănului român de pe aceste meleaguri. Prin străduința sa, *Gavril Pop* a adunat icoane pe sticlă și pe lemn, obiecte de cult din originalele lăcări maramureșene, cărți rare ca acea *Cazanie* a lui *Varlaam*, prestigios monument de limbă românească veche și multe alte realizări de artă, ca și manuscrise din veacurile trecute, tot atîtea mărturii autentice de viață și continuitate românească din ținuturile lui *Dragoș și Bogdan*. Datorită pasiunii de colecționar a lui *Gavril Pop* avem astăzi în satul Iclod o frumoasă colecție de artă populară, de el ivită în lumină și integrată patrimoniului nostru național. (N. Vasilescu-Cap-sali)

Fericirea de a dăru

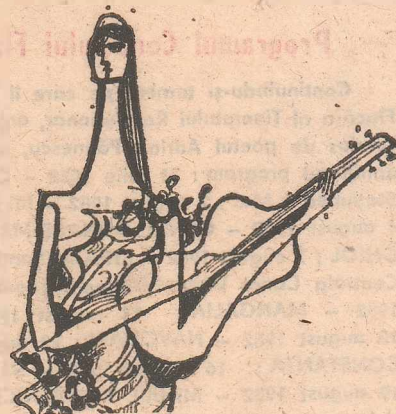
Între o întîlnire de ce-naclu și o conferință a trecut pe la redacție profesoara *Stela Serghie*, cu o

propunere de articol despre fărîntorul de viori *Roman Boianciuc* din Reghin. A venit cu flori și din primele vorbe am înțeles că este un om deosebit. Ținuta distinsă, glasul domnului ne-au făcut să-i ascultăm cu plăcere vorbele prînse în fraze limpezi și deloc plictisitoare. Ne-a mărturisit că florile erau din multele ce le primise de la fosta elevă care-și amintiseră de ziua dînei de naștere. I-am urât și noi „La mulți ani!” Apoi am aflat multe lucruri interesante, printre care unul de care este îndreptățit — foarte mîndră. În 1976 a luat ființă la Universitatea din București *Fundația „Fraților bucovineni Ioan H. Sârghie, Margareta H. Sârghie și Stela H. Sârghie”*, prin acceptarea donației — constînd dintr-o sumă importantă de bani — de către Ministerul Educației și Învățămîntului. În fiecare an, rectorul Universității bucureștene, reprezentantul legal al fundației, acordă, într-un cadru festiv, șapte premii, provenind

din dobinda fondului perpetuu și inalienabil, pentru succese la învățătură, participare susținută la activitățile politice, științifice și social-obștești, precum și pentru comportare exemplară tot atîtor studenți-absolvenți: patru ai Universității din București, doi ai Institutului de arte plastice „Nicolae Grigorescu” și unul de la Conservatorul „Ciprian Porumbescu”. Ne-a povestit despre sculptorul în lemn *Ioan H. Sârghie*, autor al primului studiu în limba română despre această artă, profesor la Cîmpulung Moldovenesc, oraș al cărui muzeu îi și adăpostește parte din lucrări. Toată activitatea sculptorului este elogiată de sora sa în cartea „Tai-nelce lemnului”. Dar dincolo de toate cuvintele

rămîne gestul concret al acestei familii, în final al profesoarei *Stela Serghie*, care a făcut această dona-

ție pe altarul științei și artei românești. Gest rar, de aceea și mai demn de respect. (Reghina Vărvici)

flacăra

PENTRU MÎNTE, ÎNIMA ȘI LITERATURĂ

Așa începe...

Localitatea : Medgidia, 20 iulie 1982
Număr de spectatori : peste 7 000
Durata : 5 ore
Calitatea spectacolului — bună.
Atmosfera : sărbătorească.
Noutăți : debutul grupului Iris.
Condiții de desfășurare : bune
Aportul organizatorilor : excepțional, cald, îndatoritor.

Cu Medgidia începe turneul Cenaclului Flacăra în județul Constanța, turneu programat la o lună și ceva după „săptămâna de vis”, din același județ, și care va dura o lună, timp în care Cenaclul Flacăra va încerca să răspundă tuturor cererilor, cereri numeroase, precum și de înțeles sala plină ochi de la Medgidia.

Acest turneu, care se anunță fără precedent, cu o formulă innoită, cu o participare masivă, începe într-un oraș înnoit, renăscut, clădit cu patimă și ardoare, mărturie stînd edificiile care vorbesc de la sine desore tot ce s-a înțeles aici: muncă, pasiune, dragoste față de oameni.

În aceste condiții, Cenaclul Flacăra a venit cu puterile sale, cu datoria sa față de oamenii acestui oraș, să încununeze prin artă străduința oamenilor de pe cele două maluri ale canalului Dunăre — Marea Neagră.

Intimplarea literar artistică a cuprins multe lucrări noi față de data trecută, dar cel mai de seamă ni se pare a fi debutul grupului „Iris”, debut astentat și de membrii cenaclului și de membrii grupului, debut mult întîrziat datorită superficialității lui Victor Socaciu și a lui Constantin Dragomir care raportau la noua formulă a grupului, pe care nu-l cunoșteau în deajuns, tot ce se zvonea și era în parte adevărat despre mai vechiul grup „Iris”, astăzi total înnoit ca formulă, ca idee de spectacol, sub toate aspectele. Astfel s-a „reusit” ca între grupul „Iris” și Cenaclul Flacăra să se așeze mult timp o ceață densă...

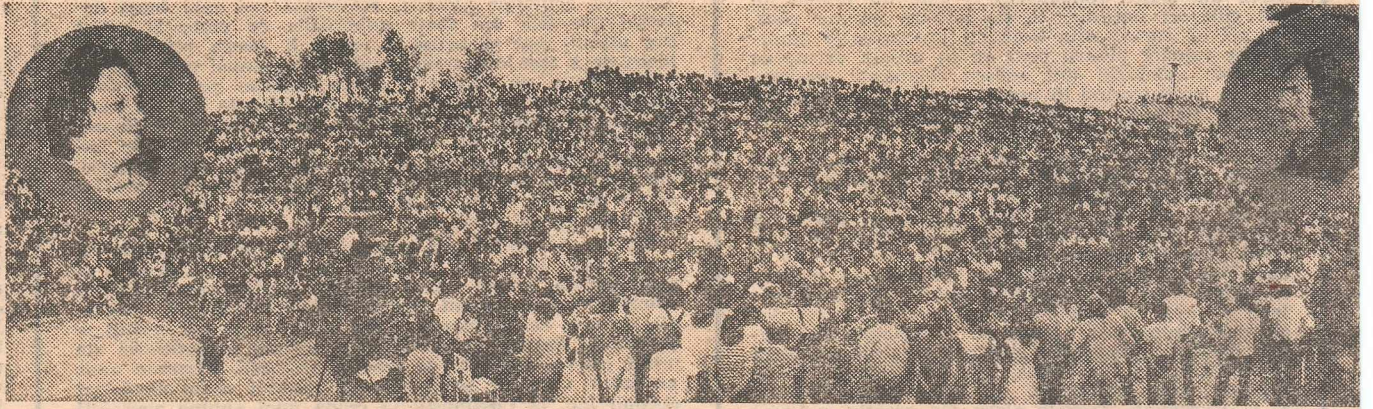
Hotărîrea fermă a conducătorului cenaclului, poetul Adrian Păunescu, de a chema acest grup în cadrul cel mai propice desfășurării lui, a dat roade și asta s-a văzut imediat. Fuziunea cu membrii cenaclului s-a făcut imediat și aici trebuie remarcată deolăna colegialitatea membrilor formației „Continental”, în spiritul artei și al respectului pentru actul artistic, fapte care au dus, coroborate cu profesionalitatea grupului, cu jocul lor deosebit de scenă, cu vocile surprinzător de clare, cu lumini „bine puse”, la un debut pe cît de așteptat, pe atît de aplaudat, de concret, de revelator desore ce este azi grupul „Iris”, în cadrul mișcării muzicale, în cadrul muzicii tinere.

E bine să mai sunem că ne-a făcut plăcere să ne întîlnim la Medgidia cu un public cald, atent, receptiv, că ne-a surprins faptul că în sală veniseră, sore exemplu, oameni din Oas, de la Cheța, prietenii care apar tot mai des, din diferite colțuri ale țării, în diferite locuri din țară, pe unde ne aflăm, și nu ar trebui să ne mai surprindă, fiindcă faptul s-a generalizat, tot mai des vedem în sală oameni care ne sînt cunoscuți din fetele lor, fără să știm măcar cine sînt, sau poate ni se par cunoscuți, fiindcă ne priveșc cu dragoste și bucurie, cu brațele deschise. De asemenea ne-a făcut plăcere să-l avem oaspete pe prof. dr. Assal din Geneva, personalitate marcantă în domeniul bolilor de nutriție, care a participat la o întîlnire cu specialistii români din acest domeniu, și care, aflat fiind pe litoral, și-a manifestat curiozitatea de a fi prezent la această manifestare culturală despre care auzise lucruri deosebite.

Intimplarea de muzică și poezie, începută sub semnul păcii, s-a încheiat la ceas tirziu — după 5 ore de program — momentul surprinzînd pe fetele oamenilor regretul că și această fericire trece tot atît de repede, și bucuria de a fi participat la un moment de cultură angajată, căci, precum spunea poetul Adrian Păunescu, „optimistă nu este arta veselă și superficială, ci arta care-l face pe om mai puternic, spunîndu-i adevărul”.

AL. BERTZI ■

Pe litoralul Mării Negre, în anotimp cîntăm puterea de a construi o țară

Costinești, un spectacol la concurență cu marea (în medalion Mircea Vintilă și Vasile Șeicaru)

Incredibila Mangalia

Localitatea — Mangalia, 21 iulie 1982
Număr de spectatori — 9 000
Durata — 5 ore
Calitatea spectacolului — foarte bună.
Atmosfera — Triumf total.
Noutăți — Au debutat Tănase Onuț din Cernavodă și Trăian Păcuraru din Baia Mare
Aportul organizatorilor — admirabil

Cu numai două luni înainte, la intimplarea ce a avut loc în sala casei de cultură, o sală mică dar emoționantă prin participarea unui public cald, am făgăduit că vom reveni. Ne-am ținut de promisiune și, din respect pentru cei care veniseră, cu mult înainte de începutul anunțat, într-un număr atît de mare, la grădina de vară din Mangalia, pentru cei aflați pe garduri, prin copaci, pe dealurile din apropiere, spectacolul începe cu un sfert de oră mai devreme.

Dacă urmăream cu cită bucurie participau acești oameni, chiar și cei agățați de stîlpii felinarelor, cum se legănau în ritmul muzicii cei aflați în copaci, cum cîntau și murmurau la minunatul cîntec „Dor de Eminescu”, dacă ascultai vocea puternică a unui tînar din sală, voce care se ridica deasupra tuturor, îți puteai da seama că spectacolul va fi un triumf și că „Noi umblăm a colinda / De drag de Mangalia”. Așa a și fost, iar momentul cel mai emoționant al serii, este fără doar și poate, determinat de inspirata idee a conducătorului cenaclului, care, parcă vizualizînd cu mult timp înaintea tuturor ce avea să se intimplă, a propus brusc celor aflați în sală să contribuie direct la transpunerea plastică a cîntecului „Lumină”.

Reușit a fost și debutul a doi tineri îndrăgostiți de muzică și poezie, Tănase Onuț din Cernavodă cu cîntecul „Paparudele”, șlagăr cîntat a doua oară și de către sală și Trăian Păcuraru din Baia Mare, care, cu o voce caldă și o bună tehnică instrumentală, dovedește reale calități interpretative. Trăian Păcuraru a cîntat apoi excelent la orga lui Nicolae Enache un „Studiu” de Chopin. Tirziu, în noapte, cînd microfoanele și cablurile se stringeau, cînd stațiile de amplificare erau încărcate în autocar, cei care se îndreptau spre locurile de cazare mai cîntau: „Iubita mea să ne-aruncăm în mare / Și să trăim în mare neînfrînt / Să ne luăm, dacă voinști la vară / Trei săptămîni concediu pe pămînt”.

Incredibila Mangalia...

MIRCEA VINTILĂ ■

„Cu toate apele mării”

Localitatea — Costinești, 22 iulie 1982
Număr de spectatori — peste 10 000
Durata spectacolului — 4 ore și 30 minute
Calitatea spectacolului — excepțional.
Atmosfera — Expresia lipsei de prejudecăți a tinereții.
Condiții de desfășurare — În aer liber, lângă malul mării.
Aportul organizatorilor — Promptitudine și eficacitate

Orice s-ar spune, iubim Costineștiul cu toată ființa noastră. Ne simțim foarte bine în acest centru de vară al tinereții și bucuriei împărtășite. Și într-adevăr, felul în care a fost primit cenaclul nostru aici a constituit prima dovadă a acestei dimensiuni dar și confirmarea că tot ceea ce lipsea dorinței de comunicare a acestor tineri, nemărginită în acest loc, precum marea, erau tocmai mijloacele oferite la ora întîlnirii noastre de muzica tină și poezia. De aceea a fost extraordinar! Parcă niciodată n-am simțit oamenii atît de aproape, cum atît de aproape era și marea. „Focul meu a-l stinge nu pot cu toate apele mării”, recita din Eminescu conducătorul cenaclului, și valurile acompaniau în inconfundabila lor tonalitate cuvintele acestora, fiind astfel parte integrantă din spectacol. Pentru cei prezenți, impresionantă nu era doar apropierea mereu emoționantă a mării, a celei adevărate, ea „numai pentru alții neagră, de-a pururi pentru noi albastră”, dar și marea oamenilor adunați din dorința de a fi mai buni, mai frumoși și ale cărei valuri au atins înălțimea hotelului „Forum”, pe terasele și balcoanele căruia erau ațîția oameni, încît n-ar mai fi avut loc nimic altceva.

În rest, un spectacol care s-a ridicat la nivelul dorinței de participare a publicului, remarcabile fiind recitalurile susținute de Ștefan Hrușcă, grupul folk „Ecolul”, Nicu Alifantis sau Mircea Vintilă și, desigur, acela al ultimei noastre noutăți, grupul „Iris”, aflat într-o colegială competiție cu grupul Continental.

VASILE ȘEICARU ■

Neînchipuita Eforie Sud

Localitatea : Eforie Sud, 23 iulie 1982
Număr de spectatori : 4 500
Durata : cinci ore și jumătate.
Calitatea spectacolului — bună.
Atmosfera — cea mai patetică de pînă acum.
Condiții de desfășurare : Grădina de vară
Noutăți și debuturi : ora 23.43 — Gabriela Ioniță din Arad, corectă, ora 23.47, Delia Voicu din București, dezîn-

voltă și sigură, ora 23.50, Mirela din București, foarte expresivă.
Aportul organizatorilor : foarte Prezență discretă și temeinică, recitat și cîntat versuri de : Mihai nescu, George Coșbuș, Ștefan Auș Doinaș, Radu Stanca, Adrian Păuș Frederico G. Lorca, Evgheni Evtuș S-a cîntat pe versuri ale următorii membri ai cenaclului : Cristian Mălescu, Adrian Ilie, Gil Ioniță.

Există un curaj aparte al artei, al cului, al omeniei, pe care semenii cîntului românesc îl caută acolo unde dîrile chiar întortocheate — un sens. Multe drumuri ale litoralului la Cenaclul Flacăra.

Grădina de vară din Eforie Sud venit neîncăpătoare. La intrare su oameni resemnați de perspectiva de măcar spectacolul.

Trebuie să se intimplă ceva. Ora Poetul Adrian Păunescu programează turi de grădină pe Ion Hagiu, Ducu și Lorin Stănescu, cîi cîntece din ce

Ora 20. Începe intimplarea de muzică a cenaclului. Atmosferă surprinzătoare. Ca o mare cuprinsă de furtună menii primeau fiecare cuvînt, fiecare care. Și noi care credeam că la Eforie Sud va fi liniște. A fost un spectacol, dar cum această „gretate” venit o obișnuință, fiecare a dăru ceea ce avea mai bun.

Zeci de bilete, unele chiar de bîntări, curgeau din mină în mină a fi citite, cu dorințele lor. Spirido pescu din Tirgu Jiu, într-o vervă li deosebită, ne-a trimis o parodie de poezie a lui M. Sorescu : Păunescu n-a existat

A existat în schimb un cenaclu La o margine de revistă Unde ideile se înnoiau Ca o barbă nepieptănată de un veac Și mai ales au existat niște oameni g Pe care-i chema Mircea Vintilă, F

Sau mai simplu folkști și actori Cărora le plăcea să spună La toate posturile de radio pe „Repetabila povară”, „Da, ma avem”, „Marșul Rapi

Dar fiindcă acești oameni simțeau O dorință ne bună de a fi aplauda Plecau deseori să se întîlnească cu constă

Și cu leșenii și cu doljenii Și cu gorjenii În timpul care le rămînea liber Intre două spectacole Acești oameni făceau din chi

Jgheaburi Pentru lacrimile celor care plî Că au dat 25 de lei pe bilet

(fără) Au mai existat și niște „copii de Și un tînar care vorbea cu ei Intrebîndu-i : de ce nu mai poartă op

Cenaclul acesta a cîtreierat Ca lacustele tot pămîntul Mol și al Mun Și al Țării Birsei și al Țării Vr

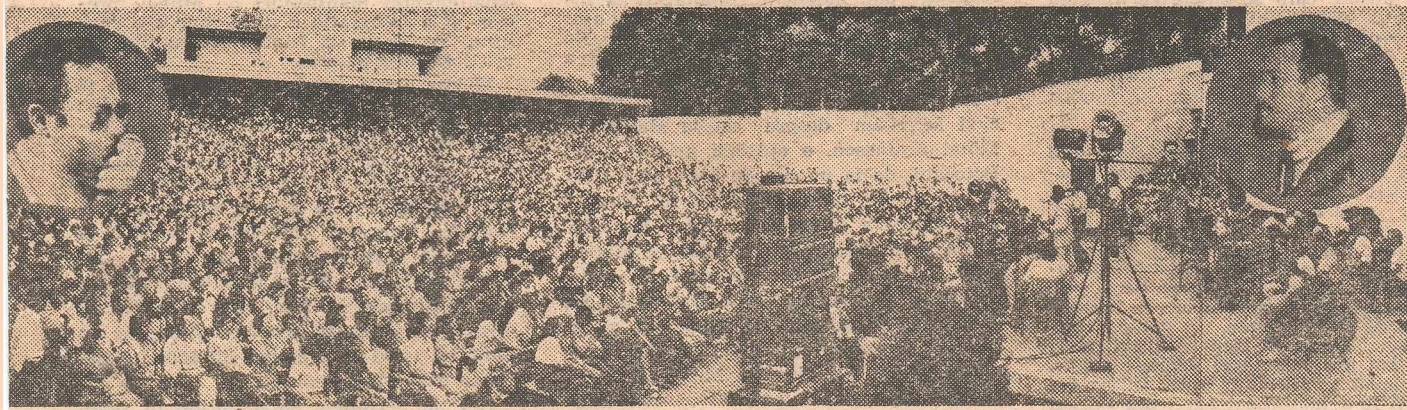
Programul Cenaclului Flacăra în perioada următoare

Continuîndu-și turneul pe care îl întreprinde în județul Constanța, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, va susține viitoarele sale manifestări după următorul program : 31 iulie 1982 — COBADIN ; 1 august 1982 — CONSTANȚA, Stațiunea 1 Mai ; 2 august 1982 — MEDGIDIA ; 3 august 1982 — EFORIE NORD ; 4 august 1982 — CANAL DUNARE-MAREA NEAGRĂ ; 6 august 1982 — TECHIRGHIOI ; 7 august 1982 — STRAJA, Șantierul Național ; 8 august 1982 — BASARAB, Centrala Canal Dunăre-Marea Neagră ; 9 august 1982 — NEPTUN ; 10 august 1982 — MANGALIA ; 11 august 1982 — CERNAVODA, Șantierul Național ; 12 august 1982 — NAVODARI ; 13 august 1982 — MAMAIA ; 14 august 1982 — CONSTANȚA ; 16 august 1982 — SATURN ; 17 august 1982 — MANGALIA ; 19 august 1982 — MIHAIL KOGALNICEANU ; 20 august 1982 — TECHIRGHIOI, și 21 august 1982 — CONSTANȚA.

Un țărm de Nord, Năvodari... (în medalion Ștefan Hrușcă)

și în decorul unei odihne binemeritate, nouă, elanul patriei și nemurirea ei

Constanța spiritului tânăr (În medaillon George Nicolescu și Nicu Alifantis)
Fotografii de GHEORGHE AMUZA

Și al altor Țări Românești
Și fiindcă nu se știa numele
conducătorului său,
să fie trecut pe afiș,
s-a spus într-o doară
„Nicolescu”.
Luminile a devenit feerică și de neuitat.
Luminile din mâini au aprins
sufletele oamenilor.
Frumoasă flăcără !! Vă mulțumim.

GIL IONIȚA

Un câștig infinit

Localitatea — Constanța, 24 iulie 1982
Număr de spectatori — 8 000, mulți
rămânând în afară
Durata — 6 ore
Calitatea spectacolului — de înaltă în-
nută.
Atmosfera — Entuziasm deplin, pe
măsura unui mare public.
Aportul organizatorilor — Exact, fără
carențe

Prezența cenaclului nostru în primul
spectacol din șirul celor programate
Constanța în acest turneu ia de la in-
put caracterul unei întâmplări de mu-
zică și poezie. Deoarece, cu mult timp
înainte de începerea sa, locurile sunt ocu-
pate, fapt ce demonstrează marea aue-
nță de care se bucură cenaclul la a-
astă oră, dar și deschiderea publicului
pre fenomenul spiritual, care, cu deose-
rire aici, poartă atributele... constanței, la
cea conducătorului cenaclului, specta-
colul începe cu 17 minute mai devreme.
Deschide Dăcu Bertzi și ne dăm imediat
ama că nu va fi nevoie de nici un fel
de încălzire, receptivitatea fiind deplină.
Aici o fluierătură, nici o manifestare de
ost gust, doar trăire artistică și ome-
nască. Sint necesare totuși câteva mo-
mente de pauză, pentru a permite publi-
cului să-și facă loc și acolo unde nu mai
a nici cit să aruncii un ac. Pe acoperi-
rile celor două blocuri de peste drum
rim alte grupuri compacte încercând să
„brindă” cite ceva dintr-un spectacol, de-
gur, unic.

„Continental” interpretează citeva din
cantațele lumii în limbile sîrbă, greacă,
rună, engleză, ebraică, arabă. Deși ni se
prezintă un moment dat că imixtiunea a-
lora sosiți din alte părți ale țării slă-
ște din forța de exprimare a publicului,
hilibul este repede refăcut în favoarea
muncării totale. Oamenii se regăsesc
par toți localnici. În această atmosferă
cîntă „Trăiască România”, un punct de
apogeu al bucuriei neîngrădite în expri-
area sentimentului patriotic, cum la fel
de vie a fost dovada trăirii, afective, in-
tensă și comprehensivă, la cîntecul „Moar-
a căprioarei”. Gil Ioniță cîntă „A treia
pace mondială”. „Fie ca această epocă să
parte în vezi acest nume”, spune Adri-
an Păunescu, „împlinind nevoia de pace a
menirii, pentru care poporul Româ-
niei socialiste militează făcîndu-și
uzită voința prin glasul și fapta
reședintelui țării, tovarășul Nicolae
ceaușescu, în întreaga sa activi-

tate din acești ultimi 17 ani”. Oamenii pre-
zenți reacționează cu toată frenezia, de
care sint capabili, expresie a dorinței ar-
dente și luptei pentru cursul destinului
omnirii către înțelegere și destindere.

Apariția grupului „Iris” a fost cota ma-
ximă a succesului primei părți a specta-
colului. Această trupă, pe drept cuvînt
numită de conducătorul cenaclului „marea
șansă a rockului românesc de azi”, impresio-
nantă prin omogenitatea compartimen-
telor, prezentă scenică și nivel profesional
artistic este în tot și toate o incîntare.
Vocea de o întindere neobișnuită a lui
Minculescu, ritmica exactă și percutantă
(Dumitrescu și Popescu), talentul debor-
dant al celor doi chitariști, Olteanu și Ilie,
între care ultimul este și compozitorul
grupului, seriozitatea și rapida acomodare
a grupului cu cenaclul manifestată prin
bucuria participării la fiecare moment,
sint atuurile actuale ale acestui grup, ce
pot înlătura argumentele oricărui scepti-
cism.

Acest prim spectacol constănțean, în
care s-au mai făcut remarcări George Ni-
colescu și Mircea Vintilă, Nicu Alifantis
și Mihail Stan, Alexandru Zărnescu și
Ștefan Hrușcă a fost prin întreaga sa des-
fășurare „în lupta cu anticultura și iner-
ția o modalitate vie prin care public și
artiști, de o aceeași parte a baricadei, au
adus de partea lor un câștig infinit”.

CONSTANTIN DRAGOMIR

Numai drumuri

Localitatea — Năvodari, 25 iulie 1982
Număr spectatori — 2 000
Durata — 4 ore și 30 minute
Calitatea spectacolului — bună.
Atmosfera — entuziasm general.
Condiții de desfășurare — Grădina de
vară renovată
Aportul organizatorilor — Foarte bun
Cîntecele cele mai solicitate — „Ordi-
nea de zi”, „Rugă pentru părinți”,
„Lordul John”, „La o cană cu vin”.

Întimplarea de poezie și muzică a Ce-
naclului Flacăra din 25 iulie 1982 de la
Năvodari a început sub semnul drumului,
aici, la mare, „unde se încrucșează spre
a revenit către o nouă despărțire toate
drumurile”.

Și fiindcă „drumul” lui Constantin
Dragomir se potrivea cu condiția mem-
brilor cenaclului, mereu pe drum, mereu
în căutarea unui fărîm de suflet și fru-
musețe, spectacolul a demarat cu 25 de
minute mai repede ca de obicei, pe
această temă: „Că din toate cite sint /
Pe ocean și pe pămînt / Ori în galerii de
diamant / Tărîmul n-are nici un haz / Se-
dentar nu ești viteaz / Numai drumul e
interesant”. Cu o oră înainte de ora
anunțată, grădina care găzduia specta-
colul cenaclului devenise neîncăpătoare,
fiind folosit la maximum fiecare colțisor,
chiar și stilpii care susțineau grădina,
acoperisurile și copacii dimprejur.

Nu putem dori ordinea din saloanele

mic burgheze, aici se desfășoară o ade-
vărată muncă și preferăm ca la această
muncă să participe cit mai mulți oameni
dornici de participare, cu riscul de a
renunța la comoditate și confort. Specta-
colul a continuat în formula-i cunoscută,
cu umor, poezie și multă muzică bună
nu numai pentru noi, ci au fost preluate
cu succes de public șlagăre ale lumii cu-
nosute de formația „Continental”, din
respect față de lume, din respect față de
politica României, o politică deschisă
spre pace și creație. Am cîntat cu niște
oameni ai lumii care de la Congresul al
IX-lea, de 17 ani, pot cînta din nou în
toate limbile pămîntului.

Gravă în viața omului este și prejude-
cata că trebuie o cultură rigidă, o cul-
tură fără rezonanță, fără mișcare, deci
fără suflet. Această prejudecată este
infirmită și de formația Iris, formație
recent primită în cenaclu, dar care este
o oglindă a spiritului tânăr de azi. Trupa
Iris nu este o trupă obișnuită, se mișcă
bine în scenă, ei fac ceea ce le vine, și
le stă bine ceea ce fac. Este bine ca
tineretea să ciocotească, bineînțeles în
limitele bunului simț. După „muzica
veacului” cu formația Iris, s-a făcut
foarte ușor trecerea la muzica de suflet,
la muzica tuturor timpurilor, cu Ștefan
Hrușcă.

Nici după 4 ore și 25 de minute de
spectacol publicul nu dădea semne de
oboseală și bilețelele cu preferințe mu-
zicale continuau să sosească. Bilețelele
vorbeau și despre dorința ca prin contri-
buția obștească a celor 25 000 de locuitori
— să se construiască o grădina de vară
mai adecvată activităților culturale.

MAGDALENA FINNA
Grupul folk „Ecoul”

Din dragoste de oameni, pentru oameni

Localitatea : Eforie Nord, 26 iulie 1982
Număr spectatori : Feste 5 000
Durata : 7 ore
Calitatea spectacolului — foarte bună
Atmosfera — dăruire totală.
Condiții de desfășurare : Grădina de
vară

La Eforie Nord a fost nevoie de două
spectacole pentru a se potoli setea de
cultură a celor care vroiau să guste din
cupa plină cu poezie și muzică, oferită de
membrii Cenaclului Flacăra, acești colin-
dători ai orașelor și satelor românești.
Nu putem fi alții, deoarece locul unde
cenaclul își desfășura spectacolul, a de-
venit neîncăpător, sute de tineri rami-
nînd afară în așteptarea unui răspuns la
întrebarea „Vom putea participa și noi la
spectacol?”. Nu întîrzie răspunsul :
„Pentru cei de afară, încă un spectacol
la ora 23. Da, tineretul României iubeste
cultura României și a lumii, cu condiția
să fie cultură adevărată”. Au fost două
spectacole desfășurate într-o atmosferă
extraordinară, sub un cer senin, cu o
lună ce dădea fiecărui moment un far-
mec aparte. Se recită, se cîntă cu toți
cei prezenți la manifestare. Putem spu-
ne că ne-am obișnuit și că nu mai
sintem deloc surprinși de faptul că o
mare parte a tinerilor cunosc în între-
gime textele cîntecelor devenite adevă-
rate șlagăre, la aceasta contribuind în

mare măsură emisiunea radio-cenaclu.
După cîntecul „A treia pace mondială”,
interpretat de Gil Ioniță, se citește un
bilet trimis de un grup de tineri : „Iubim
pacea, dorim încă o dată pacea mon-
dială”. Ce reacție stîrnește în oameni
arta adevărată ! Spectatorul cîntă din nou
cu cei prezenți în scenă : „Să fie pace
în lume, / Să fie pace, pace tuturor”.
Fiecare punct din spectacol atinge cota
maximă a dăruirii, a dăruirii totale, în
concluzie, ce s-ar putea spune desare
cele două spectacole, decât că ele au avut
loc sub semnul prieteniei, al dragostei și
al dorinței fierbinți de pace, sub semnul
bucuriei de a trăi. Și cum să nu fie așa,
cînd însăși marea ne dă parocă confimen-
tul de siguranță că sintem și trebuie să
fim mereu mai buni, mai curăți, mai
frumosi.

Contribuim astfel la transpunerea în
faptă a ideilor secretarului general al
partidului nostru, din dragoste de oameni,
pentru oameni.

ȘTEFAN HRUȘCA

Cel mai scurt spectacol

Localitatea: Costinești, 27 iulie 1982.
Spectatori: La început 6 000, la final
11 000.
Calitatea spectacolului: mediu
Atmosfera: La început publicul a fost
eterogen și ușor distant, la final patetic
și regretînd că spectacolul se încheie.
Durata: 2,10-minute.

Și iată că Cenaclul Flacăra este din
nou la Costinești, în mijlocul tinerilor
veniți de pretutindeni pentru a-și petrece
vacanța pe litoral. Membrii cenaclului
își încep activitatea pe scena de pe ma-
lul mării cu punctualitatea obișnuită,
într-o formulă largă, prezentîndu-se în
fața publicului Cătălin Condurache, A-
lexandru Mica, Ion Hașiu, frații Chiriac,
Grup „T” Tirgoviste, Nicolae Cenani, Ar-
pad Domokos, Gil Ioniță, Mihaela Giur-
giu, Mihai Corjos, Dăcu Bertzi, Vasile
Seicaru, Grup „Mesaj”, Grup „Ecoul”,
Grup de hardrock „Iris”, Ștefan Hrușcă,
Mircea Vintilă, George Nicolescu, Grupul
„Continental” și, bineînțeles, conducăto-
rul cenaclului, poetul Adrian Păunescu.

Prin munții de șoaapte ale valurilor in-
spumate, numele lui Eminescu este pre-
zent și în această seară, prin vocea sen-
sibilă a lui Alexandru Zărnescu, care
deschide spectacolul cu cîntecul „Dor de
Eminescu”. La început, publicul a fost
rezervat, dar, odată cu lăsarea întunerii-
cului, atmosfera se încălzește și specta-
torii fredonează cu noi cîntecele îndră-
gite ale cenaclului: „Căciula”, „Cînd
s-o-mpărțit norocul”, „Aruncarea în va-
luri”, „Taina”, „Rugă pentru părinți”, și
„Foaie verde, spic de grâu”. Ne-a sur-
prins evoluția lui Mircea Vintilă care
și-a adus amînte de cîntecul său „Dulce
Românie” și l-a cîntat cu căldura obiș-
nuită. N-aș vrea să închei cronică de
astăzi fără a menționa că spectatori
Cenaclului Flacăra dansează și cîntă cu a-
ceiași plăcere la cîntecele în limbile:
ebraică, arabă, sîrbă, maghiară, greacă,
rusă, italiană, franceză, engleză, ca și la
îndrăgitul nostru cîntec „Trăiască Româ-
nia”. Spectacolul se încheie cu cîntecul
lui George Nicolescu și Adrian Păunescu
„Ordinea de zi”, al cărui refren este cîntat
de spectatori în întunericul nopții, ca
un semn de întrebare pentru ziua de
mîine:

„Viața noastră unde e
Viața noastră ce-ai făcut cu ea...”

Cel mai scurt spectacol din actualul
turneu, spectacol la care Adrian Pău-
nescu n-a spus decît vorbele de început
și vorbele de rămas bun și a lăsat în cei
prezenți întrebarea de ce atît de scurt,
de ce atît de repede a trecut timpul. Dar
timpul e lung și viața e scurtă.

ARPAD DOMOKOS

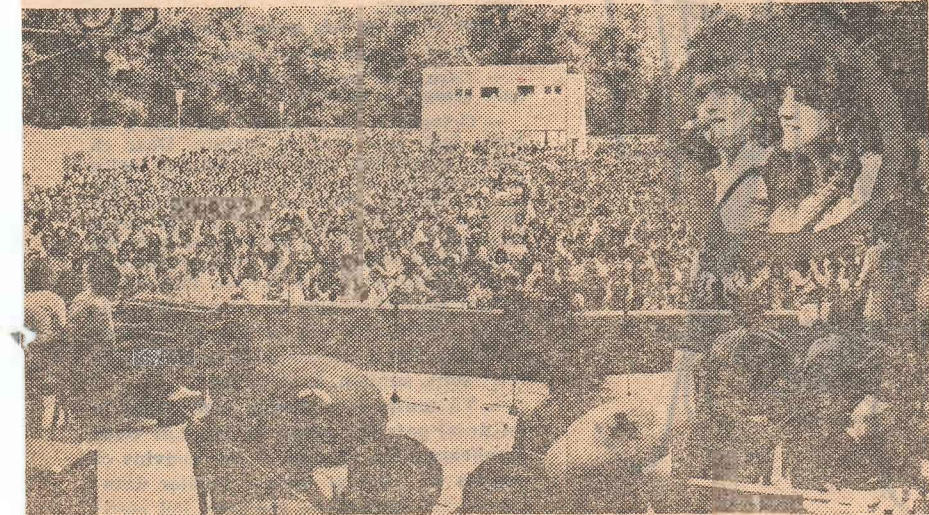

Iris, sau „o șansă a rockului românesc de azi”.

Vie recunoștință

Pentru înțelegerea plină de simpatie manifestată față de fenomenul ar-
tistic și de nevoile culturale ale publicului tânăr, pentru deosebitul efort orga-
nizatoric depus pînă în prezent, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar
mulțumește și pe această cale Comitetului județean de partid Constanța, tova-
rășului prim-secretar Ion Stoian, organizațiilor de tineret din localitățile jude-
țului unde s-au desfășurat spectacolele noastre.

De asemenea, aducem gîndul nostru de recunoștință medicilor aflați în servi-
ciul salvării din județul Constanța, doctorului Viad Moraru, organelor locale de
milizie și personalului din turism — cu deosebire celor de la hotelul Meduza
din Eforie Nord — care au contribuit fiecare, în sensul răspunderilor lor, la
bunul mers al acestui turneu.

...și altul de Sud, Eforie (În medaillon grupul-folk „Ecoul”)

Casa care nu vrea să moară

Ascultînd-o pe Tatiana Arhip, care ne povestește întâmplări legate de casa nemai-pomenit de veche din Dumbrăveni, sat din Țara de Sus, ni se pare a fi și noi martorii acelor vremuri, ni se pare a vedea, aievea, cum Domnul Ștefan s-a oprit în fața acelei căsuțe (așa spuneau bătrînii din sat) și cum osteniții săi au legat caii și-au adăstat și ei, călugării de pe atunci dîndu-le mîiere din stupii micuței mănăstiri și apă din fîntînă. Ei, bine, o astfel de casă se află într-un sat românesc, o astfel de poveste e legată de ea. Dar ascultați-o pe Tatiana Arhip:

„Dealul Arhipilor, spune dînsa, își luase numele de la unul din călugării chemați de Ștefan cel Mare de la Muntele Athos, pentru a sluji în mănăstirile Moldovei, pentru a răspîndi marea artă a miniaturii, pentru a desăvîrși cîntecul bisericesc. Dar a fost să fie ca acest Arhip să se îndrăgostească de o fată din sat, care scăpase de oastea tătarască, ascunzîndu-se în mănăstire. Așa că strămoșul meu, călugărul Arhip, a devenit preot. Casa veche, despre care vă vorbesc, are, după spusele tatălui meu, mai mult de 500 de ani. A fost acoperită cu tablă de aramă, apoi cu draniță, la urmă cu jupii și stuf. Cuietele se făceau la nicovală, doar la clanța ușii mai sînt trel. Pe vremuri casa sluzea și de biserică, mult mai tirziu s-a ridicat biserică nouă, cea de lemn, care are vreo 300 de ani. Apoi s-a ridicat biserică de piatră. Pe la 1801 proprietar al moșiei Dumbrăveni era Iordache Bals, marele vistiernic al Moldovei. Veți găsi în casa nouă de la Dumbrăveni acte în litere chirilice, fotografii, veți găsi, în sat, obiecte minunate care au aparținut familiilor boierești. Cît despre casă, ea este în sine un monument istoric și e păcat să se piardă. Cei vechi, din sat, spuneau: aici am fost botezat ori cununat, știu istoria casei Arhipilor. Eu sînt născută în Dumbrăveni, iar tatăl meu, un om care iubea fiecare frunză și fiecare piatră, un om care se ținea în viață cu dragostea față de oameni, de locuri, de istorie, mi-a poruncit, înainte de a se sfîrși, să nu las să se piardă casa în care a trăit un călugar din vremea lui Ștefan!”

Tot satul Dumbrăveni a fost martorul unor extraordinare întâmplări, legate de ființa luceafărului poeziei românești. Pentru a exista o mărturie a legăturilor ființei lui Mihai Eminescu cu pămîntul Dumbrăvenilor, aici a fost ridicată prima statuie a sa, într-un sat. Statuia se afla în curtea conacului familiei Bals. Unii își amintesc de existența unei inscripții care spunea: „Aici s-a născut Mihai Eminescu”. Doar soclul există. Unde a dispărut bustul? Pentru a avea un răspuns (un da sau chiar un nu, dar clar!) la problema ce reies din cele spuse de urmașii Arhipilor, pentru a ști dacă o casă străveche, în pragul prăbușirii, dar care se încăpățînează să reziste, veac după veac, an după an, clipă după clipă, sfidînd timpul, merită a fi restaurată, și pentru a desluși cite ceva din misterul dispariției statuii lui Mihai Eminescu, prima ridicată într-un sat, la 14 iulie 1902, cînd au venit români din toată țara pentru a săvi poetul, am

încercat să batem la mai multe uși, să facem să vibreze mai multe conștiințe.

Primii în poarta cărora am poposit au fost cei ce răspund de treburile privind cultura și educația din județul Suceava, minunat instalați, într-o vilă inconjurată de verdețată, acoperită cu țiglă — și încă în bună stare! Dumnealor le-am povestit de casa despre care se spune că ar avea mai bine de 500 de ani și-ar trebui acoperită cu jupii de seacă sau cu stuf. Ne-a pus în temă cu preocupările existente președintele Comitetului de cultură și educație socialistă al județului, Alexandru Toma: „În apropierea cetății a fost începută o mare lucrare, viza înființarea unui muzeu etnografic, au fost aduse chiar 4—5 case din Bucovina, dar nu se poate finaliza pentru că nu mai există fonduri... Una din case e lucrată doar din cinci bușteni, poate și cea din Dumbrăveni e interesantă, dar nu avem forțe, nu pot angaja forțe...” Iată-l pe președintele Comitetului de cultură și educație socialistă răsufînd ușurat, trimițîndu-ne la Muzeul județean de istorie, unde, ne spune, vom găsi oameni deosebiți. Am trecut și pe la muzeu. Am prezentat trei monede antice. Un specialist al muzeului numismatic din București le-a identificat fiind din timpul lui Hadrian și Traian, dar parcă am fi prezentat monede de 3 lei strîine în sticla de lapte: n-am stîrnit nici o emoție... Bunăvoința directorului muzeului, Octav Monoranu, nu a însemnat un răspuns. Dacă locul din nordul Moldovei, unde s-au descoperit monede romane, unde se află o casă veche de atîta amar de ani, dacă locul unde se găsesc inscripții de o altă de mare vechime, mobile rare, porțelanuri de Saxa, țesături, cristale de Murano de-o rară frumusețe nu intră în vederile unui muzeu...

Totuși, am avut plăcerea să avem ca însoțitor un muzeograf, Mircea Ignat, încîntat să găsească în sertarul unui dulap al Arhipilor un inscripționat din vremea Principatelor, încîntat să privească și să admire birna casei străvechi pe care sînt săpate însemnele solare, dăcice, delectîndu-se, alături de noi, la răsfoirea unui album care în mod sigur a aparținut familiei Bals (una din fotografii poartă semnătura unei Catherine Bals). Nefiresc ne-a părut faptul că nu a avut ce să spună, că nu are de gînd să întreprindă ceva concret pentru a salva de la dispariție aceste comori, el, un tînar specialist!

Din partea comunei am ascultat două păreri. Directoarea adjunctă a școlii, Corina Chintea, e de părere că din fondurile primite ca urmare a situării comunei pe locul I, la concursul de înfrumusețare al comunelor, s-ar putea folosi ceva și pentru repararea casei, că elevii ar putea fi antrenați în acțiunea de stringere a obiectelor vechi, iar primarul comunei, Vasile Pascariu, crede că banii cîștigați la concursul pe țară vor fi folosiți pentru o excursie și pentru îmbrăcarea Căminului cultural în praf de piatră. Ne permitem să amintim prețul acestei lucrări: 50 000 de lei... Restaurarea casei, cu specialiști ai Muzeului județean, ar costa, după spusele tovarășului primar, citeva mii. Să

fim bine înțelegi, nu scriem de dragul de a scrie, nu vrem să împiedicăm o lucrare de importanță socială, culturală, cum ni se pare a fi renovarea Casei de cultură (chiar dacă tradiția locală este a tencuiei și-a varului, nu a plăcii cu praf de piatră), dar opinăm spre o dreaptă cumpănă, spre o împărțire a fondurilor în așa fel încît să se salveze și bunurile culturale moștenite. Tovarășul primar zice că, din păcate, nu are cum să justifice cheltuiala. Că ar trebui, de la județ, de la Comitetul de cultură, să se aloce un fond, și fondul respectiv dat, bunăoară, bibliotecii să folosească restaurării casei, că altfel nu s-ar primi aprobare... Dar de la cine să fie primită aprobarea? Aici drumurile par a se întreta și a se încli ingrozitor.

Primarul comunei ne prezintă, atunci cînd întrebăm despre soarta statuii lui Mihai Eminescu, o epistolă primită din Botoșani, de la un om de bine, care vrea să știe ce s-a întimplat cu bustul marelui poet, operă a sculptorului Oscar Spaethe. Cîtim și un articol, al lui Octavian Maftei, din „Cronica”, alături scrisorii. E vorba, în articol, despre minunata sărbătoare din 14 iulie 1902, la care au participat poeți, scriitori, reprezentanți ai satelor din Transilvania, din Oltenia, din Muntenia... Ardelenii au adus un lanț, lanțul care marca hotărul dintre cele două țări surori, și l-au așezat lângă soclul care există și azi, trîntit în iarbă... Cu toate că în articol se amintește de existența statuii (ascunsă în timpul războiului de țărani), aflată într-un depozit al C.A.P.-ului, pe la 1950, primarul ne spune: „N-a existat, tovarășă dragă, nici un bust! L-am căutat noi și nu l-am găsit!” Nu știm cît de bine l-au căutat cei din Dumbrăveni, dar fap-

tu că aici a fost primul sat unde s-a dezvelit o statuie a poetului neamului nostru le spune ceva, îi obligă la ceva! Știm că țărani au găsit cu cale să ascundă din toate bunurile comunei. În timpul războiului, tocmai bustul lui Mihai Eminescu, și măcar pentru asta cei care au grijă de monumentele culturii noastre ar fi firesc să lupte pentru reșezarea bustului marelui poet pe soclul prăvălit în iarbă...

Preotul din Dumbrăveni, Constantin Jaba, deține fotografii ale statuii și ale emoționantei manifestări de atunci, precum și o fotografie a unor rude ale poetului. Poate ne va trimite fotocopiile lor, așa cum ne-a promis.

Mircea Ignat crede că îndărătnicia și misterioasa căsuță, care nu vrea să se prăbușească, ar mai avea șansa de a rămîne în picioare un an sau doi, dar nu ni se pare impresionat de această constatare, nici măcar cît un medic obișnuit cu sfîrșitul, luptînd să salveze chiar un muribund... Cunoștea însoțitorul nostru și tot ce e legat de existența statuii lui Mihai Eminescu, dar a trebuit să apărăm noi pentru că, în fine, să-i propună lui Constantin Jaba să prezinte muzeului un material legat de trecerea lui Mihai Eminescu prin Dumbrăveni...

Noi ne permitem să amintim, în final, că o casă neidentificată, dar despre a cărei vechime știe un sat întreg, stă să cadă la pămînt, că există un singur Eminescu, iar soclul din Dumbrăveni e gol, prăbușit în iarbă, iar Comitetul de cultură și educație socialistă „prinde în plan sau nu prinde în plan”. Ce o fi prinzînd în plan, dacă două din obiectivele neprînse sînt cele despre care v-am vorbit?!

PIA OLARU

„Mai presus de munca pentru lucrări științifice personale — realizarea lucrărilor de interes național”

(Urmare din pag. 9)

din Cluj-Napoca și București), care au neglijat studiul istoric al limbii române, istoria lexicului românesc arhaic, și s-au ocupat de alte aspecte minore și cu totul inutile pentru istoria limbii, culturii și societății românești”.

- Nu avem date...
- Sînteți membru al Comitetului general de coordonare al tratatului academic — Istoria limbii române; volumul I este consacrat limbii latine, vol. II prezintă: A. Latina dunăreană, B. Româna comună, C. Influențe. La Influențe sînt cuprinse: Influența autohtonă (sic!) — 53 de pagini, greacă veche — o pagină, germanică — 2 p., avară — vreo 10 rînduri, contactul românului cu slava — 2 pagini și ceva. Vă întreb: este corect — științific să fie introdus substratul (=limba dacică) printre influențe? Nu era locul limbii dacice în vol. I, înainte de latină?
- Să vă spun drept — partea privitoare la limba dacică nu m-a interesat. Eu am fost preocupat de latinitatea românei. Ceea ce nu se putea explica prin latină...
- Mi-ați spus odătură un lucru cumplit (de la dumneavoastră am învățat că ar veni din latinesul, neatestat, complitus — complet?); mi-ați spus că uneori aveți sentimentul că ați trădat limba dacică!
- Nu știu cu ce ocazie. Lucrurile sînt mai... complicate.
- A fost o ocazie bună pentru destăinuirii științifice; dar cum vedeți dumneavoastră totuși lucrurile? De exemplu — opinia că limbile dacică și latină se asemănau, erau foarte apropiate?
- E posibil, dar nu avem probe. Limba română este cea mai latină dintre toate limbile romanice. Și pe mine mă intrigă uneori rapiditatea cu care s-a realizat ro-

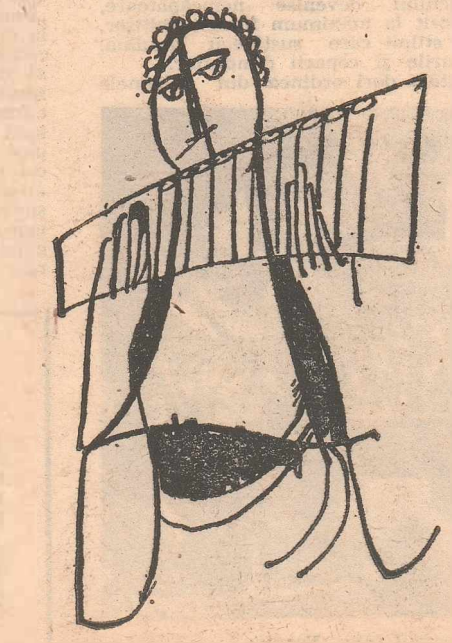
manizarea... Aproximarea dintre cele două limbi ar explica totul.

- La anul retragerii aureliene — 274, limba română era formată?
- Cu ce s-a pornit la drum din timpul prezenței coloniștilor romani, cu aceea a rămas, ca fond. Aspectele acestea cred să le lămuresc în cartea mea Probleme ale structurii și evoluției limbii române, ce trebuie să apară zilele acestea.
- Personal, am înțeles mai bine latinitatea românei pe măsură ce am studiat afirmațiile celor care susțin că dacii vorbeau o limbă protolatina.
- Mi-am pus și eu problema. Nu am putut-o rezolva. A rămas așa o întrebare și pentru mine — cum de-am putut să ne latinizăm așa de repede și de puternic de nu ar fi fost apropiată limba autohtonilor de latină.
- Văd că preferați cuvîntul autohton pentru dac. De ce în Dicționarul dumneavoastră, la cuvintele pe care și Tratatul academic le consideră de origine dacică, în loc să se menționeze la etimologie limba „dacă”, serie: comp(ară)alb(anezul)...
- Pentru că nu avem probe...
- Dar cînd indicăm la etimologie un cuvînt neatestat în latină, atunci ce probe avem? Și apoi: spuneți că româna vine din latina populară, deci necrisată, neatestată.
- Pentru a clarifica lucrurile ar trebui probe, să fi rămas ceva scris, cît de cît, în limba dacică sau tracă, dar ce ne-a rămas este puțin... De aceea folosim comparația cu celelalte limbi romanice pentru formele de origine latină neatestate și cu albaneza pentru cele care vin din dacă.
- Avem inscripții — majoritatea descifrate (cf. Iordache Moldoveanu) — ignorate, însă, de specialiști.
- De exemplu.
- Tărtăria. Acolo, pe Mureș, s-au descoperit în 1961 cele mai vechi texte (scrise pe argilă) din lume, cu o mie de ani înainte de cele din Sumer, cu două mii de ani mai vechi decît scrierea din Creta. O spun probele cu carbon, o confirmă mari savanți.
- Da...
- Cum explicați faptul că româna e mai latină decît italiana?
- Fiindcă îl cea care a păstrat formele originare moștenite din latina populară.
- Nu cumva e cea mai veche? Dacă la baza limbilor romanice stă traca? Ce argumente contra sînt?
- Nu sînt. Dar nu avem probe.

- Care a fost cea mai mare bucurie științifică trăită pînă în prezent?
- Cînd am terminat lucrările lexicografice, ce le-am coordonat, și gramatică.
- Pentru mine e curios cum vin apoi alții și scot, practic, o nouă ediție a dicționarului, schimbînd titlul și trecîndu-și numele cu nonșalanță la autor.
- M-a mîhnit și pe mine ignorarea, de către echipa de la Dicționarul explicativ al limbii române, a muncii colectivului pe care l-am condus.
- Să ne întoarcem puțin la Muzeul limbii române din Cluj-Napoca. Simt că această instituție a marcat o epocă de vir în lingvistica noastră — e o Junime a lingvisticii. Cum, cine?
- Muzeul limbii române, creat pe lângă Universitatea din Cluj-Napoca imediat după reîntregirea națională din 1918, de către marele lingvist și creator de școală Sextil Pușcariu. Muzeul a fost un atelier colectiv de cercetare, în care, mai presus de munca pentru lucrări științifice personale, era, pe primul plan, realizarea lu-

crărilor de interes național: Dicționarul limbii române, Atlasul lingvistic român, revista Dacoromania, fără egal pînă azi. Această cîtorie științifică românească a avut un program elaborat de Pușcariu cu numeroase și importante obiective, realizate în bună parte, cum arăta I. Pătruț: stringerea și prelucrarea științifică a materialului lexicografic din toate timpurile și din toate regiunile locuite de români, pregătirea de studii și lucrări speciale în vederea promovării unei limbi literare și a unei terminologii științifice și tehnice unitare în toate ținuturile românești; deșteptarea interesului obștesc pentru studierea și cultivarea românei, pregătirea de specialiști, publicarea de monografii lingvistice, dicționare, glosare, un atlas lingvistic român, o bibliografie analitică, care să cuprindă informații asupra a tot ce apare în țară și strămătate referitor la limba și literatura română, înființarea unei secții de onomastică etc. Era acolo o atmosferă înălțătoare de patriotism și probitate științifică — Pușcariu, N. Drăgan, T. Capidan, G. Giuglea, C. Lacea, St. Pașca, T. Naum, V. Bogrea, I. Breazu, S. Pop, Emil Petrovici și alții au scris la Muzeul limbii române o pagină de aur în cultura română. A fost un privilegiu și o mare fericire pentru mine să lucrez la Muzeul limbii române.

- De ce nu își reia numele Institutul?
- Cred că s-ar conveni acest lucru.
- Care este opinia dumneavoastră despre ortografia actuală?
- Ortografia ce o avem? Cred că e un lucru bun, mai bun ca înainte. Doar că unele lucruri sînt exagerate. De fapt, orice fixare de reguli ortografice are un caracter provizoriu. Personal: sînt pentru folosirea și a lui ă, deci cred că am putea scrie cu ă în mijlocul cuvîntului, în nume proprii sau comune — să punem din nou la locul său pe ă din A. Am mai spus: rațiuni simplificatoare nu ne pot determina să-l eliminăm din scriere și în buna tradiție a școlii clujene sînt pentru scrierea; sînt, suntem, sînteți, sînt.
- Vă mulțumesc. Acum, cînd pășiți în cel de-al patrulea pătrar de secol al vieții dumneavoastră, vă urez — sînt convins că exprim un gînd al tuturor foștilor dumneavoastră studenți — sănătate, noi realizări, la mulți ani!

● Constelația lirei ●

Scrisoare

Cind pleci se lasă-n mine frig
Și cîntă noaptea a pustiu fîntina
N-am nici putere, urma să ți-o strig
Amară și străină-mi cade mina.

Același ceas cu gene moi și lungi
Rămîne să mă mîngîie pe lume
În vara asta n-ai să mai ajungi
Să-mi cumperi de prin tîrguri miere și alune.

Cînd pleci mor lebedele-n stol
Rănite-n visul lor de sărbătoare
Să nu mai lași prin curte — atîta gol
Și lacrima grădinii fără soare.

ANGELA TIRZIU ■

Teatrul tirziu

Cenaclului Flacăra

vom pleca, vom pleca, este adevărat
locuri la loje au fost reținute
biletele toate sînt de mult vindute
umbrele noastre au și plecat

la teatrul acela nu vor fi actori
noi vom fi pe scenă și vom fi în sală
va fi marele spectacol de gală
pe care l-am visat de atîtea ori

va ninge cu flori în teatrul tirziu
ori, poate, straja la ușă va bate
bieții actori ai toamnei rotunde
riduri pe viață frumos desenate

vom merge la recepții, interviuri vom da
în salonul oval al mării întrebări
ridică-te doamnă în cirjele tale,
să mergem la teatrul marilor erori.

PETRE IVANCU ■

Cotropire

E vară, timpul parcă trece în surdina
Cerul e-atît de simplu că-ți vine să zbori,
Doar vîntul subțire ca un picior de-albină
Cotropește polenurile închise în flori.

Și peste pietre cotropesc mereu alte ape
Dar nu se petrece nici un păcat
Piersicile plutesc gata să crape
Și ce liniște mare s-a lăsat peste sat !

E pustiu, nu mai e nimeni prin case
Tot norodul e plecat la război
Cu mic, cu mare, cu seceri, cu coase,
Că griul amenință să treacă peste noi

Era gata-gata să ia satul pe sus,
Acum, doar dropii din umbra secerii fug
Dar frontul se sparge tirziu, după apus
Cînd cîmpul se-nfioară ca un recrutar chilug

Așa ne cotropește griul în toată vara
E un război cit o pace fără pereche
O luptă, pe viață și pe sudoare, dar scara
Piinea noastră se coace pe vatra străveche

Pentru cea de toate zilele piinea a noastră
Un război cu griul e-o luptă necesară
Aici pe locul nostru de sub bolta albastră
Timpul parcă trece în surdina. E vară.

MARIAN BODEA ■

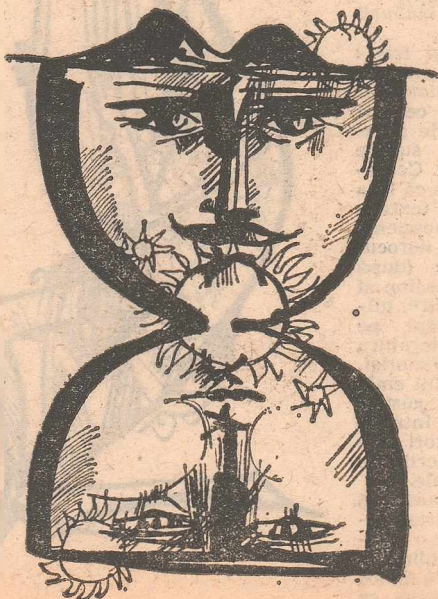
Eu tot mai cred

Simt timpul cum Țîrăreacă în anii mei otravă,
și sarea cum dospește sub solzii mei cărunți,
dar tot îmi dărui pașii făgăduitei punți
și caut leacul lumii, prea tristă și bolnavă,
simt lupi bătrîni la pîndă, capcane pe sub frunți,
în cearcănele lunii mor greieri în enclavă,
eu tot mai cred în roua din lanul de otavă
și-n ochiul de luceafăr rostogolit în munți.

Simt fumul alb în oase și zgura din cuvinte,
simt ochiul de uraniu al armei fără greș,
dar tot mai cred în iarbă, în frați și-n morminte,
în frageda ninsoare a florii de cîrș.

Simt omul cum își urcă otrava lui prin vreme,
dar tot mai cred în lumea zidită cu poeme...

POMPILIU CRISTEA ■

GH. MINCA ■

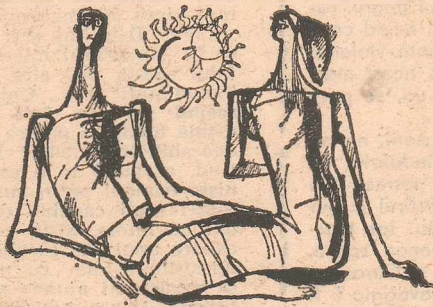
Vin eroii

Istoria e plină de eroi,
Vin eroii la noi
Ascultați-le pașii !
Vin din somnul pămîntului,
Imbrăcați în armuri de baladă.
Fulgeră drumul spre noi.
Pădurile se tulbură.
Deschideți porțile albe !
Vin eroii cu soare-n veșminte
Pe drumuri de dor
Vin să ne-aducă
Piinea virtuților lor
Vin eroii pe drumuri albastre
Să guste piinea
Izbinzilor noastre.

Moartea șarpelui

gînduri și elipe se despletese încet
și seara nebănuită coboară în vers
ca o mirare a cheii în lacăt
prin poarta clipei întredeschise
moartea șarpelui îți spun
numai pe soare îl doare
numai pe el

ION BADUCU ■

Grădina liniștilor

Un nor s-a oprit lingă munte
Domolit în după amiaza ochilor tăi
Ascultînd clopotele vibrînd
Înspre liniști
Peste țiglele bunicilor
Sub binecuvîntate crengi de soare
Tresar fîșnînd
Perdele așipite
Uitînd să țipe cad peste grădina
Cîntînd cu merii
Versurile albe

REMUȘ BOTAR ■

Falsă definiție

Îmi place doar ploaia de la marginea ploii,
Inchipuita ploaie care curge sub formă
de răcoare,
Ceața, apoi, de la marginea ceții
lucurilor —
Un alt chip al curecubeului lor nevăzut —

Despre care încă nu știm nimic...
Și imaginea mea rămasă în urma
cuvîntului,

A numelui meu identificator,
Ascunsă într-o umbră moale de cifră,

Goală și ea ca o cameră goală...
Și, în cele din urmă, floarea — cel mai
mult —

Pe care o lasă în urmă
Trecerea ta prin ingerul ochiului meu...

ADRIAN COSTACHE ■

Caii

Vin cai din amintiri, vin pururi cai,
Le curg din nări cîmpii — făclii de dor ;
Unii-au păscut otava dinspre rai,
Alții s-au scurs în neodihna lor...

Vin caii tineri și vin cai bătrîni
Din amintiri, flămînzi și însetați,
În ochi le ard fantastice fîntîni...
Vin caii toți — cei vii și cei trădați.

Cai albi cu umbra pură, de zăpadă,
Cai instelați, întrebători, cai suri
Vin pe un drum de trudnică baladă,
Cu coamele-nțesate de păduri.

Și ne pătrund în vise, răbdători —
Văpăi de vînt, de rouă și candoare,
Încît simțim cum revenirea lor
Ne viscolește trupul și ni-l doare.

Vin cai din amintiri, vin pururi cai ;
Prin pulberi stînsă umbra lor răsună.
Unii-au păscut otava dinspre rai,
Alții răcoarea picurînd din lună.

FLOREA BURTAN ■

Piinea mării

Cînd noaptea
Bate din aripe
Neîntreagă
Începîndu-și
Cîntul de ceață
Aluatul negru al mării
Cu drojdie de spumă
Începe să crească.

Noaptea
Însetată
În zori
Să bea se duce
Din apa de întunerio
Iar zorii zilei
Cu miini de fluture
Frămîntă
Aluatul subțeran
O formă vie dîndu-i
De rumen și rotund
Fruet de păcat
Și-n cuptoare de zi
Aprinsele miini
Îl pun în zori de zi

Cînd astrul zilei
În cruce de cer
Popasu-și are dulce
Se frînge piinea-n valur'
Se înalță
Ca o jertfă
Pe altarul tremurînd
al aerului vibrînd
Și jertfa mării
Își urcă
Coroile de lumini
În tainic cer senin

Inima

Inima acestui pămînt
Sînt fluierule
Din copac de os

Crescînd sub pămînt
În foc
Renăscînd

Inima acestui pămînt
Sînt făpturile
Cu veșmînt de aur
străvezîu

Ele se zbuciumă
În noi
În vertebrele noastre
Ce ne dor
De plînsul lor

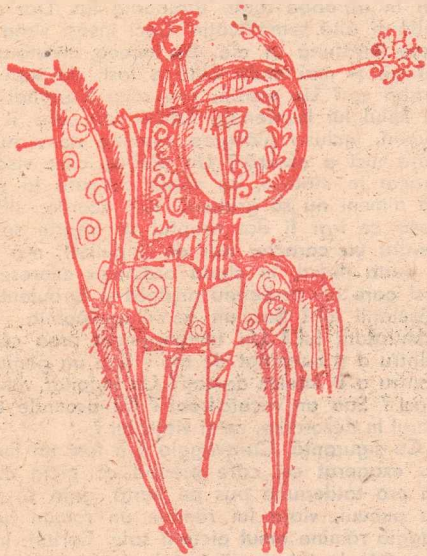
Inima acestui pămînt
E bobul de griu

E griu
Crescut prin singerare
A pămîntului
Prin tăierea
Brazdei de griu
Crescut prin despicare
a pămîntului

Cu durere
Despicat
Cu sînge de lujer
Călire de prunc

Inima acestui pămînt
E brazda de griu

CATALINA CORVIN ■

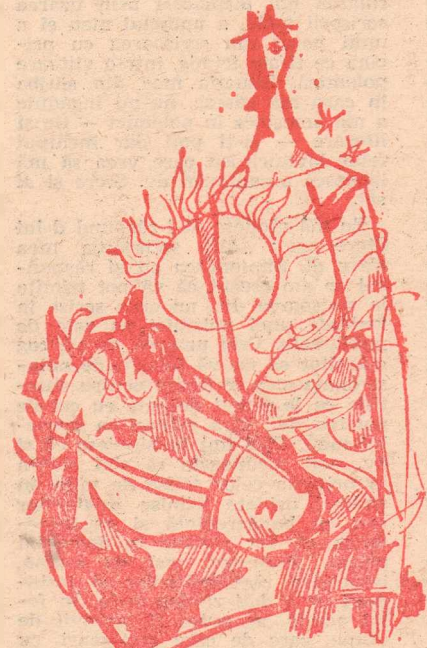

În acest număr ilustrații
de DONE STAN ■

CURIERUL LITERAR

Danciu Florentin. Ne propuneți un dialog lipsit de interes : „Eu sînt floare / Iar eu sînt gîză / Și eu sînt pasăre / Dar eu ce sînt ? / Sînt om.” Dar de ce credeți că așa ceva ar putea fi și poezie ? Gh. Irimia. Grupajul de versuri aparținînd membrilor cenaclului pe care îl conduceți nu se ridică la o valoare deosebită. Drăghicescu Nadia. Oarecum duioase și sensibile cele trei poezii, dar și pline de naivitate. Același răspuns și pentru Rodica Munteanu, Dan Dănuț Doru. Participînd la ședințele de lucru efectiv ale unui bun cenaclu literar, credem că v-ați lămurit asupra nivelului la care se află versurile dv., nivel pe care neapărat trebuie să-l depășiți. Lucian Gerő. Nu ne-ați răpit timpul. Mai trimiteți, dar, dacă se poate, dactilografiați-vă poemele. Decomdată nu pentru următorii : Moraru Ion, Radu Lucian, Viorel Popescu, Viorela Dan, Stanciu Olguța, George Bălcescu, Balaci Iosif, Doiciu Amalia, Isabella Berbaru, Carmen Alina Ghenea, Ion Bihoreanu, Ioneț David, Dogaru Florica, Stan Cornelia, Martin Emilia, Pavel Rătundeanu, Drăguț Tudor, Ghinea Mircea, Ioan Mladin, Nădejde Magda, Ina Ramian, Manase Groza, Pleșea Elisabeta, Daniël Neguț, Mihaela Seiman. Manuscrisele nu se înapoiază.

VICTOR NIȚA ■

Stapina de seară

Erai înaltă cit ploile
cit luna. Coborai scara
dintr-un pod cu zăpadă
Pornea vîntul întunecat
și rotea odăile (eu bărbatul
junghiat cu crini murisem
de mult) Nu mai umbra
nici un greiere sub tencuiala casei
nici un gînd în firul de iarbă
nu se mai auzea nici o mireasmă...
Doar părul tău lung viscolind
între arborii oglinzii.

ION POTOLEA ■

Piatra

Cu punțile retrase,
Cu ferestrele închise,
Cu treptele înăuntru,
Ca un turn albastru
Gata să pornească
În văzduh,
Ca o pasăre
Gata să zboare
De un mileniu.
Locul în care stă
La forma sa.
Posacă, absurdă,
nemăleabilă, dură
Ca viața. Și
pururea în albic,
La locul său,
Asediată
Din toate părțile
Fără să-i pese.

NICOLAE DIACONU ■

Statuia dragostei

Albim iluzii
În noaptea fecioarei —
Friguroase boabe de rouă.

Deasupra burgului
Tăcerile ard,
Pustiite de dragoste.

Peste durere,
Gîndul iubirii
Măsoară trecerea.

DUMITRU UDREA ■

Catre altcineva

nu aștepta o floare de la cel singur
el nu-și va împărți cu tine
propria lui iluminare,
reverberația petalelor tale
n-o vor acumula orizonturile închise
ale altei singurătăți,
ci dacă stăruie în fața ușii tale
oprește bucuria unei convorbiri
oprește bucuria și răsufierea
privește cum îi trăiește miinile frămîntate
cum îi cad umerii pe rînd
de emoția unei risipiri stăruitoare,
dar tu
să nu deschizi ușa

IOANA DANA NICOLAE ■

Cosașii

Dau cosașii cu gresia peste marginea lunii,
Sus, peste dealul morii, cad trandafiri, de
pe cer,

Aerul tot, vaier de iarbă strivită,
Îmi pătrunde în suflet sfios și stingher.

Cei plecați scot mina din pămînt cu cite
o floare

Pe care o țîn în calea coasei strigînd
Uitarea adîncă în care
Creșterea tainică a ierbiilor i-a-nfășurat rînd
pe rînd.

Trec cosașii cu gresia peste marginea lunii,
Luna-mi taie în suflet pale crude, adinec ;
La izvoarele lumii mă voi asculta-n
noaptea calmă

Cositul sfînt cum îl laud și-l plîng.

GH. MINCA ■

Un muzeu in labirint

„Afacerea” Caravaggio (I)
Un martor ciudat

Detaliu din Martiriul sfințului Matei de Caravaggio (autopor-tret prezumat)

Din tenebrele care dau tircoale ca o ceață neagră Martiriul sfințului Matei, se desprind, chiar în centrul tabloului, două chipuri: martirul, doborât la pământ, deschizând brațele; și călăul, gol, sinistru și viril, ridicând lancea. În rest, martorii. Fiecare reacționând în felul său. Unul, cu păr-lăria împodobită cu pene, privește aproape amuzat. Altul, pe jumătate răsturnat la pământ, ca să vadă mai bine, e numai ochi și urechi: nu vrea să piardă nici un amănunt. Întors cu spatele, un spectator se ferește parcă; rămânând totuși pe loc. Un băietândru, probabil unul din nenunmărații mici vagabonzi care răătăcesc prin Roma acestui început de Seicento, țipă; e îngrozit și fuge. Și tocmai în partea cealaltă, în spatele călăului, distingem un bărbat căruia nu i se vede decât capul. Un ins cu părul negru, răvășit, cu mâstățile lăsate în jos și barba scurtă, având ceva de pirat în aerul lui. Un chip întunecat, pe care violența se amestecă în mod bizar cu tristețea. Cine e acest martor? Nu seamănă cu Caravaggio însuși? Ba da, se pare că da.

De fapt, nici martirul, nici călăul, nici martorii, nu ne trimit cu gândul la o legendă pictată. Fără îndoială, ne spunem, scena, așa cum o vedem, s-a putut petrece în Roma, pe stradă sau chiar într-o taveră. Martirul e pur și simplu martir. Călăul e pur și simplu călău. Iar martorii, cei ce ne lipsesc niciodată de la asemenea scene. Dar martorul căruia nu-i vedem decât chipul e Caravaggio, într-adevăr? Sau doar seamănă cu Caravaggio? Ii primim încă o dată tenul închis. Ochii vii și sumbri. Părul răvășit. Da, se pare că nu ne-am înșelat. În plus, din date ne dăm seama e mai scund decât ceilalți. Așa că, probabil, avem de-a face cu un autoportret. Dar asemănarea nu înseamnă nimic sigur, deoarece pictorul a putut apela la chipul său din lipsă de modele. Cu totul altceva ar fi dacă am ști, de pildă, că pictorul nu s-a putut stăpîni să nu se infățîșeze printre curioșii care urmăresc martiriul, pentru că nici în tavernele Romei nu se putea stăpîni să treacă pe lângă o încăierare fără să-i vadă sfârșitul sau să se amestece printre combatanți. Dar de unde să știm așa ceva? De unde să știm sigur, vreau să spun, pentru că de bănuim o bănuim. În consecință, trebuie să ne mulțumim cu ceea ce observăm. Misteriosul martor s-a aplecat într-o parte ca să vadă mai bine. Cum fac curioșii când nimeresc peste ceva care-i interesează. E, oare, cel mai liniștit dintre martorii sau numai ni se pare? În gesturile altora se distinge o reacție. Un început de încântare. Sau un început de groază. În schimb, Caravaggio privește netulburat. Lumina îi cade pe față. Îi scaldă trăsăturile aspre. Și totuși chipul acestui martor rămîne impenetrabil. Ce gîndeste, de fapt? Vrea să plece? E decis să rămîne? E dezgustat sau amuzat de ceea ce vede? E de partea călăului sau a victimei? Sau e indiferent? Sau abia a venit? Încă n-a înțeles, poate, ce se petrece, nu s-a lămurit. Deocamdată doar privește, iar pe față lui nu se citește încă nimic sigur; nici satisfacție, nici oroare. E doar curios. Și numai tristețea care se amestecă în violența mută a acestui chip întunecat ne pune pe gânduri.

Dar ce sînt tenebrele care îi învăluie chipul? Sînt ale picturii sale sau ale destinului său? Le recunoaștem; sînt aceleași umbre infernale pe care lumina le sfișie ca un jet în aproape toate tablourile lui. Dar aici ele par să aibă și altă semnificație. Căci însăși viața lui Caravaggio pare învăluită în ele. De aceea, martorul enigmatic ne intrigă și mai mult. Cine a fost, de fapt? Sau mai degrabă ce? Un asasin, cum zice Stendhal? Un aventurier în stilul lui Benvenuto Cellini, de care îl apropie multe lucruri, inclusiv plăcerea comună de a nu lăsa nerăzbutată nici o ofensă? Un plebeu care visa să umble îmbrăcat în mătase, cu sabia atîrnată la șold? Și pentru că nimeni nu se grăbea să-i acorde titlul de cavaler, ceea ce i-ar fi dat dreptul să poarte sabie (armă utilă pentru un caracter atît de impulsiv), n-a mai așteptat și o purta ilegal, în ciuda ordinelor exprese ale papei? A fost oare un derbedeu orișoș și turbulent, cum susțineau dușmanii lui? Sau un geniu nestăpînit, cum susțineau admiratorii lui? Un temperament prea coleric și excesiv, pentru a fi acceptat de toți? Sau un geniu prea impetuos pentru a fi înțeles de toți? Sau un innoitor vehement și iconoclast? Sau un recalitrant? Ce ascunde acest martor cu părul în dezordine, ca și viața lui?

Cu siguranță, Caravaggio n-a fost un înger. Chiar dacă au exagerat cei care pretind că picta cu sabia alături, că era toldeana pus pe horță, gata să-și facă dreptate cu pumnii, viața lui rămîne un roman negru, iar Caravaggio rămîne omul picturii sale. Certuri, încăierări, sfidări aruncate la tot pasul, tapaje nocturne, prietenii dubioase, aversiuni pătimașe, procese, întimplări tenebroase, în care uneori a curs sînge, protectori influenți, dușmani neînduplecați, excese, furii, o existență trăită pe muchie de cuțit, între glorie și prăbușire, între entuziasm și indignare, nimic nu lipsește din acest destin fulgurent și straniu care a dat de furcă și poliției și judecătorilor postumi. „A trecut toate podurile”, s-a spus insinuant, s-a înhăitat cu bețivii, cu jucătorii de cărți, a intrat în conflict și cu pictorii medicri, și cu cei care nu-l înțelegeau, dar și cu dreptul penal. Orgolios, nu recunoștea alt maestru în afară de natură. Îns-lent, striga osta pe toate cărările. Caravaggio era sortit, ca și pictura lui, să dispacă spiritelor moderate. Într-un cuvînt, a și uimit a și scandalizat Roma. Dar e greu de spus ce a provocat mai multe scandaluri: tablourile lui sau isprăvile lui. Iată încă o întrebare pe care ne-o stîrșește chipul acestui martor care nu arată a gentilom, în ciuda faptului că nu și-a dorit, probabil, nimic mai mult decât să se poată întoarce într-o zi cu însemne de cavaler în satul de la care își luase numele: Caravaggio.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Stere — Kirileanu
polemizînd
epistolar (II)

Replica lui Stere, la explicațiile ce i-au fost trimise, vine urgent, — la un interval de-o zi — fiindcă epistola expediată în copie către Ion Simionescu, scrisă de mîna lui Moș Ghiță Kirileanu, nu e datată; dar aceea care o însoțește în același-nuț, pentru Ion Simionescu de la Kirileanu, are precizat limpede: București 1906, 1/14. Sber că cititorul atent va fi reținut data de 29 noiembrie 1906 din prima scrisoare a lui Kirileanu, ceea ce mă face să constat deocamdată și să-mi mărturisesc satisfacția, că în vremile acelea desuete, molcome și patriarhale — s-au scurs de-atunci aproape opt decenii — o scrisoare de la Iasi la București si viceversa, parvenea destinatarului în 24 de ore! Si să-l ascultăm acum pe Stere, drastic și incisiv: „Stimate Domnule Kirileanu, scrisoarea d-tale m-a tîmînit din mai multe puncte de vedere: D-ta îmi scrii că n-ai vrea să fii „amestecat într-o discuție de felul acesta mai ales cînd dv. mă incredințați” etc... Cum? Crezi că scopul meu a fost să-ți inspir d-tale numai o părere bună asupra onorabilității mele? În al doilea rînd, ai auzit la o cafeenea, de la niște oameni puțin cunoscuți și pe care-i scoți capabili de a-și tăgădui cuvintele, niște calomnii urite asupra unui om, căruia îi dedici publicațiile d-tale „cu mult respect” și aceasta îi ajunge să afirme categoric într-o scrisoare către un prieten că „Convorbiri literare” au o bază morală, pe cînd la „Viata românească” nu e decît o temelie materială de 20000 lei „de la un credit liberal” (citez textual), — și acum îmi servești teoria că „Iurcrul e prea obișnuit ca să fie privit drept o calomnie sau oarece neverosimil”?

Nu, Domnule Kirileanu, te judec mai bine decît vrei să apari în scrisoarea aceasta și sînt convins că pentru a lansa o acuzare atît de gravă, și-au trebuit informații dintr-un alt izvor mai înalt și anume, din acele cercuri care s-au deprins cu monopolul intelectualității într-o atîta, încît simola apariția a unei reviste ce seapă direcția lor, e socotită ca o jignire. Lupta împotriva curențelor adverse e nu numai legitimă, dar e o datorie față de sine și de țară și aceasta e singura cale spre cultură. Dar în mediul acesta oriental, intelectualii noștri de la „Serviciul Monopolului Cultural Român” înțeleg luata așa: „S.M.C.R.” și calomnii pe din dos. De ce? Se scontează insuficiența „Convorbirilor literare”, chiar ne-

organizate cu d-nii Mehedinți și Pangrați în față și M. Dragomirescu redivivus de după paravan? Socot, deci, de datorie mea, să te previn că voi uza, la timpul oportun, de scrisoarea d-tale, colaborator și consilier intim, spre a caracteriza „temelia morală” și moravurile „Serviciului Monopolului Cultural Român”. Primește salutările mele, C. Stere.”

Practic, polemica epistolară Stere — Kirileanu se isprăvește aici. Și am cercetat — orientîndu-mă după perioada respectivă — cu răbdarea cuvenită, colecția „Vieții Românești” din decembrie 1906 pînă în iunie 1907, să văd dacă Stere a făcut sau nu uz în vreo formă ori alta, direct sau indirect, de incidentul incriminat. N-am găsit nici o aluzie măcar nicăieri. Am parcurs, de asemeni, arhiva și excelentul volum de „Correspondență”, scos la Editura „Minerva” în 1977, de sîrșincoșul cercetător și meritoriosul profesor Mircea Handoca, unde e reunită, în sante suite de pagini, o selecție valoroasă de scrisori primite și emise de G. T. Kirileanu, din bogatul fond al Academiei și al Bibliotecii Centrale de Stat. Stere nu figurează ca emitent sau ca primitor cu nici o enis-tolă. Curios mi se pare că Ion Simionescu, prieten o viață întreașă cu Moș Ghiță Kirileanu, nu tînd recinoc o îndelungată și stăruitoare corespondență, e menționat doar cu două scrisori primite și exclusiv cu una trimisă, — toate trei fiind reproduse. Vor fi fost, firește, mult mai multe — după știința mea denășind cel puțin suta — care se vor fi pierdut sau au ars în lăzile pe care le adăpostise ne Tarcău — cum însuși Moș Ghiță mărturisese undeva — cînd în cel din urmă război, luptele au ajuns ne acolo.

Dau, în fine, și scrisoarea lui Kirileanu către Ion Simionescu, la care m-am referit la început, expediată din București în 1906, la 1/14 decembrie. Să-i citim imoreună cuprinsul: „Iubite prietene, Faptul că nu mi-ai răsuns d-ta și că mi-a scris în chip atît de neașteptat dl. Stere, m-a făcut să cred că din dragoste pentru „Viata Românească” și dintr-un sentiment ce-l ai cînd sîguind cu mine rostestî numele „Mathieu” — sentiment întins și asupra celor de la „Convorbiri” — ai spus d-lui Stere bănuiala mea, lăsîndu-l a-mi scrie ce mi-a scris și jertfind discretiunea scrisorii mele. De aici vine durerea (nu colții) răvasului meu din urmă. Lămuririle ce-mi dai în chip așa de prietenesc, în privința dis-plăcutei întințolării, m-au îndulscat, aducîndu-mi mîncîiere neștiinței unei prețioase legături de prietenie. Dar vezi, un „Mathieu” n-ar fi în stare odată cu capul, a săvîrși un astfel abuz de încredere. Acuma îmi dau seama cîtă dreptate era în instinctiva-mi răsîngere de ceata d-lui Stere. Din alăturata copie a scrisorii de a doua, cu care m-a dăruit dl. Stere — odată cu scrisoarea d-tale — te vei incredința de gingășia sufletului său, de căp-

caña ce mi-a întins cu bună știință și de faptul că se poate să-mi dăruiască noi plăceri prin uzarea scrisorii mele, a numelui meu și a unui pasaj din scrisoarea cu pricina ce și-am trimis, într-o viitoare polemică. Situația mea din slujba în care mă găsesc, nu-mi îngăduie a mă amesteca în polemici — fie și literare — și-ți poți dar inchipui felul loviturii cu care vrea să mă izbească umanitarul dv. Stere și ai săi.

Eu mă gîndesc să-l răspond d-lui Stere așa: „Ait scrisoarea mea către dl. Simionescu cît și răsunsul ce am crezut că va pot trimite la scrisoarea dv., nu erau scrise în vederea unei polemici pe cale de publicitate. Prin urmare, eu vă rog stăruitor să nu vă folosiți de neînsemnata mea scrisoare pentru chestiile ce le puteți dezbate cu cel de potrivea dv., fără millocirea numelui meu. Căci îmi închinăsc că si dv. veți recunoaște că sînt stăruin în privința celor scrise de mine în scrisori private trimise prietenilor mei cu bunăcredință și cu încrederea că vor rămîne în domeniul privat. Protestez, mai cu seamă, împotriva răstălmăcirilor și întințderii ce o dați ziselor mele, în fe-lul acesta, as putea fi învinuit de crime, care de care mai mari, cu toată neînsemnătatea ce pe dreptate o dați, în același timp, persoanei mele.”

Acuma d-ta, care-mi vrei binele, ceacă la dl. Buior să-l aducă ne tovarășoșii săi la sentimente mai cuvințioase și sounne-mi dacă nu-i mai bine să-l lăs ne dl. Stere fără răsuns, ori dacă trebuie să schimb ceva în proiectul scrisorii de mai sus. Eu îti mărturisesc, în toată sinceritatea, că as fi rămas cu aceleași sentimente de prietenie față de d-ta și casa d-tale, chiar dacă nu mi-ai fi răsuns cum mi-ai răs-puns: n-aș fi nufut face altfel. Dar scrisoarea d-tale mi-a rădăiat o greutate de pe suflet, pentru care îti mulțumesc din toată inima. Prieten devotat, Gh. T. Kirileanu.

Răsunde-mi, te rog, cît de curînd și trimite-mi copia aceluia re-norocit P.S. din care vrea să-mi facă dl. Stere o măcucă de lovit — nes-te carul și numele meu — în „Convorbiri”. Călduroase închinăcuni doamnei Simionescu și la toți ai casei!”

Inchei, cu permisiunea de a mai adăuga cîteva cuvinte, ca să nu subziste lectorului nici o nedumerire: știîndu-i bine pe citeștrel în structura, în comportamentul și în reacțiile lor, cred că Ion Simionescu, un excelent psiholog și un cunoscător de oameni de mîna în-tia, l-a sfătuit pe Moș Ghiță Kirileanu să renunțe de a-i mai trimite lui Stere răsunsul intenționat — pe care l-ai văzut — și cu asta polemica epistolară probabil că a luat sfîrșit, într-un cerc strict intim și, cum se spune, fără învinși și fără învingători, așa cum se cuve-ne, unei vorbe înregistrate la tacla de cafeenea.

L. KALUSTIAN

Desene pe asfalt

Veneția
Eminescu (I)

„De cite ori vād în lumina clar-obscură-a lunii Cum urmînd unui impuls lăuntric, întunecat, Marea se stringe într-o pornire năcîcînd potolită Sălbatic la pragul de marmură-al Veneției Mi se pare că valul acesta neguros ar fi Un băiat posomorît, care, tulburat și neliniștit Pe al înbetei palid obraz mort Amăgît din nou caută izvorul vieții, Și dacă răsună apoi, prin liniștea pustie a cimitirului. Din turnul lui Marcu, înșiorător, bute ora douăsprezece Ca geamătul unei sibile a durerii, Este ca și cum, dintr-un mormînt înăbușit Ar răsuna cuvîntul plin de melancolie și trist: „Renunță! Morții nu se scoală, băiatule!”

Cititorul neavizat are de ce să fie nedumerit citînd versurile acestui sonet fiindcă anumite sunete ce-l compun îi par familiare. Cercetîndu-și memoria va înțelege că le-a mai întîlnit (cu alt chip) în textura selenică a „Veneției” eminesciene. Nu există român pe care norocul să-l ducă în piața San Marc (după Napoleon, cel mai somptuos salon al Europei) și să nu și le murmure, tulburat, gîndind firesc la locul pe care ele le-ar ocupa în literatura extrem de bogată dedicată Veneției. Greu de presupus că sonetului eminescian i s-ar mai putea găsi o creație pe măsură, sădită într-alt grai, într-altă limbă de autori, pe care editorii îi tipăresc în serii de clasici ai literaturii universale. Și totuși „Veneția” Eminescu lui nu e cu totul originală ci o traducere dintr-un autor obscur. Dar o „traducere” foarte puțin fidelă (din fericie) la care autorul român a adaos în variante progresive podoabe ce

lipsesc originalului. Scris și rescris, sonetul austriacului (de viață italiană, Cajetan Cerri) se poate spune că l-a obsedat pe Eminescu încă din perioada studiilor vieneze (1869—1872) de cînd datează primele ciorne ale „traducerii” (mss. 2235, f. 135 a în fondul Academiei) și pînă în 1883 de cînd datează forma definitivă. Volumul de care s-a slujit la Viena („Aus einsamer Stube”) l-a convins să încereze mai întii o transcriere ad litteram a sonetului lui Cerri (prin anii 1871—1872) și ce a urmat, se știe, Eminescu l-a „salvat” pe Cerri, l-a acordat șansa trecerii în universalitate înnoibînd o com-

punere cu slabe virtuți prozodice și proficînd-o, în aur pur după trecerea prin inefabilele recipiente alchimice ale neomenescuului său har poetic.

La versurile „româno-austriece-italice” gîndeam și eu la a doua trecere prin Veneția cînd urcam (cu liftul) în turnul străjîndu piața nînsă cu porumbel, turn nou, datînd doar din primii ani ai secolului nostru și înlocuindu-l pe cel vechi, cu trepte spiralete atînsse de pașii osteniți ai lui Eminescu.

Eminescu, bolnav, a ajuns la Veneția la sugestia generoasă a lui Maiorescu, sugestic exprimată într-o scrisoare din 10 februar 1884. Criticul îl invita pe poetul aflat în casa de sănătate a doctorului Obersteiner să petreacă o vreme „spre sudul Alpilor, poate pînă la Veneția, Padua sau Florența” într-o „excursiune” în care urma a-l însoți bunul prieten Chibici-Rivneanu.

„Excursiunea” a fost tristă, Eminescu acuzînd brusca paralizie a unei mîini și a unui picior. Îmbătrînit de suferință, afazic, el va fi urcat în campaniia cu prețul unor deznădăjduite eforturi. Ajuns sus, acolo unde ochilor li se deschide mirabila priveliște a cetății ivite din mare își va fi murmurat propriile-i euritmii?

Va fi fost aceea Veneția lui? Avea orgoliul de a o vedea cu mai puțină frumusețe (ca, saturata de splendori) decît în poezia — turn cu numai patrușprezece trepte — fixată cu numai — cu puțini ani înainte în mortarul limbii române?

Vor fi înțeles trecătorii (turști, ca și acum, preocupăți să-i îndoape pe grașii, găinoșii porumbel cu semînțe aruncate pe dale) că omul în strai negru, cu plete negre, cu care s-au petrecut la coborîrea din campaniia era dacă nu cel mai mare poet al lumii, cum credem noi, măcar cel mai mare poet al Veneției?

Vor fi simțit lespezile aurite și mozaicurile desfăliindu-se imperceptibil, havzele moarte și statulele că Veneția trebuia, s-ar fi convenit să fie zidită fie și numai pentru ca un om, acela, să-i calce pragurile îngropate în mit?

GH. TOMOZEI

Declarațiile unui martor invizibil și niște observații

Nicolae Crețu din Făgăraș l-a lovit cu automobilul Moskvi (1-BV-3288) pe Manesia Matei aflat pe motocicletă MZ 125. Data: 27 mai 1979. Locul: intersecția DN 1 cu strada Gării din comuna Voila, județul Brașov, kilometrul 245+600. În prezența martorilor Brescan Mircea, Grancea Ioan și Slapciu Liviu — am respectat ordinea semnărilor din procesul verbal încheiat în aceeași zi și la fața locului — miliția a făcut măsurători, constatări și precizări: „Autoturismul, după ce lovește motocicletă trece peste un loc închis cu rigle, unde se afla o cruce, le rupe pe acestea, adică riglele și crucea, toate din lemn, și trece peste ele, oprindu-se după aceea. Lingă motocicletă au fost găsiți doi pantofi maro care aparținuseră victimei Manesia Matei (între timp transportată la spital). Crețu Nicolae obiectează că autoturismul 2-BV-4088 condus de Armașu Ion i-a tăiat fața și ca urmare el nu a mai putut evita accidentul. Intrucât pe șosea mai existau două urme de frinare asupra cărora se obiectează ar fi ale mașinii Fiat 124 (2-BV-4088), proprietatea lui Armașu Ion, s-au făcut verificări la locul faptei, făcându-se chiar probe de frină și constatându-se că nu aparțin autoturismului 2-BV-4088”. s.n. (Ulterior, martora Gîrlea Mihaela declară: „Inculpatul Crețu a susținut că sînt urmele Fiatului condus de Armașu și atunci lucrătorul de miliție din Voila i-a spus lui Crețu să nu mai mintă că a fost milițian și știe cum se putea evita accidentul”. s.n.) Alte consemnări în procesul verbal: „Fiotele alcoolscopice nu s-au colorat la nici unul dintre șoferi. Frinele Moskviului funcționau normal, pe toate cele patru roți. Există o urmă de frinare care aparține sigur aceluiași Moskvi. Era soare și cald și orele prînzului. Asfaltul se înnuiease pînă într-acolo încît „mîinile lăsuu urme în el”.

Miercuri, 30 mai 1979, la orele 22,45 Manesia Matei a decedat în secția de chirurgie a spitalului din Făgăraș.

(Observația 1: Absolut nimeni nu pomeneste la această dată despre vreo mașină care s-ar fi deplasat din sens contrar, nici despre vreun grup de bicicliști!) Anchetă ADAS îl găsește — cum ??? — vinovat exclusiv pe Armașu, iar pe Crețu îl invită să-și ridice despăgubirea. Intervine procuratura care solicită trimiterea în judecată și a șoferului care lovește efectiv. A urmat ancheta penală. Apoi procesul. Judecătoria Făgăraș îl condamnă pe Crețu la doi ani închisoare cu suspendare condiționată a executării și pe Armașu la doi ani și patru luni închisoare cu obligare la muncă corecțională (Dosar 2532/1980). Armașu declară recurs. I se admite pentru că „prima instanță a pronunțat o hotărîre nelegală și netemeinică”. (Crețu nu a mai făcut recurs.) Și totuși Tribunalul județean Brașov îl condamnă pe Armașu Ion la doi ani închisoare (Decizia penală nr. 661/1981, dosar 792/1981, dar intră în grațiere). Cum se motivează condamnarea? Astfel: „...ajungînd înaintea autoturismului condus de inculpatul Crețu Nicolae, inculpatul Armașu Ion, dat fiind că în aceeași direcție circulau mai mulți bicicliști, în scopul de a evita coliziunea cu ei, a fost nevoit să frineze...”

(Observația 2: Procesul verbal din ziua accidentului și fotografiile consemnează într-adevăr urme de frinare, dar s-a dovedit încă pe atunci că ele sînt ale Moskviului, nicidecum ale Fiatului! Dacă Fiatul ar fi frinat și el, un asfalt atît de moale, încît intrau în el și mîinile, trebuia să fi păstrat urmele, nu? **Concluzia:** dacă nu sînt urme, înseamnă că nu s-a frinat. Apoi, observați că au apărut bicicliștii pe care nu-i consemnează nimeni, nici în ziua accidentului, nici în următoarele. De unde au apărut aceștia?)

În tot acest serial de declarații, anchete, procese, confruntări și condamnări martor principal s-a dovedit a fi **Onea Leontina**, 26 de ani, șoferiță (s.n.), despre care toți ceilalți martori (mai puțin fiica și ginerele lui Crețu, aflați în mașină cînd a fost accidentat motociclistul) susțin că nu ar fi fost martor ocular la accident, ci că ar fi venit acolo mai tîrziu. Dacă aceasta este sau nu este realitatea, este treaba organelor de anchetă s-o stabilească. Pînă atunci, iată extrase din declarațiile martorei **Leontina Onea**, afirmații care au contribuit substanțial la condamnarea lui Armașu Ion (aproap, de ce printre cele 311 file ale dosarelor pe baza cărora s-a judecat nu există și declarația dată de Armașu în ziua accidentului, la postul de miliție din Voila?):

Prima declarație: 29 mai 1979 (De ce nu pe 27.05. ca și ceilalți? Și unde?) „Mă aflam într-o Dacia. Cînd am ajuns în Voila era ora 12,30. În fața noastră circula un Fiat 124 și în fața Fiatului circula un Moskvi. Fiatul intenționa să depășească Moskviul, la un moment dat s-a înscris în depășirea Moskviului, din sens opus venea un alt autovehicul. Nemaivînd altă posibilitate a tăiat fața Moskviului, în timpul acela Moskviul intenționînd să evite accidentul probabil n-a mai putut folosi frîna de serviciu și a intrat în partea dreaptă lovind în plin o motocicletă...”

(Observația 3: Cum se face că abia după două zile de la accident martora Onea „vede” — ceea ce nu văzuse nici măcar Crețu, și se consemnase în procesul verbal al miliției, din ziua accidentului — venind un autoturism din sens contrar? Și dacă prin preajmă ar fi existat niște bicicliști de ce nu sînt pomeniți încă de pe acum? Aici e momentul să amintim că martora Onea a avut „niște incurcături” cu miliția, la 10 august 1979, incurcături soldate și cu un proces — dosar nr. 2411/1979, Judecătoria Brașov — în care, coincidentă, apare tot ca martoră...

A doua declarație: După 36 de zile, adică în 20 septembrie 1981, Onea se prezintă la miliția din Brașov (?) și face o amplă declarație de martor privind evenimentul consumat cu patru luni de zile înainte. Din respectiva consemnare desprindem că, pe 27 mai 1979, martora Onea Leontina circula într-o Dacia de culoare roșie (s.n.) Mașina era de ocazie, nu-l cunoștea pe șofer. „Datorită faptului că și eu sînt șofer profesionist am reținut mai multe amănunte”. Anume? „În momentul cînd Fiatul, în zona amintită, s-a angajat din nou la depășirea Moskviului, distanța dintre Moskvi și grupul de biciclete era de cca 20 metri... (Cicliștii se deplasau în

același sens cu mașinile Moskvi și Fiat, s.n.) etc. etc.

(Observația nr. 4: Iată de unde au apărut și bicicliștii prezenți în decizia penală nr. 661/1981, bicicliști pe care în afară de Onea și de membrii familiei Crețu, fiica și ginerele acestuia, — bicicliști pe care nici ei nu-i menționează în primele declarații — nu i-a văzut nimeni! Așa cum nici martora Onea n-a fost văzută.

A treia declarație. Sub jurămint, deci, celelalte au fost înregistrate la miliție — la judecătoria Făgăraș, în ședința publică din 20 februarie 1981: „Nu-mi amintesc precis nici ziua, nici luna, nici anul, dar cred că a fost în 1978 cînd am asistat la un accident în comuna Voila. Eu mă aflam într-un autoturism Dacia 1300 de culoare albă (s.n.). Din sens opus venea un grup de cicliști... Atunci autoturismul Dacia 1300 (?) angajat neregular în depășire i-a tăiat fața Moskviului și acesta a luat-o spre dreapta, lovind un motociclist care staționa. Știu precis că era o mașină Moskvi care a lovit motociclistul, deoarece mi s-a amintit la miliție, cînd am fost la termenul din 6 februarie 1981, de către lucrătorul de miliție, dar nu știu cum îl cheamă pe acel lucrător. Arăt că atunci, tot cu același lucrător care m-a condus în acea cameră, fiind însă de față alți doi lucrători de miliție, am discutat despre accident, mi s-a dat o foaie de hirtie pe care am desenat intersecția unde s-a întimplat accidentul și am relatat modul cum s-a întimplat accidentul. Lucrătorul care m-a întrebat mai mult despre accident era civil. Ceilalți doi își vedeau de treburile lor. Cînd eu am spus că mașina care a luat-o la dreapta și a lovit motociclistul a fost o Dacia 1300, mi s-a atras atenția de lucrătorul de miliție că nu era o Dacia 1300, ci un Moskvi. Eu am relatat modul cum s-a întimplat accidentul așa cum am arătat și astăzi în instanță. Cu totul am stat aproximativ zece minute la miliție, după care m-am prezentat la Judecătoria Făgăraș, arătînd că abia atunci am ajuns în gara Făgăraș, deoarece am pierdut trenul. Eu stăteam pe bancheta din spate, pe mijloc, în Dacia 1300 de ocazie. Precizez că tot ce am declarat în legătură cu accidentul este o declarație dată din imaginația mea, coroborată cu unele amintiri, adică m-am gândit eu cum s-ar fi putut produce accidentul, deoarece nu-mi mai amintesc chiar cum s-a produs...” (fila 203)

A patra declarație. În ședința publică din 23 iulie 1981 aceeași martoră — care n-a fost văzută de nimeni în momentul producerii accidentului — declară la Tribunalul județean Brașov că își menține poziția dată la Judecătoria Făgăraș, precum și declarația din 29 mai 1979, care i s-au citit. Oare onoratele instanțe să nu fi observat contradicțiile flagrante din declarațiile martorei Onea? Să nu se fi observat — deși aceasta declară sub jurămint — că în ședința publică a recitat pur și simplu o lecție învățată ad-hoc în altă parte? Este posibil — scuzați-ne retorismul — ca un om să fie condamnat la doi ani numai pentru că era pe aproape atunci cînd un nepriceput — expresia aparține procuraturii — în ale conducerii auto a ucis un alt om? O deapă — chiar grațiată — rămîne o pedeapsă. Consecințele ei sînt numeroase, uneori impredictibile. Credem că mai este timp ca să se refacă o judecată.

MIRCEA BUNEA

Prea multă încredere strică

Evident, escrocii juca ireproșabil rolul pe care și-l plăsmuise. Nu-i lipseau imaginația și nișa experiență...

— Sărut-minuța, doamnă, scuzați că vă deranjez. V-ați mutat în locuință nouă, să fiți sănătoși și să vă bucurați de ea... Nu cumva aveți nevoie de jaluzele? Poftim, am aici și citeva modele...

Surprinsă plăcut de amabilitatea necunoscutului care o scutea de o deplasare pe la magazinele de specialitate, proaspăta locatară nu stă prea mult pe gânduri.

— Ooo! Da. Ați venit chiar la timp. Nu știam că există asemenea inițiative... Le aveți cumva stas ori le confecționați pe măsură?

— Vai, firește că pe măsură și după dorința clientului, în privința modelelor și a calității. Măsurarea ferestrelor intră în obligațiile noastre. Dacă vă hotărîți...

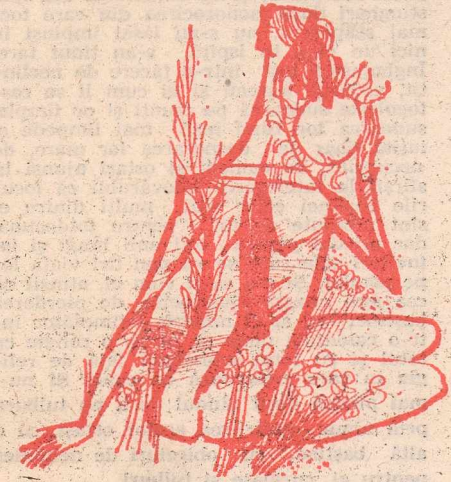
Femeia se scuza pentru deranjul din dormitor, mai cere permisiunea să intrerupă aragazul și-l poftește pe jaluzele prin toate încăperile...

Acesta, cu o ruletă, un carnețel și un pix modest, măsoară, notează și bolborosește ceva a calcul matematic.

— Da, în total vă costă 4562 lei. Puțeți da un avans de minimum 100 lei. Vedeti, noi nu cerem cincizeci sau șaptezeci la sută, cum pretind alții. Deși, să știți că ni s-a întimplat să rămînem și cu comenzi executate, clienții între timp răzgîndindu-se.

— Ei! Cum este posibil?! — se miră femeia indignată de atitudinea celor care au creat greutăți unui om atît de cumsecade. Și ca să-l asigure de seriozitatea ei, în comparație cu alți clienți nestatornici, scoate din geantă jumătate din costul jaluzelelor comandate, primind, în schimb un bon pe care nu reușește să citească decît restul de plată și data la care va fi executată comanda, antetul firmei fiind aproape invizibil, iar numele reprezentantului indescifrabil.

Pare plictisitor să insistăm asupra unor astfel de amănunte, aparent fără prea mare însemnătate, pentru cititorii avizi

după cazuri mai captivante, nu? Ei bine, așa privim, din păcate, uneori, aspecte care la prima vedere ni se par simple și absolut firești, dar în realitate reprezintă cu totul altceva...

De la o vreme, la Miliția sectorului 3 se adunau într-un număr tot mai impresionant reclamații care aveau ca numitor comun aceeași poveste... banală în aparență: intîrzierea onorării comenzilor de jaluzele, de către un individ care... Unii reușeau să-l descrie, alții precizau doar sumele achitate și prezentau spre argumentare acele peticele de hirtie considerate chitanțe sau bonuri de comandă.

Să ne imaginăm cit de „simplu” este să primești peste 120 de reclamații în care semnatarii precizează doar că au plătit sume între 100 și 2500 lei și cer, în schimb, să fie căutat infractorul și să li se restituie banii. Solicitări firești, de bună seamă, datorită miliției, una dintre ele, fiind aceea de a-i asculta pe păgubași, a le primi reclamațiile și a face tot posibilul pentru descoperirea răufăcătorilor. Ceea ce s-a întimplat și în cazul pe care l. abordăm în rîndurile de față, autorul celor peste 120 de înșelăciuni în dauna avutului personal fiind descoperit recent, dar în urma multor zile și nopți de căutăți și verificări, pentru care ofițerul Barbu Rotaru din formațiunea judiciară a Miliției sectorului 3 și alți colegi de-ai săi n-au necupetit eforturile.

„Amabilul” jaluzele, care venea personal la ușa apartamentelor și se adresa cu o politețe mai rar întîlîită, inspirînd viitoarelor victime o încredere de nezdruncinat — pînă la proba contrarie — nu era altul decît un escroc ve sat, fără ocupație, dar cu antecedente penale. El se numește Ion Thal, are 35 de ani, cu domiciliul în Aleea Barajul Bistriței, bloc C.1, sector 3, arestat și cercetat în prezent și pentru alte fapte penale.

De unde concluzia că oricîtă impresie „bună” ar face un necunoscut la prima vedere, experiența amară a atîtor păcăliți îndeamnă la prudență, la discernămint, la citeva măsuri preventive, care nu contravin bunelor maniere, și anume verificarea atentă a identității unor astfel de indivizi, convingerea fermă că documentele prezentate de ei sînt autentice, o atitudine circumspectă în astfel de tranzacții. Astfel, ar fi evitate nu numai șocurile pe care le suportă credulii, ci și eforturile care se depun pentru descoperirea făptașilor, ca să nu mai vorbim de banii aruncați pe apa sîmbetei, de regulă astfel de infractori fiind insolubili.

MIHAI GROZAVU

Să nu tăiem lemne cu motor de avion!

A absolvit facultatea de matematică la Cluj-Napoca, în 1980, cu media 10. Toate examenele din cei patru ani, inclusiv cel de diplomă, le-a luat cu 10. Era șef de promoție, dar la indemnul profesorilor care o apreciau și îi cunoșteau înzestrarea, s-a înscris pentru al cincilea an de specializare, urmînd să se încadreze în cercetare ori în învățămîntul superior. Toate examenele din acest al cincilea an le-a luat cu 10. A luat 10 și la lucrarea de la sfîrșit. Din nou era șef de promoție, de această dată între absolvenții anului de specializare. Primii doi — ea și al doilea — s-au bucurat de aprecierea conducerii facultății și universității clujene, fiind chemați, numai ei doi, să completeze niște fișe cu date personale în vederea întocmirii dosarelor pentru a lucra în cercetare. Dar numai celălalt a fost repartizat într-un institut de cercetare.

Beatrice Judith Mentzel — fiindcă despre ea este vorba — a aflat că de ea n-are nevoie nimeni nici în cercetare, nici în învățămîntul superior — „Posturile în aceste domenii nu și le aleg absolvenții; sînt aleși ei pentru aceste posturi, media nemaifiind criteriul unic sau determinant pentru această alegere”, ne-a spus, referindu-se la chiar acest caz, la 29 iunie a.c., directorul direcției de personal și organizare din M.E.L., Aurelian Bondrea — și a mai aflat, atunci, în 1981, că ea, șefa de promoție, n-are altceva de făcut decît să aleagă un post în învățămînt de pe lista specială pentru cei cu 5 ani, atît de specială că toți studenții știau și din experiența anilor trecuți că mai bune sînt posturile de pe listele celor cu patru ani. Beatrice Judith Mentzel are domiciliul stabil în Alba Iulia, este singurul copil al unui artist plastic și al unei profesoare de franceză-engleză. Cel mai bun post pentru ea, prima care aleaga, a fost la o școală generală din Sebes, Oras în care, la liceu, funcționa un coleg al ei, care nu trebuise să facă pentru asta decît patru ani de facultate și nu fusese nevoie nici să învețe cit ea. Este momentul să spunem că, în 1980, absolventa de excepție a trebuit, conform reglementărilor, să se decidă pentru anul al cincilea

înainte de repartizare. Astfel, următorul de pe listă în ordinea mediilor a rămas șef de promoție și a ales primul. Deci postul pe care l-ar fi putut lua ea. Sansa celui mai bun. Acel post este la un liceu de matematică-fizică în Cluj-Napoca. Bilanțul era stupefiant: Șefa de drept a promoției 1980, Beatrice Judith Mentzel a renunțat la această șansă pentru a face anul V, adică pentru a se perfecționa, pentru a lucra în învățămîntul superior sau în cercetare. A mai muncit strălucit un an, în timp ce colegii intrați în producție își numărau primul an de vechime în cîmpul muncii, a mai luat alt rînd de examene numai cu 10 pentru ea, în final, să obțină un post nu în Cluj-Napoca la un liceu de matematică-fizică, ci abia în Sebes-Alba la o școală generală. Cam aceasta era situația cînd s-a hotărît să se adreseze presei. De atunci lucrurile au evoluat. Neprezentată la post, i s-a imputat costul școlarizării. A contestat. Comisia de rezolvare a contestațiilor, un reprezentant al Ministerului Muncii și unul al Ministerului Educației și Învățămîntului, a admis contestația. I s-a acordat chiar ieșirea din rețeaua învățămîntului. Totul pe temeiul clar al unor acte ce probau indubitabil valabilitatea motivelor acestor doleanțe. Așa se face că, în prezent, fosta eminentă șefa de promoție muncește la oficiul de calcul al Întreprinderii județene de construcții-montaj Alba, făcînd o treabă pentru care nu era deloc necesară deosebita ei performanță universitară. Performanță care incununa un drum de succese al unei eleve și apoi studente ce dovedise la concursuri în liceu și în facultate un deosebit talent pentru matematici, dublat de multă muncă și inviorat de o mare plăcere de a munci în acest domeniu. Acum, după cele întimplate, tocmai plăcerea acestei munci este sufocată de indiferența tratamentului. Cit despre o bibliotecă universitară ca sursă de documentare, cea mai apropiată a rămas la Cluj-Napoca dar ea a avut ghinionul să fie șefa de promoție și să nu fi luat nici un examen eu altă notă decît 10. Acum se află, după cum ne-a spus,

în situația de neînvidiat ca adesea diverși cunoscuți s-o compătimească, cinic sau sincer, că a muncit disproporționat de mult și deci absurd și inutil pentru ce a obținut, adică pentru munca pe care o face și la care a ajuns numai solicitînd în stînga și în dreapta sprijin și înțelegeri.

În orice domeniu indiferența față de valori este condamnată. Chiar și indiferența față de obiectele de valoare! Cînd însă un tînar ce și-a dovedit valoarea cu totul remarcabilă în matematici este privit și tratat cu atita indiferență față de viața lui și de randamentul pe care îl poate da în societate, cred că se cuvine să ne cutremurăm de întinderea indiferenței. Dacă un gospodar ar avea capriciul să taie lemne de foc cu un motor de avion ar părea oricui o bizarerie, iar de cîtiva ani încoace, datorită prețului benzinei, una absurdă și păgubitoare. Ei bine, iată un adevăr pe care, incredibil, unii nu vor să-l înțeleagă: risipa de inteligență este mult mai condamnată decît aceea de petrol!!!

În această lume nimeni nu-și poate îngădui să risipească astfel de valori.

Între zîmbetul cinic al individului ce nu se dă în lături de la nimic pentru căldurica vinată de copiii săi și indiferența incalificabilă față de valorile țării numai pentru că e vorba de copiii altora, distanța este doar aceea de la obrazul drept la obrazul stîng. Și nu e important dacă nici unul nu roșește.

Problema care se pune este aceasta: ne putem permite noi ce nu-și permite nimeni în lume, să irosim valori? Poate că unii dintre cei datori să se ocupe de această selecție consideră că își fac datoria zicînd: „de virfuri nu trebuie să ne ocupăm, se descurcă”. Dar se gîndesc ei care este perioada de maximă eficiență a unui talent matematic de pildă, pînă la ce vîrstă poate să se mențină un astfel de virf deasupra nivelului de rutină al domeniului, al celorlalte fapte virfuri? Iată lucruri ce merită un interes infinit mai mare decît rezolvarea unei contestații sau căutarea unui loc de muncă pentru un cetățean care dorește, firesc, cea mai bună situație.

DORIN GHERGHINESCU

Bătrînul Nicolae Furtună din Călărașii de Prut cam asta ar fi vrut să-mi spună, că mereu avuse neșansa să se învîrtă doar între oameni suciți, pînă la ameteală, ca un titirez împins de coloco prin cite un bobirnac scurt și usturător, și lovindu-se necontent de mantinele nevăzute și dure ale lumii acesteia ticăloase. Și dacă a scăpat, a scăpat doar prin urechile acului.

Odată, în anii războiului, cu puțin înainte de a fi demobilizat, se rătăcise pe undeva prin Oltenia, poate prin Drăgășani, poate prin Caracal, într-un han sau ceva ce voia să semene cu un han, era cu mai mulți ostași și abia scăpaseră toți dintr-un prăpăd fără margini și războiul sădise în ei obiceiul bun și sănătos de a privi cu neîncredere multă tot ceea ce li se înfățișa într-o clipă sau alta a fi nefiresc și seducător totodată, și nu s-au lăsat imbrinchiți în ispită cînd au văzut cum mai toate tăbliile meselor hanului, sau ce va fi fost el, un han oarecum țepăn pe picioare sau un birt oarecare, erau așternute cu farfurii pline ochi cu ardei subțiri și iuți, murați din toamnă, clătănâniți în dinți cu veselle și repeziune de alți ostași, ca și ei cînd ar fi fost măsurați din priviri pe deasupra și pe dinafară, aidoma, leiți, poate abia scăpați și ei dintr-un prăpăd fără margini, dar mai de-al locului, mai olteni adică, cu singele subțire și nepăsător.

Și, uite, chiar așa se petrecea treaba, oltenii sorbeau o lingură de ciorbă fierbinte, aburind din farfurii ca păcatul, și clătănneau veseli un ardei iute în dinți, erau doar acasă sau oricum mai aproape de casă decît oricine din hanul acela, și mai sorbeau o lingură de ciorbă, și mai clătănneau un ardei între dinți, la fiecare lingură un ardei, o lingură măcar nu scăpa neînsoțită de ardeul ei iute, și scrisă pesemne într-un destin turbure, uite, așa se petrecea treaba, mereu, lingura și ardeul ei iute, și numai din cînd în cînd își ștergeau de pe fruntea arsă de soarele verii, cu dosul aspru al palmei, broboane mari de sudoare, poate fierbinte și iute și sudoarea aceea, ca o ciorbă fierbinte amestecată cu ardei iuți în neștire. Însă ei, și Nicolae Furtună și camarazii săi, mai strălîni fiind de locul acela îndepărtat și de rînduile lui, mai stingheri după nenorocirea din care tocmai scăpaseră, nu s-au lăsat împinși în nici un chip în ispită, s-au ținut tare. Înghețaseră toți într-o tăcere de neclintit, aproape auzeau și ei cum li se rostogolește sudoarea pe frunți și pe temple, sudoarea lor fiind însă mai limpede și iuțită doar de desperarea lor mare, de necuprins, de oameni și ostași ajunși în sfîrșit la înțelegerea adevărului că locurile baștinei celor mai mulți dintre ei sînt pierdute de tot, pentru totdeauna, dar oricum pentru toți anii lungi și istovitori prin care se va mai țîrî viața lor pe pămînt. Și era ca și cum ei, atinși de cea mai neagră nenorocire, de pierderea baștinei lor, ar fi nimerit întimplător într-o catedrală unde se oficia o religie cu totul și cu totul schimbată față de religia în care crescuseră de copii. Și nu-i mai pîndea decît gîndul de a nu turbura prin nimic îndirjirea acelor ostași, cu o altă baștină, cu obiceiuri de neînțeles pentru ei, curioase și turburi.

Da, așa a curs treaba la vale, pînă cînd

s-a pripășit în hanul dichisit al oltenilor și un căprar neamț, scilicet la uniformă și bucalat în obraz, și din catedrala aceea inchipuită de ei s-a ales praful, praful și pulberea, prăbușindu-se toată într-un huruit și într-un vîiet numai de ei auzit. Cum anume? În ce chip? Ei bine, era și asta o poveste în măsură să se susțină pe picioarele ei, cu miezul ei singular, unic, de neadăugat. Și anume, cînd a fost pentru toți limpede că înaintea aceluia căprar neamț bucalat și îndelung periat un alt numezu nu există, nu înseamnă nimic sau aproape nimic, s-a mai încălzit atmosfera și au început să mai uite și ei de necazuri... Adică asta a fost: neamțul, peste că era neamț, apucător ca toți căprarii din toate armatele lumii, cînd și-a rotit ochii turburi în jur și a văzut ce se petrece în han, cum se întîmplă cu toate națiile prea tinere și, implicit, imprudente, pripite, nu a mai vădit nici un pic de răbdare să mai cadă la îndoială și să răsucească pe o parte și pe alta, prea îndurată, întimplarea de sub privirile lui, ci a înșfăcat lacom un ardei dintr-o farfurie așternută de soare înaintea nesatului său neînfrînat și l-a clătănînit și el cu repeziune în dinți, pe nerăsuflăte, ca pe o trufanda, cu gus-

decit toți și începusem să uit, ca să mai pot trăi; și ca să mai pot ține cumva în viața asta nenorocită, în viața noastră de după nenorocire, eu trebuia să uit totul. Și știam asta. Înțelegi? Trebuia să uit totul...

Eram treaz și sprinten, viol pînă la exuberanță, începusem să uit cu alte cuvinte, se înveselise Nicolae Furtună, și am săltat un sifon de lingă piciorul butucănos al mesei de fară, cioplită din tesla, dintr-o găleată înșesată cu gheață mărunță, pisată cu meșteșug și răbdare, l-am scuturat cum se scutură orice sifon, în aerul dintr-o dată învăpăiat și aprins de risete infundate, și l-am stropit îndelung pe căprarul german chiar în cerul fierbinte al gurii. Și nu era negru în cerul gurii, cum crezusem pînă în clipa aceea, dimpotrivă, avea cerul gurii trandafirii și nevinovat ca o rană căpălată într-o dulce hirjoană, ca un umăr abia mușcat de o femeie nescăioasă. Înainte de a se vesteji mușcătura, învinețindu-se, laolaltă cu dragostea îngropată sub ea. Și oltenii, după chicotele din început, abia atunci s-au așezat pe un ris zdrăvan, dezlănțuit, și au ris de se scuturau giurgiuevele, din inimă, ca toți oamenii ajunși pe aproape de casă, unde,

O zi de august în Oltenia

tul căreia abia de acum ar fi urmat să se obișnuiască, și el, și neamul lui, și atît i-a trebuit, doar atît, nu mai mult. Doar atît...

Preț de cîteva clipe lungi, chinuitoare, de sovălală a gîndurilor celor din jur, chitii din pornirea întregii întîmplări pe un ris încă nedesfăcut dintr-o oarecare îngrijorare, însă inevitabil, ivit înaintea lor ca aerul sub aripa unei păsări, căprarul neamț a rămas nemişcat, surd la zgomote și orb la orice priveliște, cu ochii holbați mai mult spre înlăuntrul său decît spre în afara lui, parcă era o pendulă proaspăt ștearsă de praț, scilicet, ascultîndu-se îngrijorată pe sine. Apoi a trimbițat scurt un muget de vită ajunsă la o ananghie greu de închipuit, smucindu-se parcă dinaintea zăvoarelor trase ale unui abator cu oboarele bintuite de izul acru al singelui, și cînd a început să arunce iuteala din el, suflînd repede, gîfînd și mai repede, înspăimîntat de moarte și cu vinele subțirele și fine din albul ochilor îngroșate de un singe purpuriu și scăpărător, oltenii din han au stat în sfîrșit din indelețnicia lor foarte pașnică. Și, între noi fiind vorba, mai credea Nicolae Furtună, oltenii nici nu știuseră pînă atunci ce se petrecea cu adevărat în hanul acela al lor, în hanul din inima meleagurilor lor, de care erau atît de bucușori că se apropiaseră, într-atît încît ajunseseră chiar în sufletul lor, însă noi știam totul, iar eu știam și mai multe, ceva mai mult decît totul. Eu nu eram încă, atunci, mi-a mai mărturisit Nicolae Furtună, atît de înfrînt și de bleg cît sint astăzi; eu răsucisem pînă atunci, cu migală, și pe o parte, și pe altă parte, pe toate părțile ei întimplarea aceea caraghioasă ca un brici lovit în tăis cu ciocanul. Eram mai treaz

oricum s-ar întoarce, doar pe podelele lor se întorc și calcă. Și era rîndul căprarului neamț să nu mai înțeleagă nimic, și abia atunci a venit și rîndul meu să înțeleg că așa se alege praful și pulberea din orice religie, din orice credință, chiar și din credințele vechi și gîlînd de trufie, că așa se duc de ripă, vîjiind din cărămizile se ce surpă și din bolțile ce se rup, catedralale...

Era vară, era august deplin, ieri fusese ziua Sfințului Irineu, episcopul Lugdunului, azi era ziua Sfinților mucenici Eutihie și Tatian, iar mine ar fi fost și ziua Sfințului apostol Tit, cînd s-a întimplat și aducerea moaștelor Sfințului Vartolomeu, cine mai știe de unde spre unde. Peste o zi sau două s-ar fi implinit și a unsprezecea duminică de după Rusalii. Ce mai în sus și în jos, era pe la sfîrșitul lui august, în douăzeci și unu sau douăzeci și doi... Sau poate mai tîrziu cu o zi, două... Și neamțul încă înecat cu sifonul trecut în spumă, și oltenii rideau în hohote, și, ca un făcut, s-au întimplat toate așa ca să nu mai înțeleagă nimeni nimic, nici atunci, nici prea curînd după ce a fost să fie atunci. Abia au apucat ei să stea cît de cît din ris și căprarul din inete și o dată a nimerit între mesele hanului o patrule de ostași scurți, indestați și hrăniți bine, din ăia pe care îi cam iartă războiele, legați în curele ca niște baloți, și l-au arestat pe căprar. În cîteva clipe l-au luat pe neamț între baionete și eu, nu prea dus la biserică fiind și nici de speriat doar cu luciul unui fier ascuțit, neînțelegînd mai nimic, pentru că nu se arestează un om doar că a mîncat un ardei iute și n-a mai apucat să-l plătească, am lăsat sifonul ușor jos, pe podelele date cu motorină, și am sărit între ei ca un lup. Și l-am

întrebat pe sergentul din capul patru-lei: de ce, mă, de ce? Iar sergentul a întins spre mine o mină mai scurtă decît un resteu și mi-a așezat-o pe umărul sting, blind, scuturîndu-mă cu o duioșie de neînțeles, ca și cum ar fi trebuit să mă trezească din cine știe ce somn: adică ție nu-ți ajunge? mi-a zis, adică nu-ți-a ajuns și ție pînă aici? a mai zis, desprînzîndu-și și mina cealaltă de pe patul pistolului mitralieră atîrnat pieziș peste pieptul bombat și dugos și dîndu-și un bobirnac scurt în mărul gîfului. Încă nu-ți-a ajuns? Și atunci l-am apucat și eu cu miinile amindouă de piept, parcă țineam o nicovală în mîini, dar ușoară de tot pentru mine, și i-am urlat din rărunchi în obraz: nu-mi ajunge!... Încă nu-mi-a ajuns!... Adică de ce să se termine totul doar atunci cînd ați ajuns voi acasă? Nu-mi ajunge! Și dacă va fi nevoie, dacă altfel nu se poate, și mine o iau de la capăt, acum, în clipa asta nenorocită... Nu-mi ajunge!... Înțelegi, sau nu înțelegi?... Nu-mi ajunge!... Adică de ce să se termine totul cînd ați ajuns voi acasă?... De unde știți voi unde e casa mea și care este prețul casei mele în inima și în sufletul meu? De ce să mă îndepărtez eu de casa mea, cu fiecare zi care trece, și numai voi să ajungeți acasă? Nu-mi ajunge!... Și sergentul a privit îndurerat într-o parte și l-a spus cu glasul stîns ostașilor din subordinea lui: Hai... Și eu am strigat: Stai, Lăsați miinile jos de pe el! Și cînd sergentul a întors către mine o privire nedumerită și dintr-o dată turbure, întunecată ca apa unui lac sub trecerea unui nor, eu îmi luasem deja vînt, nu mă mai putea descumpăni nimeni, și l-am izbit cu pumnul stîns direct în bărbie, și l-am văzut zburînd ca un gloț într-un perete abia văruit, alb și neted, ca o pînză de cinema, și chiar ca la cinema am văzut totul, dar mai încet decît s-a petrecut totul aievea, mult mai încet, cum se duce sergentul de-a-nboulea în peretele acela alb ca neaua și cu patru-cinci mese răsturnate în drum după el, și cu scaunele lor după el, răsturnate și ele, și cu gălețile lor olteniești indesate cu gheață zornînd săltat și îndelung și zgomotos după el. Și tot atunci am simțit în pumn o durere năprasnică, ca și cum, într-adevăr într-o nicovală aș fi lovit și nu într-un om, și am încercat întîi să-mi mușc pumnul, ca să sting o durere prin altă durere, apoi l-am strecurat tremurînd sub o subsuoară, și iar mi-a venit să-l mușc, și soldații legați în curele ca niște baloți l-au scos între timp pe căprarul german în lumina fierbinte a drumului și au dat colțul hanului, repede, și s-a ridicat și sergentul din grămada de mese cu picioarele frînte și căldări răsturnate, și-a scuturat uniforma și a dat grabit să ajungă și el în drum. Abia de pe prag mi-a întors o privire de tot turbure și mi-a spus, neînchipuit de moale: dobitoacule!...

Și abia după asta, sleit, Nicolae Furtună s-a îndurat să stea lung din vorbă, mai lung decît oricînd în noaptea aceea de august, cînd s-ar fi implinit cam vreo treizeci și șapte de ani de cînd un sergent dugos, din părțile sedentare ale armatei, i-a spus lui cu o blîndețe specială în glas: dobitoacule!...

MIHAI PELIN

Raport sentimental asupra stării aurului cenușiu

(Urmare din pagina 1)

se transformă într-un mijloc sobru de competitivitate. Impotriva inerției, impotriva rutinei și suficienței sînt mobilizate toate energiile partidului. Cuvîntul de ordine: accelerăm ritmurile industrializării. Siderurgie, chimie, mașini complicate.

ALEATOR, prin exercițiu profesional, cunoscut mai bine lumea științifică din Cluj-Napoca. Dar nu întimplător, în acest municipiu românesc industrial mi-am ales ca subiect de raport dimensiunea lui științifică. Cetatea universitară de pe Samus are o atestată vocație științifică; generații după generații de tineri, dincoace și dincolo de Marea Unire din 1918, au dat oameni de știință și pentru știință; mi și miil de licențiați clujeni au purtat nestînsă în țară flacăra culturii; multe nume care s-au pronunțat prima dată aici figurează în enciclopedii și fac cinste patriei române. Aurul cenușiu, inteligența umană, polarizat aici, a adus cetății prestigiu și titluri de noblețe spirituală. Pentru a fi mai limpede în cele ce urmează, subliniez că în 1965 nu s-a pornit de la zero, că progresul științific clujean, în cursul lui firească, n-a cunoscut „explozii” spontane. Oamenii de știință din orașul de sub timpla Feleacului au format cu tenacitate specialiști, au cercetat, au dat răspunsuri întrebărilor puse de realitatea economiei românești, în domeniul de vîrf, care vizau pulberile metalice, informatizarea, fizica atomică, fizica corpurilor solide, biologia, medicina. Numai că în 1965, în amfiteatre erau 13 000 de studenți — azi sînt ocupate de peste 25 000 — în 1965, majoritatea studenților aveau înclinații umaniste — azi 13 000 urmează cursuri cu profil tehnic, agronomic, economic, matematic, geologic sau de chimie inginerescă; în 1965, doar cîțiva studenți de elită investigau lumea științifică — azi 74% sînt cuprinși în cercetare; în 1965, cifra 100 era suficientă pentru a cuprinde posesorii de brevete științifice — în 1961, numărul inventatorilor clujeni trecea de 500, iar 236 in-

venții au fost predate beneficiarilor. Era necesar acest salt la antipozii? Da, și nu din necesități comparatiste;

CONCEPT omologat în acest răstimp, ca o trăsătură fundamentală a revoluției științifico-tehnice, integrarea a devenit o exigență a epocii, cu rol axiologic, care implică studentul, profesorul și specialistul din producție. Cîteva exemple vin să întărească acest adevăr comun. În colaborare cu unități economice, Institutul politehnic și-a depășit toți indicatorii de plan, în ultimul an, realizînd 38,2 milioane lei; în activitatea proprie, realizările valorice au ajuns la 12 653 000 lei; în 1982, au fost preluate de întreprinderi 47 de teme soluționate, în valoare de 8 milioane lei, ele avînd în colimator echipamente electronice cu motoare de tip „pas cu pas”, roboții industriali, asimilarea de fonte refractare, contorizarea consumului de combustibil, reducerea importurilor ș.a. Cadre didactice și studenți de la Institutul agronomic clujean, în colective mixte interdisciplinare, au contribuit efectiv, anul trecut, la concretizarea a 57 programe de cercetare, realizate în spațiul a 102 contracte, cu valoare de 9 627 000 lei; ele au vizat ameliorarea plantelor furajere, cultura plantelor medicinale și aromatice, exploatarea rațională a sistemelor de irigații, combaterea bolilor la animalele domestice etc. De la Universitate, două realizări au atras atenția. Prima: experiențele cu feromoni sintetici la trei insecte dăunătoare culturilor — *Mamestra brassicae* (care atacă varza, sfecla, conopida), *Ips typographus* (dăunător al pădurilor de molid) și *Malacosoma neustria* (periculos pentru pomii fructiferi), cărora li se adaugă cercetarea unui polifag al culturilor agricole. A doua: descoperirea unei resurse foarte importante de năcrit, datorată unei echipe de la secția de inginerie geologică și geografică. Năcritul românesc, deosebit de important pentru industriile ceramică, cosmetică și a hîrtiei, are un grad ridicat de alb (92% în stare brută) și concurează cu depozitele din Saxonia și Colorado; se apreciază că năcritul asigură o activitate economică cît puțin o jumătate

de secol, oferînd și cantități uriașe de nisip cuarțos și argile refractare. În fond, ce este sentimental în aceste cifre și nume insolite? La prima vedere, nimic. Dar ele reflectă radiațiile aurului cenușiu, activitatea sa intensă, legătura directă dintre inimă și celula creatoare.

FĂRĂ a izola cercetarea de spațiul său fundamental — învățarea și producția —, departajăm doar cîteva soluții științifice propuse de savanții clujeni. Zic savanții cu intima convingere că acoperirea cuvîntului cu fapte și frumuseți nobile este totală. Institutul de tehnologie izotopică și moleculară: a participat la programul „Intercosmos” cu lansări de aparate pentru cercetarea compoziției atmosferei înalte; împreună cu primul cosmonaut român a lansat „Nonbalanța” pentru măsurarea particulelor de praf cosmic și compoziției acestora; participă la programul nuclear al construcției centralelor atomoelectrice; utilizează laserul în separări izotopice, pentru obținerea izotopilor stabili necesari industriei, agriculturii, medicinei, I.C.P.I.A.F.; a realizat instalația de lichiefier azot, recuperator de căldură, conteinor microbiologic; deține 33 de brevete și așteaptă alte 40; din 1981 a fost admis pe lista consultanților UNIDO — Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială. Institutul de chimie: a obținut stimulatori și retardanți de creștere a plantelor; a realizat tehnologii pentru obținerea de materiale fotografice, geamuri termoreflexante, pastă conductivă pentru electronică; urmărește consecvent „criteriul energetic, valorificarea superioară și integrarea a materiilor prime și atragerea în circuitul economic, prin reciclare, a tuturor materiilor prime și materialelor”. Centrul de cercetări biologice: studiază multiplicarea și propagarea clonală „in vitro” a unor plante de interes agricol, crearea de noi genotipuri rezistente la agenții poluanți, obținerea biomasei vegetale din alga *Spirulina platensis*, cu proprietăți valoroase în furajarea animalelor... Am numit doar patru din cele 30 unități de cercetare din Cluj-Napoca. Motivul este simplu: ne-ar trebui un tom de proporții mari pentru a inventaria domeniile, temele luate în studiu, soluțiile găsite de clujeni. Și, oricum, noi propunem numai un raport sentimental, cu rol de pilulă informativă și de mesaj abreviat.

CONTEXTUL propice creației tehnice și științifice, vocației pentru investigații

profunde în necunoscut și în spațiul științific cotidiene, aptitudinilor potențiale nu poate fi înțeles fără dimensiunea sa de masă. Iar dimensiunea de masă a creației tehnice și științifice poate fi imaginată și concepută doar într-o economie dinamică, armonios structurată, în continuu proces de modernizare, cu aspirații spre înalți parametri calitativi, cum este economia românească. Contextul s-a conturat la proporții optime, pozitive în cele trei ediții ale Festivalului național „Cinema României”, manifestare inițiată și patronată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Integrată simultan în festival și în marea întrecere socialistă dintre județele țării, activitatea de creație științifică și tehnică, de invenții și inovații s-a împletit organic cu inițiativele muncitorești și s-au subordonat firesc necesităților producției, răspunzînd întrebărilor ivite în sfera muncii. Pentru ilustrarea acestei idei, vom apela iarăși la cifre. În 1981, activitatea de creație tehnică și științifică din județul Cluj a cuprins 50 000 de oameni ai muncii; ei, cei cincizeci de mii, au soluționat 2 642 obiective de cercetare; postcalculate, economiile obținute de ei însumează 392 060 000 lei! De unde au apărut cei cincizeci de mii? Cine i-a instrumetat pentru cercetare? Ar fi două întrebări cu răspunsuri tipice epocii: vin din rîndurile generoase ale creatorilor de bunuri materiale, care și-au modelat miinile și mințea la temperaturile muncii; au trecut prin școli profesionale și licee, au urmat lectorate tehnice și universități culturale-științifice, și-au folosit toate antenele în simpoziioane, sesiuni de comunicări, expoziții, consfătuiri, au urmat cursuri tehnico-aplicative și au citit, căuțînd cu sete adevărul lor simplu și prioritar. Așa s-a ajuns la o recoltă atît de bogată; așa, cei cincizeci de mii au devenit filonul inepeuzabil al aurului cenușiu.

PROCES legic, fenomenul cercetării — din clipa cînd luăm condeiul în mînă și pînă la ultima secnetete — nu poate fi cuprins decît într-un raport. Ca însăși mișcarea, timpul se raportează pentru a fi meditat ca un monument. Acum, după 17 ani, ne limpezim ochii și inimile cu imaginea unui timp condensat. Existentele undeva între retină și inimă, contorul vîrstelor ne spune că sîntem tineri, că un popor care creează și iubește perenitatea rămîne mereu tînăr.

„Nu sîntem obligați să demonstrăm nimănui continuitatea sau vechimea noastră în spațiul românesc. Sîntem aici. Obligați sîntem să ne cunoaștem bine trecutul”

De peste un sfert de veac, arheologul RADU POPA se ocupă de studiul istoriei medievale a Transilvaniei. Născut în spațiul provinciei (la Sighișoara), această legătură de suflet și de apartenență îi alimentează tenacitatea, voința, dorința, de a aduce dovezi limpezi asupra trecutului acestui finit cu o istorie zbuciumată. Acum un deceniu publica „Țara Maramureșului în veacul al XIV-lea”, prima monografie din literatura noastră de specialitate dedicată unei „țări” românești din vremea de întemeiere a statelor feudale de sine-stătătoare. Recent, a predat la Editura științifică și enciclopedică monografia unei alte „țări” românești din Transilvania — Țara Hațegului — în aceeași epocă feudală iar și mai recent l-am aflat pe un șantier arheologic tot din Transilvania, în satul Sinnicolaul de Beiuș, preocupat de încă o „țară” cu un trecut adinc — Țara Beiușului.

— Cînd au apărut aceste „țări” românești, stîmbele cercetător Radu Popa? Unele păstrîndu-și numele și astăzi, ca Țara Făgărașului, a Zarandului, a Bihorului, a Birselului, ca să amintesc doar pe cele din Transilvania. Ce semnificație au pentru istoria României pentru geografia ei istorică?

— În epoca de cristalizare a vieții noastre statale. Despre ele există consemnări documentare. Exceptînd informațiile referitoare la voievodatele transilvănene de la începutul veacului al X-lea și la formațiunile prestatale dunărene din veacurile X—XI, izvoarele scrise din prima parte a mileniului nostru atestă desfășurarea vieții social-politice a românilor — transilvăneni, ca și a celor extracarpatici în cadrul unor organisme individualizate, în raport cu particularitățile geografice sau de relief ale pămîntului românesc. Cnezatele și voievodatele Diplomei Ioanișilor localizate în bazinele principalelor rîuri de pe versantul sudic al Carpaților (sub munte — Țara Românească, Curtea de Argeș, Cimpulungul, Tg. Jiu...), țările care au precedat întemeierea Moldovei, pentru a-și conserva ulterior individualitatea în hotarele ei, țările care ocupă mai mult de jumătate din suprafața Transilvaniei, din Maramureș și Bihor pînă în Făgăraș și Almasul Banatului evidențiază rolul important, adeseori subapreciat, pe care l-au jucat condițiile geografice în această etapă a istoriei noastre. Ele sînt structuri de cultură materială și spirituală, economică și politică; aici găsim nucleul de viață statornică, găsim satele, găsim și căpeteniile politice și instituțiile spirituale — mănăstiri cu rol de episcopii și chiar de mitropolii — din care se vor naște statele medievale românești. Ele s-au dezvoltat mai ales în zonele de deal și de munte, unde viața a putut fi mai statornică, mai ferită de mișcările de populații din zonele de tranziție de la șes.

— De ce, după Maramureș, v-a atras Bihorul?

— Pentru că există aici mai multe obiective de amploare istorică, neexplobrate, mai multe asemenea „țări” (a Beiușului — pe Crișul Negru, a Zarandului, mai la sud, pe Crișul Alb, și cel puțin încă una mai la nord, cu centrul la Voievozi, ceva mai greu de delimitat...). Am început investigațiile arheologice încă din 1972 și pot spune că sîntem abia la început. Sînt un tezaur de istorie ce merge mult în adîncime, pînă la primele locuiri omenești. Numai Țara Beiușului, unde ne aflăm acum, destul de mare ca întindere — ocupă o întreagă depresiune de-a lungul Crișului Negru, cam 50 km lungime pe 30 lățime, cu munți de jur-împrejur — este un depozit inestimabil de mărturii ale vieții populației românești din interiorul ei, despre care izvoarele scrise amintesc cam la începutul veacului al XIII-lea, iar cercetările noastre ne aduc mărturi cu mult mai vechi. Țara care a avut avantaj și dezavantaj. Avantajul: a fost tratată de Coroana maghiară ca un domeniu unitar, ca o țară, și astfel n-au pătruns nobili străini să-și așeze în cuprinsul ei domenii; ea a fost dăruită, pe la 1250, după invazia tătarilor, Episcopiei Oradiei, rămînînd o unitate de sine pînă la sfîrșitul secolului al XVIII-lea. Dezavantajul: neavînd pe teritoriul său domenii diferite, avem puține documente scrise. Pentru a cunoaște ce s-a petrecut mai jos de 1250, avem un singur mijloc — arheologia, care, din păcate, pentru epoca feudală transilvăneană s-a dezvoltat foarte tîrziu, abia după 1950.

— Și care, totuși, pînă acum, prin investigațiile pe care le-ați condus, ce-a dat, ce-a scos la iveală?

— La Halmagiu — un centru voievodal cu numeroase monumente, deci forme certe, specifice, de organizare politică; la Voivozi — o mănăstire aflată sus în munte, de fapt, un complex fortificat care se atestă încă de prin secolul XII, în schimb, în documente era pomenită abia la 1392, ca privilegiu patriarhal la Constantinopol, lucru deosebit de important pentru continuitatea romanității pe teritoriul țării noastre, a populației locale daco-romane. Condițiile de început ale feudalismului în țara noastră sînt marcate de elemente bizantine (venite pe culoarul Banatului și al Vidinului), la care noi țim

nem foarte mult, ca toate popoarele europene. În cronică notarul anonim, Mo-numerit este evocat ca fiind de împăratul de la Constantinopol, singura autoritate pe care o recunoștea.

Aici, la Sinnicolaul de Beiuș, pe acest deal unde ne aflăm acum, numit de localnici Boțocana, la ieșirea Crișului Negru din defileul său, ne aflăm la poarta intrării în Țara Beiușului și unde săpăturile ne dau la iveală câteva etaje de istorie. Cînd am venit, ceea ce ne-a și atras, în 1972, aveam un singur indiciu, un monument de suprafață — ruinele (iată, puteți să le vedeți mai la nord, în acel lan de porumb) unui turn izolat, datînd din secolul XIII. Turn care a fost puțin consolidat pe la anul 1900 și apoi abandonat. (Era în planul fostei Direcții a monumentelor istorice să fie restaurat, dar, cum aceasta a luat altă formă organizatorică a fost și de data asta uitat. Păcat, este o splendoare!) Ca să constatăm, destul de repede, că ne aflăm într-o zonă de mare densitate, să descoperim un complex de monumente vechi, de secole XII—XI, vreo șapte, pe o rază de circa 5 kilometri, caz unic în țară de păstrare la un loc a atîtor monumente de epocă feudală timpurie. Reprezintă un centru de autoritate, centrul unui mare domeniu, ținut al familiei de feudali Borșa, despre care avem mărturii scrise abia din secolul al XIV-lea. Familie care a dat un mare voievod al Transilvaniei și care a fost în fruntea acțiunilor de împotrîvire Coroanei angevine maghiare, instaurării autorității regelui Carol Robert, din care cauză a fost brutal extirpat, pe la anii 1310—1320. Săpăturile atestă că această familie Borșa și în secolele XII și XI, în umbra conului de lumină a izvoarelor scrise, și-a jucat rolul social-politic. Sîntem în fața unei reședințe feudale de dimensiuni absolut europene. Nici Franța n-a avut, la epoca respectivă, ceva mai spectaculos, poate doar Italia. S-a identificat o capelă de curte, o cetate — clădire imensă pentru vremea aceea, cu temelii întinse pe 400 metri pătrați —, cu etaj, cu coloane — păstrăm fragmente de capiteliuri (poate vor ispiți pe vreun arhitect priceput și pasionat să le reconstituim, măcar grafic), o reșea de sate, prin urmare oameni care au trăit, au lucrat, au produs, au umanizat locul și timpul, care au murit și s-au înmormintat și pe care, iată, putem să-i găsim. Plautul din fața noastră — care se cheamă Cristor — este plin de ruine. Am întreprins doar cîteva sondaje și se relevă o mănăstire din piatră cioplită, o cetate... În satul vecin, Suplac, există alte ruine, nu știm încă cu ce vechime, probabil că reședința de aici, după suprimarea familiei Borșa, ori după invazia turcilor s-a retras, refăcîndu-și așezarea în altă parte...

— Tot atîtea enigme de dezlegat. Dar, vorbeți de mai multe etaje de viață descoperite aici, pe Boțocana.

— Da, ne devansează informația noastră, coborîm în adîncime cu unu, două, pînă la patru secole. Vă rog să priviți straturile de pămînt, e ca și cum ai da filele unei cărți între care se succed cîte două sute de ani. Pe lîngă faptul că, față de data cînd avem primele izvoare, consemnări scrise, și așa destul de puține despre epoca feudală românească, primim informații certe — și putem lămuri atîtea controverse — privind evul mediu timpuriu, mergem cu probele în sus pînă spre veacurile VII și VIII. Am găsit un tîrziu cimitir de secol VIII. Sub epoca feudală, aflăm material din prima epocă a fierului, deci epocă dăcică timpurie, ca și o locuire neolitică masivă. Am găsit și urme — ce-i drept mai puține, dar există, de așezări din secolele III—IV, adică de la începutul marilor migrații în Europa.

— Adică din „mileniul întunecat”, cînd se contestă atît de apăsător în unele istoriografii existența noastră pe aceste meleaguri!

— Într-adevăr, sînt încercări de contestare a continuității noastre pentru secolele IV—XI și chiar mai înainte de veacul al IV-lea, ceea ce, se spune, dăci ar fi fost risipiți și extirpați. Dacă pentru Franța, Spania, Italia, Anglia... secolele IX—XII se reconstituie cu documente, noi trebuie să le reconstituim arheologic. Să reconstituim — și avem unde și avem cu ce — pînă în secolele XI, XII, satele, centrele, voievozii, bisericile, cimitirele... pentru a demonstra nu simpla continuitate de locuire ci formele specifice de organizare, structurile social-politice, care sînt o realitate istorică și care au condus, prin evoluție firească, întemeierea statelor feudale românești. Dacă vom cunoaște bine epoca formării vieții statale putem avea informații temeinice și pentru etapa anterioară, secolele VI—IX, cea mai controversată din interese bine știute în unele istoriografii. Secole cînd departajările etnice sînt foarte greu de făcut.

— Ceea ce au speculat și speculează mult unii istorici, care abordează cu rea credință, cu vîdită tendențiozitate, problema mare a etnogenezei poporului român, oprindu-se intenționat la aspectul special al continuității de viațuire în interiorul arcului carpatic. Să nu uităm că Roesler a pornit de la teza istoricului austriac J. C. Engel, privînd for-

marea poporului român exclusiv în sudul Dunării, de unde ar fi emigrat, în secolul al IX-lea, la nord de fluviu.

— Tocmai de aceea sîntem preocupați să aflăm ce alte populații migratoare s-au așezat în decursul timpului alături de români pe aceste meleaguri. Începutul evului mediu de pe teritoriul României trebuie cercetat complex și fără prejudecăți. Trebuie cercetate și formele și modul de viață al celor care s-au așezat aici, în decursul timpului. Grupurile, colectivitățile de alte etnii n-au fost numeroase, au fost restrînse la cîteva mii de familii, dar au fost. Poate doar slavii să fi fost mai mulți, ei au venit în valuri succesive. Cei mai mulți au venit, au trecut și nu s-au fixat, au plecat mai departe, dar o bună parte din cei care au rămas fie că s-au asimilat, fie că și-au păstrat originea și există și azi. Trebuie să cercetăm deopotrivă, odată cu satele, și formele românești de existență și satele, acolo unde au existat, ale populației migratoare.

— Precum ar trebui, nu?!, să cercetăm și istoria românilor care trăiesc în țările vecine?

— Desigur, românii din Polonia și Cehoslovacia sînt o extensie la un moment dat (în secole XIII—XIV) ca un efect al organizării domeniilor feudale din sudul Poloniei, iar în Slovacia s-au colonizat... Sînt foarte greșit și nerealist prinși în literatura de specialitate cehoslovacă și poloneză.

După opinia mea nu e cazul să fim preocupați de tezele, teoriile, ideile necoerente cu realitatea istorică ce se vehiculează din nou astăzi prin unele istoriografii străine, de către unii cercetători care au menirea să servească nu știința, ci alte scopuri. Nu sîntem obligați să demonstrăm nimănui continuitatea sau vechimea noastră în spațiul românesc. Sîntem aici! Să fim preocupați, sîntem obligați de știință și de conștiința nemurii, de cunoaștere, de cunoașterea trecutului nostru. Și pentru asta e nevoie de o muncă temeinică, liniștită, serioasă.

— Ceea ce și faceți dumneavoastră aici, la Sinnicolaul de Beiuș. Ne spuneți că informația pe care v-o aduc săpăturile este etaj de bogată și de întinsă pe multe etaje ale trecutului, le cercetați integral?

— Cu neputință. Nu avem forțe, nici materiale, nici umane. Sîntem un colectiv foarte restrîns, format dintr-un reprezentant al Muzeului Țării Crișurilor, prin Nicolae Chidoșan din Oradea, și unul al Institutului de arheologie din București, prin mine. Și ne mai vine benevol cîte un profesor de istorie din cîte o școală, dintre cei pasionați să deprîndă limba-jul cercetării de teren. Și cîteva oameni din sat pe care îi putem încadra pentru a efectua săpătura fizică. Iar materialul nostru de lucru înseamnă sfoară, hîrtie, spaclu și unelele săpătorilor. Tot așa făcea arheologie și Odobescu. Este păcat să plecăm de aici și să nu lăsăm ceva consolidat, să nu lăsăm un punct de referință istorică, monumentele sînt, cum spunem, de anvergură. Ce splendid ar putea fi valorificate turistic, dată fiind și frumusețea nespūsă a cadrului natural, total nepoluat. O repet, cu luciditatea și cu ponderea cuvenită, aici nu e o istorie oarecare, ci de nivel european.

— De ce nu antrenați studenții la cercetări?

— Care studenți? De șapte ani nu mai există secția de arheologie la nici o facultate de istorie din țară, nu există măcar o catedră de specialitate, se face un singur curs tangențial, și un seminar, prin nișii mici — întii sau doi.

— Situația este paradoxală: la suprafață nu avem documente scrise ori există prea puține și relevante despre o îndelungată etapă a istoriei noastre, în timp ce pămîntul ascunde tezaure de istorie și nu are cine să le dea la iveală.

— Tezaure chiar la propriu; arheologia este poate printre puținele științe sociale rentabile, care chiar produc valori materiale — monede, obiecte de aur și argint care se adaugă la tezaurul național. Gîndiți-vă numai la cele opt kilograme de aur în podoabe de o mare frumusețe, descoperite acum un an la Hinova—Drobeta-Tr. Severin — cit valorază! Arheologia este ca și chirurgia, se învață greu, se stăpînește și mai greu, greșelile sînt incalculabile și e nevoie de 10-15 ani ca să formezi un arheolog adevărat. Și așa spune în plus, fără să fiu, cred, subiectiv, că cea medievală este cea mai complicată. Se face cu documentul într-o mină, cu sapa în alta, cu etnografia în minte, cu toponomia în sînge, cu geografia în propria ființă. Asamblarea datelor e un fapt foarte greu și de mare, copleșitoare răspundere.

— Care sînt, după opinia dumneavoastră zonele cel mai puțin cercetate, „pete albe” pentru cunoașterea epocii medievale pe teritoriul României?

— Oltenia.

— Și de ce credeți că nu s-a cercetat pînă acum?

— Nu din nepriceperea sau neputința cuiva. Institutul de istorie și arheologie creat de vreo doi ani pe lîngă

Universitatea din Craiova n-are forțe. Sînt acolo doar 3—4 oameni dintre care nici un medievist. Aș vrea să vă mai spun că de doi ani nu s-a acordat nici măcar un loc la doctorat pentru această epocă. E foarte greu să întocmești monografiile din săpături sporadice și dispersate. Gîndesc că, poate ar fi bine, pentru a fi mai temeinice și într-un ritm mai alert, să se concentreze forțele la un moment dat pe cîteva mari șantiere care să fie cercetate exhaustiv și valorificate în lucrări temeinice, în monografii care să intre în sinteze și nu doar în rapoarte preliminare. Lucrările, sintezele să fie apoi publicate și în străinătate, în limbi de circulație internațională. Nu este o dorință sentimentală ci, socot, o necesitate teoretică a științei, a istoriografiei noastre. Poate că sînt și interese locale ale dispersării forțelor de cercetare, fondurile fiind ale județelor, dar eu cred că trebuie să primeze interesele naționale, scopul final al cercetății.

— Reintorcîndu-ne la Transilvania și la scopurile studiilor dumneavoastră de teren, ce concluzii oferă monografia despre Țara Hațegului, predată publicării?

— Deopotrivă cu Maramureșul, Țara Hațegului poate exercita o atracție deosebită pentru orice istoric, dată fiind situația ei privilegiată pentru spațiul românesc. Se află în inima României, pe teritoriul ei a existat inima statului dac, precum și capitala provinciei romane întemeiate după cucerire — Sarmizegetusa Ulpia Traiana — și prezintă un interes aparte pentru întreg colțul de sud-vest al Transilvaniei pentru tradiția ei istorică, pentru cultura și civilizația medievală românească.

— Astfel lucrarea dumneavoastră poate constitui un puternic argument — replică împotriva acelor istorici care vorbesc de colonizarea Transilvaniei în epoca feudală, cu populație și conducători politici de prin alte părți.

— Pe lîngă relevanța documentelor arheologice rezultate din săpături, avem chiar și izvoare scrise de partea noastră. În Diploma cavalerilor Ioanișii, Țara Hațegului apare ca fiind în legătură cu nordul Olteniei. Diploma le dă Ioanișilor niște venituri din voievodatul oltean, cu excepția Țării Hațegului, ceea ce lasă să se înțeleagă că, înainte de 1270, de invazia tătarilor, era o structură încheagată și puternică. Știri propriu-zise despre sate, în cadrul unor documente de cancelarie avem abia din secolul al XIV-lea. Aici avem, totodată, cea mai bogată zonă din întreaga țară în monumente feudale românești din secolele XIII—XIV. Niciari nu avem atît de multe cetăți și necropole. La Densuș, Chitova, Riu de Mori, Peșteana, Strei, Nucșoara, amintind doar pe cele cercetate, iar pentru secolele XI—XII cele de la Streisîngeorgiu. Putem vorbi despre o feudalitate românească foarte puternică, foarte numeroasă și cu un rol politic important în Transilvania din acea vreme. Ea a dat cea mai proeminentă personalitate politică și militară a Ungariei secolului XV, pe Iancu de Hunedoara, român cu certitudine, fiul lui Voicu, precum și pe marele rege al Ungariei, fiul lui Iancu — Matei Corvin. Se cunoaște, chiar dacă uneori nu se recunoaște, rolul feudalității românești din Țara Hațegului împotriva presiunii otomane. Acest rol l-a avut și cu două secole mai devreme, ca dovadă că de-a lungul timpului n-au pătruns pe teritoriul ei decît două colectivități străine de coloniști, de maghiari (la Sîntămărie Orlea și Tg. Hațeg) și (la istoria medievală a evoluat în condițiile unui procent de 85—90 la sută populație românească. A existat o feudalitate care poate fi reconstituită, cu genealogii și nume, pînă la 1200, deci, cu un secol mai devreme față de primele consemnări în documente. Foarte interesant este de remarcat și faptul că, datorită proporției mari românești, nici istoriografia maghiară nu prea s-a ocupat de Țara Hațegului, recunoscută ca autonomie românească și în secolele XIII, XIV, XV de către Coroana maghiară. O situație similară a existat și pentru Țara Făgărașului, pentru Țara Birseli ca și pentru întreg sudul Banatului, unde sînt atestate opt districte privilegiate românești.

— Și care sînt, pare-ni-se, la fel de necercetate?

— Care își așteaptă urgent opt cercetători tineri, opt absolvenți care să-și realizeze opt teze de doctorat prin opt monografii, umplînd niște goluri inadmisibile, la anul 1982, din literatura de specialitate a istoriografiei noastre. Deoarece, am convingerea că, dacă vom putea vorbi — și putem — cu dovezi, despre evoluția satelor românești individualizate în secolele X—XIV, și propagînd lucrările respective în circuitul științific internațional, asta în mod automat va elimina discuțiile despre emigrație tirzie românească în Transilvania. Trebuie să ajungem să descifrăm și să cunoaștem bine mecanismele intime ale procesului de evoluție a structurilor sociale românești pînă la organizarea statală; oricum istoricii de bună-credință sînt convinși că ea n-a apărut pe loc gol și nu a fost nici de import. De asemenea, e nevoie să publicăm într-un corp unitar documentele care ne privesc, sîntem încă tributari pentru informarea noastră colecțiilor de documente ale altor țări și nu e firesc. După cum e firesc și necesar să publicăm hărți medievale comentate ale provinciilor românești, fără ele nu poți să alcătuiști nici sinteze generale, nici pe ramuri.

— Un spațiu vast de ispite, de interese, de muncă, de împliniri pentru atîția istorici din toate generațiile și mai ales pentru tinerii cercetători.

— Totul este să-i avem.

În confruntarea cu rugbyul din Zimbabwe

Naționala României a confirmat că are o valoare internațională

A revenit acasă, cu puține zile în urmă, reprezentativa de rugby a României care, între 17 iunie și 9 iulie, a întreprins un turneu de 6 jocuri în Republica Zimbabwe. În lipsa antrenorului federal Valeriu Irimescu, probabil aflat în vacanță, am solicitat câteva amănunte inginerului Gheorghe Rangu, cel care, în calitate de membru al Biroului F.R.R., a condus delegația rugbiștilor noștri. Totodată, inginerul Rangu ne-a pus la dispoziție, cu amabilitate, tăieturi din ziare, fotografii etc.

— **Stimate tovarășe Rangu, să începem prin a reaminti cititorilor rezultatele turneului, 27-33 cu Mashonaland, 61-6 cu Matabeland, 44-6 cu Midlands, 27-9 cu Buccaneers și, în cele două meciuri test, 25-23 și 25-24 cu Zimbabwe. După cum ziceți, un bilanț favorabil, 5 victorii, o înfrângere, 209 puncte înscrise, 101 primite, 31 de încercări realizate etc., dar și un turneu pe care băieții noștri l-au început cu stingul! De ce?**

— Primul meci a însemnat, e drept, și un unic eșec, dar explicații există. Am ajuns în Zimbabwe, pe ruta București - Berlin - Frankfurt am Main - Harare, cu numai 24 de ore înaintea partidei cu Mashonaland, jucătorii resimțind, firește, oboseala drumului. În plus, ei au mai avut de înfruntat un adversar, altitudinea. Nu-i mai puțin adevărat însă că tricolorii, necunoscând prea bine valoarea rugbyului din Zimbabwe, au fost tentați să ia meciul mai ușor. În partida următoare însă, întâlnind campioana țării gazdă, ei au obținut o victorie zdrobitoare, 61-6, lăsând o impresie excelentă. Ziarele vă pot edifica.

— **Să dăm, pentru moment, un citat din „The Chronicle” din 24 iunie, unde David Fox scrie: „Românii și-au surclasat adversarii sub toate aspectele jocului, arătându-se mai puternici, mai rapizi și mai inspirați”. Mai departe, același comentator adaugă că „oaspeții au demonstrat o clasă formidabilă”, părere împărtășită și de Lou Corbi, antrenorul naționalei Zimbabwe. Alteceva, tovarășe Rangu, cit de pricepuți sint în materie de rugby cei din Zimbabwe?**

— Din cite ne-am lămurit, rugbyul e sportul numărul 1 în Zimbabwe. Condușă în prezent de David Morgan,

care a fost o gazdă mai mult decât îndatoritoare pentru noi, „Zimbabwe Rugby Union”, de fapt federația de specialitate, datează din 1898, iar jocul cu balonul oval, ni s-a explicat, face parte, ca materie obligatorie, din programa școlară. Dealtfel, atât la Harare, cât și în celelalte orașe în care au evoluat tricolorii, la Bulawayo, Loweld și Gwelo, meciurile lor au fost precedate de întâlniri între echipe școlare. În Capitală, de pildă, la Harare, există 60 de terenuri destinate, în exclusivitate, practicării rugbyului. Pe plan internațional, naționala Republicii Zimbabwe e bine cotate, deținând în palmares câteva succese de răsunet, victorii în fața unor formații redutabile ca Swansea, Cardiff etc. Așa stând lucrurile, izbuzile obținute de băieții noștri în partidele test, chiar dacă realizate la diferențe minime, apar ca prețioase, menite să dovedească, o dată în plus, înalta ținută a rugbyului românesc.

— **Să înțelegem că, în inima Africii, reprezentativa noastră de rugby a făcut un bun serviciu sportului românesc, da?**

— Fără discuție. Ar merita, poate, amintit faptul că echipa de rugby a României a fost prima reprezentantă a unei țări socialiste invitată în Zimbabwe, ea lăsând, deoptrivă în teren și în afara lui, o impresie deosebită. Pretutindeni, am fost primiți cu căldură și interes, gazdele probind, prin ambianța creată, prin cuvintele de bun

sosit, considerația și stima pe care o poartă poporului român prieten, președintelui României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

— **În plan strict sportiv, ce a însemnat turneul?**

— El a fost, repet, o reușită și, totodată, un prilej de învățăminte pentru cei 2 antrenori, Valeriu Irimescu și Teodor Rădulescu, pentru fiecare jucător în parte. Din lot s-au remarcat mai ales Lungu, Dumitru, Paraschiv, Stoica, Bucan, Murariu, Fuicu, Aldea, Caragea și Corneliu dar, în ansamblu, toți băieții au evoluat corespunzător. Punctul nostru forte l-a constituit, conform așteptărilor, înaintarea, care a impresionat prin mobilitate și dirzenie. Linia I a avut un randament mai scăzut și e de datoria celor 2 antrenori să caute și, firește, să găsească soluții pentru completarea ei cu jucători de valoare.

— **Să sperăm că vor reuși. În altă ordine de idei, și cu asta am încheiat, ce punct al programului extrasportiv v-a impresionat cel mai mult, tovarășe Rangu?**

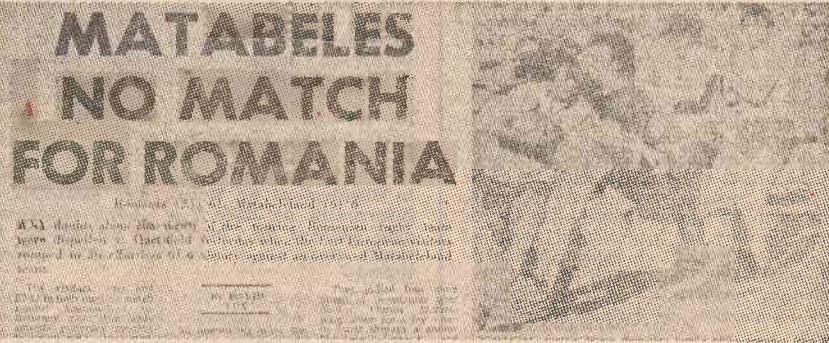
— Gazdele și ambasada noastră din Harare s-au străduit să ne asigure o ședere cât mai plăcută în Zimbabwe și socotesc că au izbutit. Între altele, am vizitat celebra cascadă Victoria de pe fluviul Zambezi, o cădere de apă lungă de aproape 2 kilometri și înaltă de peste 100 de metri. A fost, vă asigur, o impresie de neuitat.

— **Dacă v-am ruga să rezumați, într-o frază, experiența turneului, ce-ați răspunde?**

— Că am găsit, în Zimbabwe, un rugby de clasă și că, în confruntare cu el, naționala României a confirmat că are o valoare internațională.

— **Să mai adăugăm că, în septembrie 1983, rugbiștii din Zimbabwe vor fi oaspeții țării noastre și, acestea fiind zise, să punem punct acestui interviu.**

VIDIU IOANIȚOIA

Ziaristul de la „The Chronicle” e ferm: Matables nu reprezintă un adversar pe măsura echipei României. Titlul vorbește de la sine.

OMUL CARE JOACĂ

Lecțiile Mondialului (II)

Au fost destul de puține noutățile concepționale tactice, iar de dinamică de joc, parcă mai multe, aduse pe parcursul acestei aproape o lună de fotbal la cel mai înalt nivel. Din punct de vedere al întimplărilor, lumea se poate declara satisfăcută. Dar ce nu s-a întimplat, scris și comentat... În afara unor probleme mai serioase și obiective cu care s-au confruntat F.I.F.A. și unele echipe, verdictele fiind încă discutabile, începând cu afacerea organizației Mundiespana sau a partidei tricate Austria - R.F.G. (se întimplă și la ei...) și terminând cu intrarea seicului în arenă pentru a anula un gol sau cu moartea văcuței unui agricultor din Amazonia care a trebuit să suporte pe propria piele vopselele drapelului brazilian, evenimentele petrecute, analizate acum mai pe îndelete, mă fac să cred că lumea a luat-o și mai razna decât era de așteptat. Dar să ne întoarcem la jocul propriu-zis, presa noastră de calitate fiind de laudat pentru grija și eforturile pe care le-a depus pentru a ne face să simțim pulsul mondialelor din toate punctele de vedere.

Schematic s-a jucat ceea ce ne așteptam, variante ale sistemului cu patru fundași. Singurele inovații au fost ale Iugoslaviei (păcat că a plecat prea devreme) și ale Braziliei, și ea în felul ei, echipe care au reușit pe măsura pieselor de care dispuneau „turbulența” de mișcare a timpurilor lui Ajax. El cunoșc bine pe Miljanici și știu că este alături de Lattek și Happel unul dintre puținii tehnicieni capabili de a inventa în continuare pe teme de joc deja surprinzătoare pentru timpurile de apariție ale lor. Fotbalul visat de el este realment vizionar și numai simpla atitudine tactică de a-și păstra trei apărători, trimițând restul trupeii „la joacă” în avanposturile inamice, este o evoluție de constatat. Și Tele Spana - care a declarat aparent banal că „Argentina are jucători la fel de buni ca gauchos Maradona”, că „Brazilia are și ea 22 de aceeași clasă”, că „dacă o echipă vrea să fie campioană mondială trebuie să stie să înfrunte orice situație apăsătoare, dacă va fi nevoie și la om la om, dar trecând dintr-o manieră înaltă” - a jucat cu fundașul stînga Junior, al doilea coordonator al lui Flamengo, mult avansat, în linia de mijloc, Junior a stat o singură dată cuminte. La aparentul său loc, contra lui Bertoni, dar a și plecat în final marcînd, printre picioarele lui Fillo, golul al patrulea... Să privim puțin retrospectiv și atitudinile tactice. Pressingul, ca și la turneul final al Cupei Europei din 1980 din Italia, a fost rareori prezent. În proporție de 80%, echipele au cedat lupta pentru mingea în terenul advers, grupîndu-se în propriile treimi ale cimpului de joc. Chiar și Belgia a renunțat destul de mult la acest lucru. Brazilia, Argentina, U.R.S.S., Polonia și R.F.G. l-au aplicat sporadic și, demn de reținut, Anglia l-a folosit chiar cu răutate, mostra contra Spaniei fiind relevantă. Și ofsaidul a fost folosit destul de rar, belgienii rămînînd fideli pînă la capăt propriei descoperiri. Decisiv, toți au apelat la contraatac sau la „contragolpe”, cum spun spaniolii.

Fizic, echipele s-au prezentat foarte bine, dovedind în continuare că a crea forță de alergare și de rezistență la șocuri în teren este o știință la îndemina oricui actualmente, poate... mai puțin la îndemina noastră. Adică, cel puțin acest lucru în fotbal se poate învăța. Restul, spre genialitate, este și mina naturii.

Italienii au fost formidabili fizic, întrecîndu-i detașat și pe vest-germani, maestrul proșepimii, cei despre care antrenorii Bundesligii spun că „au jucat cu 40% din posibilități, lipsiți, prin prezența lui Derwal, de idei și entuziasm”? Ceea ce ne permitem să le reproșăm și noi, și nu de acum, și nu numai în fotbal. Revenind la forța fizică a italienilor, mi se pare că trebuie amintit, parcă numai sub titlul informațional, că această țară cu numai 16 echipe în prima ligă joacă duminică de duminică tot anul, rar fiind sacrificat calendarul pentru escapade de orice fel la mijloc de săptămînă... Las câteva cuvinte aspectelor tehnice pentru că și ele sînt cam aceleași cu care eram obișnuiți, însă, cu o uluitoare revelație: **șutul de la distanță!** Cred că o cincime din golurile marcate au fost realizate din afara careului. Arma loviturii de la distanță este reconsiderată tocmai pentru a contracara aglomerările. În Argentina '78 parcă începuse ceva în acest sens (aduceți-vă aminte de șuturile lui Haan și Bonhoff) la Craiova Bayern s-a detașat prin loviturile de departe ale lui Breitner și Rummenigge, iar acum festivalul a fost total. Brazilienii l-au început și spectacolul a avut de câștigat imens prin mînușa aruncată de ei. S-a răspuns „în corpore” dar parcă cel mai frumos, după golurile catapultate ale lui Eder, a fost, după „estacadă”, bomba lui Conti în jocul cu Peru. Înainte de a încerca o paralelă firească cu noi, în joc, permiteți-mi să mai aduc în viitoarele săptămîni câteva constatări, sper interesante și demne de reflecție, despre alte adevăruri emaneate din terenurile și culisele Mondialului spaniol.

O lacrimă pentru Smirnov

Accidentul suferit, în 19 iulie, de scrimerul sovietic Vladimir Smirnov s-a dovedit fatal și, fără să-și fi recăpătat cunoștința, multiplul campion (medaliat cu aur la J.O. de la Moscova și la C.M. de la Clermont Ferrand) a încetat din viață miercuri dimineață. Reamintim că tragica rănire s-a petrecut cu ocazia campionatelor mondiale din „cetatea eternă”, în cadrul întâlnirii de floretă dintre echipele U.R.S.S. și R.F.G. După un asalt corp la corp, lama vest-germanului Behr s-a frînt și, transformîndu-se într-o săgeată ucigașă, a perforat casca lui Smirnov, pătrunzîndu-i în ochiul stîng și oprindu-se în creier. Toate eforturile de a-l salva, încercările medicilor de la Spitalul „Sant Eugenio” și de la Clinica „Gemelli” (cea la care a fost transportat papa Ioan Paul după atentatul din 1981), s-au dovedit zadarnice.

După ce, în 1955, un alt scrimer de elită, francezul Glibert Touzard, a plătit cu viața pasiunea pentru sportul muschetarilor, iată că lumea scrimii se îndoaiază din nou, plîngînd moartea lui Vladimir Smirnov. În urma campionului sovietic, rămîn 2 copii și, firește, tristețea iubitorilor de sport de pretutindeni.

Scurt, foarte scurt

Intrecînd-o în finală pe Lea Plhova, Virginia Ruzici a terminat învingătoare în turneul de tenis de la Kitzbuhel. ● La Bad Kissingen și, respectiv, Las Palmas, gâhștii noștri Marina Pogorevici și Mihai Șubă continuă să se numere printre protagoniștii interzonalelor, sperînd să obțină calificarea. ● Expirîndu-i contractul cu Panathinaikos Atena, Doru Nicolae își va relua, probabil, locul în linia de atac a lui F.C. Argeș. ● Au luat sfîrșit, la Roma, mondialele de scrimă, la care tricolorii s-au comportat sub orice critică. Față de precedentă ediție, ținută la Clermont Ferrand, trăgătorii români au pierdut mult teren, ei revenind acasă fără nici o medalie?! Așteptăm reacția C.N.E.F.S., fiind curioși să vedem cum se va drege, și de data asta, busuiciul. ● Se pare că Dinamo București și Vaaleregen Oslo nu vor reuși să cadă de acord cu privire la datele partidelor dintre ele, partide programate, reamintim, în cadrul unui tur preliminar al Cupei campionilor. Sint semne că se va recurge la medierea U.E.F.A.

Fotbalul se joacă și cu cap dar și fără cap (Fotografie de Drăguț Oprică - Constanța)

CORNEL DINU

Scrisori pentru „Flacăra“

C.F.R.

In această vară am plecat cu un tren, accelerat 241, spre Valea Jiului cu gândul să scriu un reportaj despre mineri. Mi-am luat bilet clasa I, cu trei zile înainte, să fiu eu sigur că voi avea loc. Acest tren care trece, în drumul său spre Cluj-Napoca, prin Petroșani are o oră de plecare convenabilă și mi-am făcut un calcul că aș putea foarte bine să citesc o carte pe care abia o începuserm. Dar când am urcat în acel vagon 2, loc 45, locul meu era ocupat. Ideea mea a fost atunci să vină conductorul să-mi ceară biletul și să-i explic. Spre marea mea surprindere însă, el a apărut aproape de Craiova și cînd i-am povestit ce mi s-a întimplat, foarte surizător mi-a explicat,

la rindu-i, că așa-i pe C.F.R. — propoziție exactă :
 — Păi, așa-i pe C.F.R.
 În continuare a dat vina pe casierită „eu n-am ce să vă fac, în fiecare zi am încurcături de-astea“.
 I-am pus atunci întrebarea :
 — Dar dacă n-aș avea bilet ?
 El a suris :
 — Păi, ați plăti cît nu face, cu țoale cu tot.
 I-am spus că locul meu costa peste 40 de lei și că C.F.R.-ul ar trebui să-mi dea înapoi banii.
 El a suris din nou, blajin :
 — Apăi, dați-l în judecată.
 Și a izbucnit de-a dreptul într-un ris cu hohote :
 — Dați-l, domnule, în judecată !
 — Am să-l dau, i-am zis eu serios.
 Și el cît pe-aci să leșine de ris. Apoi a devenit și el solemn. Mă vedea, sint sigur, cu mintea slabă sau cel puțin un naiv pe

care și-a pus în gînd să-l, ocrotească :
 — Vezi-ți, domnule, de treabă. Păi, dumneata te bagi cu C.F.R.-ul ? Păi, eu am de astea zece cazuri pe zi.
 — Bine, bine, admit, și totuși ce fac ?
 Și el a suris de astă dată mai blajin ca niciodată :
 — Stai și dumneata pe culoar. Mai bine zi c-ai avut ghinion.
 Iar eu m-am întreat : „De ce să-mi spun c-am avut ghinion ? De ce să avcun noi, cetățenii, plătind, ghinioane ?“
 Și mi-am răspuns :
 „Ce-ar fi chiar să dau C.F.R.-ul în judecată ?“
 Și am suris și eu blajin, precum acel conductor :
 „Mai bine să-mi spun că am avut ghinion. Aceasta e consolarea. Altminteri ar trebui să dau prea multe instituții în judecată“.

VASILE BARAN

Biletul de favoare

Gratuitățile au existat de cînd lumea și pămîntul la teatru... Din timpuri străvechi, participarea la a bani la transfigurarea histrionilor n-a constituit numai apanajul puștinii. Și în timp ce copiii erau expuși să-și frîngă gîtul, sa umfle o drastică mardeală, existau oameni maturi, inclinați, cu punga plină, care treceau pragul în baza unei simple țidule, pe daiboj, bine mersi ! Biletul de favoare le gîferase treaba. Beneficiul nu mai era vîmuit, ceva mai mult, cel de la control inclina capul, salutînd. De obicei profitau cei avuți. Autoritățile — don'prefect, don, primar, cu familionul. Avea parte și polițaiul — pe drept — căci băgase biletele pe gît precupeților prin piațe, să îndulcească mizeria trupului. De percepător și agenții financiari, să nu mai vorbim !... Intra pe veresie hangiu, îngăduitor cu scadența camerelor neonorate și la fel era binevenit, pe simplă semnătură încredințată, doftorul care administrase prafuri de tîgnafes divei principale, cam vătămata de chiept...

Cu timpul cercul s-a lărgit, cuprinzînd amicitțiile survenite în localitatea respectivă, dulcineele sperate de amoroarea cabotinilor... Și peste toți și toate, pină la urmă gratuitățile ajungînd să soluționeze, în principal, impedimentele ce îngreunau reușita piesei, buna desfășurare a spectacolului. În felul acesta biletul de favoare a devenit o necesitate la teatru.

Îl împarti la tipografie — de la zefărie la plană — litera să nu fie mîncată, cerneala limpede, neîndoită cu gaz, clișeele înălțate, cît să poți concura, din vreme, reclama coloratelor teatre cu un afiș pe cîste... Merg citeva și la afișai, unde femeia de serviciu ți le pune alandala, în voia soartei, oricum, și în nici un caz cum i-ai atras atenția. Te prosterni la gazete, cu plicul respectiv — pe timpuri cronicarii beneficiau de locuri fixe — pana să le fie clementă, îngăduitoare.

Dar, cu anii care s-au dus, biletul de favoare a intrat și pe străine mîini, care și-au făcut din el o manie. Deși teșcherea plină, putînd plăti cu virf și îndesat, favorizatului nu înțelege să participe la aprinsul rampelor cu bilet cumpărat, intrîndu-l în obișnuință să se furlandiscască — nu-i fie de deochi ! — cu invitația (două persoane) ce marchează relațiile lui cu artiștii. Zuckmann, dentistul, care repară caninii deteriorați de bomboane fetelor de la „Cărăbuș“, n-a cumpărat o singură dată bilet, nepierzînd nici o seară la revistă. Nu se resimte, intrucît, după spectacol, plătia, celor ce trecuseră prin scenă, o masă sardanapalică la „Modern“, contravaloarea a o sută de fotolii...

— Eu nu concep să plătesc la teatru... Le văd pe toate, și încă din banca întii, fotoliu de orchestră !

Aversiunea mi-era îndrituită contra acestor maniaci. Și ca să le descopăr configurația sufletească, îi trageam de limbă :

— Cum a fost premiera de-aseară ?

— N-am cuvinte... Catastrofă !

„Gura spurcată“ ar fi turuit mult și îndesat de n-o părăsesc în pustie, știînd precis că cei mai necruțatori cu visul actoricesc, care injură cel mai tare, sint întotdeauna acei care au intrat gratuit.

— Am bani, pot plăti oricît... mă întîmpina altul. Am invitat pe Popești. Îți dau peste costul a patru bilete, numai servește-mi invitația. Altfel nu viu. Înțelege-mă : vreau să-și dea seama Popeștii, cine sint !

Un lanț întreg legat de biata țidulă împămîntenită din adînc de timp...

Pe vremuri, cartea de vizită a lui Leonard, risipită cu toptanul, era cheia ce înlesnea freamătul studențimii la Liric, la Otetelesanu, lîngă dăruirea măiastră a necoronatului prinț de poveste...

Cîndva, la Cluj, cu Maria Tănase, concert la „Casa Universitarilor“. Matineu. După-amiază însorită, cu lumină serafică împărțind de către Mănaștur... În fața controlului meu de la intrare, mare de studenți. Mă așin greu, cunoscîndu-le terțipurile. Sosește însă o „căpetenie“ cu un bilet de la cabină, scris (cum obișnuia ea) cu rujul de buze. Pe loc, tangajul tinerimii, făcînd una cu reprezentantul, vine spre mine. Citesc :

„Dă drumul la 50 de studenți.

Maria“
 Însă, remarc numaidecît că înaintea cifrei luate de pe buzele Mariei (50) delegatul Heidelbergului clujean adăugase 1 cu diferit creion roșu de librărie — 150.

Pregătindu-mă să număr, mă împotri-vesc :

— Doar 50 !

— 150 ! se încapătinează înșelătorul. E de la doamna Tănase.

— Așa-i ! Nu primim ! Unii înăuntru și alții afară ?... clocotește junețea dezlănțuită.

Crezînd că doințoarea imi va da dreptate și va găsi răstimpul să-l și muștruliască, nu cedez și expedițz novicele mistificator înapoi la cabină :

— Du-te și prezintă-i procopsala... Ai să vezi rezultatul.

Cu el se desprînd alți citiva și ocoldî clădirea se rostogolesc către scenă.

N-au zăbovit. Reveniți, haidamacul imi întinde același bilet, pe care rujul Mariei întărise cifra contestată de mine (1) cît să nu mai am îndoială. Suprem sărut al ei, care să nu se mai șteargă, pe obrazul studențimii clujene ! !

Am dat ușile de perete și, indignat, m-am cărat la hotel. N-am revenit nici la spectacolul de seară.

Noaptea, la Hotel Pescăruș, unde locu-iam, să mă împace, Maria s-a înființat cu un pui fript, o sticlă de vin negru și un carton cu prăjituri.

GABY MICHAILESCU

Cronica șoselei

Încrucșarea

Sintem o familie enorm de mare. Specialiștii au reușit să ne clasifice în funcție de numeroase criterii : după formă, mărime, după gradul de modernizare etc. Unele sintem în formă de X, altele, de Y, de T etc. Sintem și numeroase intersecții modernizate. Ele nu se mai numesc simple încrucșări, ci au primit alte nume sofisticate ca, de exemplu, noduri de circulație. In ele converg o multime de străzi largi, dar, curios, nimeni nu se încrucșă atunci cînd pătrunde în aceste gigantice încrucșări, și asta pentru că oamenii, cei care ne-au creat, au gîndit și rînduit bine lucrurile. Cum spun specialiștii, tendința este ca noi să fim treptat sistematizate, să ni se spofească capacitatea și gradul de siguranță. Sintem mindre cînd peste trupul nostru trec zeci de mii de mașini, tramvaie, biciclete, fără necazuri, fără blocaje, fără pierdere de timp. Sintem incluse în categoria punctelor periculoase, încercăm un sentiment de frustrare. Cum adică sintem periculoase, cînd rolul nostru, dimpotrivă, este să-i ajutăm pe oameni să ajungă mai lesne spre locurile unde doresc, să nu ocolească inuții, să nu piardă timpul, care în epoca în care trăim devine din ce în ce mai prețios ? Bineînțeles că unii au încercat să ne explice în ce sens sintem considerate puncte periculoase : adică atunci cînd se apropie de noi, oamenii să fie mai atenți ; nu numai cei din automobile, ci și pietonii. E și firesc ca atunci

cînd se apropie de noi, omul de lă volan să reducă viteza, să se asigure și, dacă e nevoie, chiar să oprească, să țină seama de indicatoare, de marcaje, pentru a nu intra în coliziune cu alte autovehicule. În zona intersecțiilor au loc cele mai multe accidente. E adevărat, au, pentru că unii sint indisciplinați, nu respectă dreptul altora de întietate, nu reduc viteza ; într-un cuvînt, dau dovadă de lipsă de educație, de civilizație.

Doar e clar ca lumina zilei că printr-o intersecție nu pot trece toate mașinile, din toate direcțiile, deodată. Chiar și prin cele mai modeste surioare de-ale noastre, care n-au nici măcar cel mai simplu pavaj și nu sint prevăzute cu indicatoare de prioritate ori de pierdere de prioritate, există totuși o rînduială, și anume trece întii cel ce vine din dreapta. Așa că, o spun încă o dată, această calificare, mai bine-zis reproș, că sintem periculoase, ni se face pe nedrept. Cum adică, frățioare, să încurci, tu, să treci prin noi, fără să reduci viteza, fără să fii sigur că poți traversa în siguranță prin încrucșarea respectivă ?

Deunăzi, într-o intersecție, unul cu o mașină de toată frumusețea, nou-nouță, și-a făcut-o praf, izbindu-se de un camion care venea pe artera prioritară. Omul de pe mașina grea, care circula cu viteză redusă, a încercat să evite coliziunea, dar n-a putut să se ferească. Și tot nebunul se tînguia : „Uite în ce hal a ajuns mașina mea cea nouă“. Păi, dacă nu-i cap, vai de mașină ! Pe măsură ce-au trecut anii ne-am echipat, asa cum arătăm mai sus, tot mai bine : cu semafoare mai moderne, cu lumini vizibile, indicatoare și marcaje reflectorizante, pentru ca oamenii să nu se rătăcescă,

să nu-și piardă timpul căutînd străzi, loca-lități. Dar cît de neglijent, de urît se poartă unii cu această frumoasă și utilă zestre. Ne sparg semaforul, ne rup stilpii, ne cojesc folia reflectorizantă, așa, numai din răutate, să strici, să distrugi, parcă ei nu s-ar folosi de serviciile noastre.

Alții, cu mașini mari, nu se asigură că pot trece fără să lovească instalațiile noastre. Zilele trecute, într-o mare încrucșare, un gigant pe roți s-a întepenit într-un portal, știți, de-alea de care sint prinse indicatoarele de orientare. Au trebuit citeva ore pină cînd, cu mari eforturi, s-a deblocat intersecția. Bineînțeles că alții au trebuit să ocolească încrucșarea respectivă, pierzînd timp, consumînd benzină ori motorină în plus, întîrzînd cu mărfulurile la uzine etc. Într-un cuvînt, nesăbuinta unui șofer a provocat pagube de sute de mii de lei. Cînd a fost întreat de ce nu a trecut corect de indicatorul care îi preciza că mașinile mai înalte de 3,7 m nu pot trece, șoferul a răspuns cu indiferență : „sint asigurat la ADAS, n-am probleme“. Cu alte cuvinte, nu-mi pasă de pagube, de necazurile pe care le-am pricinuit altora.

Rolul nostru, al încrucșărilor, nu va scădea în viitor, ci va crește. Ne vom strădui, cu ajutorul oamenilor, al constructorilor, al proiectanților, inginerilor — cei mai buni prieteni ai noștri — să fim tot mai frumoase, mai funcționale și în acest fel să-i ajutăm pe beneficiarii noștri, oamenii, să circule mai bine și mai sigur ; cît despre necivilizați și indisciplinați, se vor convinge și ei, pină la urmă (la nevoie pe pielea ori pe banii lor), că nu le vrem răul, dimpotrivă...

VICTOR BEDA

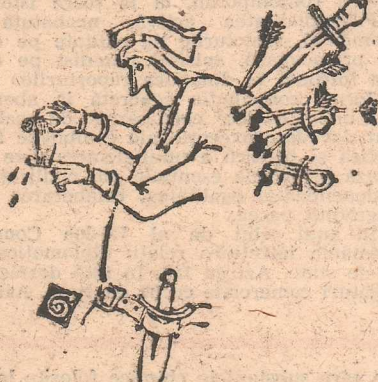
HORAȚIU MĂLĂELE

CIOSU

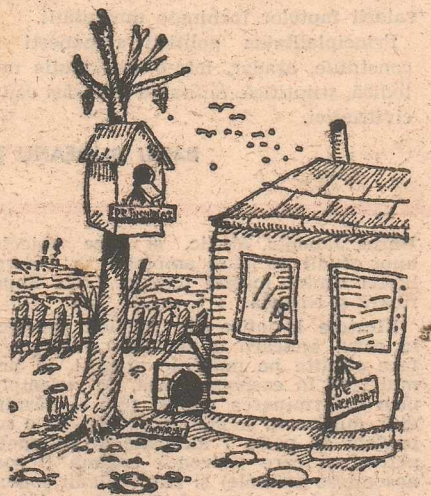
MOLNAR DENES

ION BARBU

ANDO

PIM

AL BARTFELD

ANTON DRAGOȘ

VICTOR CHIRILOAIE

Lumea în care trăim

Apel la resursele rațiunii

Evoluția situației internaționale preocupă profund poporul român și popoarele lumii întregi. Este o preocupare firească, normală, deoarece evenimentele demonstrează mai mult decât oricând necesitatea de a se acționa insistent pentru asigurarea unei păci durabile și drepte. Ceea ce neliniștește oamenii dornici de pace este faptul că asistăm în prezent la o recrudescență a tensiunii, la o înmulțire a tentativelor de a împinge lumea către confruntare.

Fără îndoială, evoluțiile mondiale sînt contradictorii. Pe de o parte, se manifestă cu o vigoare fără precedent voința de pace a popoarelor, conștiința lor că prin acțiuni ferme pot să bareze calea războiului. Pe de altă parte, o serie de măsuri și acțiuni întreprinse în numele unor politici anacronice, contravin dezideratelor popoarelor și împing relațiile internaționale într-o direcție negativă.

Efecte deosebit de periculoase au continuarea cursei înarmărilor și înmulțirea focarelor de tensiune. Între acestea există o legătură strînsă — înmulțirea armelor duce la înmulțirea conflictelor și vărsării de sînge. Iată de ce, în contextul eforturilor amplificate pentru dezarmare, se impune creșterea preocupărilor pentru a se găsi căile cele mai potrivite în vederea soluționării pe bază de negocieri, la masa tratativelor, a tuturor problemelor litigioase. Viața demonstrează că nu există problemă, oricît ar fi ea de complicată, pe care tratativele să nu o poată soluționa. Desigur, există probleme care necesită eforturi mai mari și altele care pot fi soluționate mai ușor. Oricum ar fi, este mai bine să se desfășoare o negociere epuizantă decît să se transfere disputele pe cîmpul de luptă.

România a avertizat mereu asupra necesității de a se acționa pentru stingerea focarelor de tensiune, pentru dezarmarea crizelor încă în faza lor inițială. După cum se știe, unele conflicte care au început foarte ușor s-au amplificat, iar în prezent soluționarea lor este mai grea tocmai pentru că între timp s-a vărsat sînge, încordarea și tensiunea au atins cote maxime.

Tara noastră este preocupată de persistența unor conflicte, de necesitatea obținerii unor rezultate în direcția soluționării lor. În mod deosebit, considerăm că trebuie să se pună capăt situației din Orientul Mijlociu, agravată și mai mult prin acțiunile militare ale Israelului în Liban, care au înmulțit obstacolele în calea unei păci trainice și drepte. Soluționarea problemelor Orientului Mijlociu nu poate să fie decît globală, politică, la masa tratativelor, luînd în considerare interesele legitime ale tuturor popoarelor și statelor din zonă, bazîndu-se pe retragerea Israelului din teritoriile arabe ocupate în 1967 ca și în urma recentei acțiuni militare din Liban, pe soluționarea problemelor poporului palestinian pe baza recunoașterii sale la autodeterminare, la constituirea unui stat independent. Trebuie făcut totul pentru ca aceste probleme dificile să fie reglementate utilizîndu-se calea tratativelor.

În aceeași ordine de idei România consideră că trebuie să

se acționeze pentru încetarea conflictului dintre Irak și Iran și rezolvarea problemelor dintre cele două state, pornind de la interesele ambelor popoare, punînd capăt încordării și războiului. Chiar dacă experiențele din Insulele Malvine (Falkland) au luat sfîrșit, trebuie să se găsească modalitatea unei soluționări politice a disputei dintre Marea Britanie și Argentina, ținîndu-se seama de interesele păcii mondiale. În general, oricare ar fi zona în care conflictele se desfășoară, ele trebuie să fie soluționate pașnic.

În amplul program privind poziția și propunerile României cu privire la problemele dezarmării, prezentat Sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrate dezarmării, această idee este pregnant exprimată. România consideră că pentru a se crea condiții prielnice dezarmării trebuie să se acționeze neîntîrziat, cu mai multă hotărîre, pentru soluționarea tuturor conflictelor dintre state exclusiv prin mijloace pașnice, pentru stingerea actualelor conflicte și reglementarea lor pe cale politică, prin tratative, pentru prevenirea apariției oricărui noi conflict și confruntări militare. De aceea, este necesar ca toate statele să-și asume angajamentul de a-și soluționa toate diferențele prin metode pașnice, manifestînd moderație și autoreținere și renunțînd la orice formă de recurgere la forță sau la amenințarea cu forța.

În acest sens, după cum se știe, țara noastră a propus adoptarea de către Adunarea Generală a O.N.U. a unei declarații privind reglementarea tuturor diferendelor dintre state exclusiv prin mijloace pașnice și crearea, în cadrul Organizației Națiunilor Unite, a unui organism special care să acționeze în direcția organizării tratativelor și soluționării problemelor dintre state numai pe această cale. Statele care nu ar recurge la acest organism, nu ar ține seama de activitatea sa și care ar încălca cerința fundamentală de a reglementa orice diferend în mod exclusiv prin mijloace pașnice și ar încălca imperativul eliminării definitive din viața internațională a oricărui acte de forță sau amenințarea cu forța, să fie considerate agresoare.

Firește, existența unui asemenea organism nu ar echivala cu soluționarea automată, de la sine, a conflictelor. Pentru reglementări substanțiale, durabile, este nevoie de bunăvoință, conștiința răspunderii, voință politică. Numai acționînd în spirit constructiv, înțelegînd dezideratele vitale ale acestei lumi atît de complicate se pot depăși stările de încordare, se poate asigura o rezolvare reciproc avantajoasă a oricărei dispute.

Această propunere se înscrie pe linia preocupărilor permanente ale țării noastre și ale președintelui său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru consolidarea păcii mondiale. Această propunere se integrează într-o viziune amplă a unei lumi a păcii, în care statele să înceteze de a mai recurge la forță, apelînd doar la resursele rațiunii.

AL. PINTEA

Mondo umano ?

De vară, pe căldură

În jurul Barcelonei, mii de hectare de pădure iau foc. Se vorbește de miini criminale, dar se uită cele 45 grade la umbră. În Italia, seceta face ravagii, agenții de circulație clachează în plină stradă, oameni se aruncă de la balcon turmentați, mafia traficează o sticlă de apă minerală la prețul unui gram de aur; înspre Hiroshima, musonul bintuie cu o forță ce amintește de taiful nuclear atomic. Dar vara mai are și alte evenimente mai mici sau mai mari. **De-ale bătrînilor**: George Adams, 85 de ani, din Southfield (statul Michigan) a participat, în 1913, la sărbătorirea zilei independenței Statelor Unite, prilej cu care un glonț răcîit (!) l-a nimerit, intrîndu-i în plămînul sting. Apreciînd că glonțul e prea aproape de inimă, doctorii nu l-au operat pe Adams, care a trăit 69 de ani cu acest intrus în corp. Luna trecută, el a suferit un accident de circulație și a fost internat în spital unde, într-o bună zi, pe cînd deținea un eliminat brusc glonțul. În aceleași zile, Hollywoodul s-a îndoliat: ultimul său mare, cel care a realizat peste o sută de filme, între care *David tolerantul*, *Incendiul de la Chicago*, *Zăpezile de pe Kilimandjaro*, și soarele răsare, *Noaptea este tandră*, care a propulsat actori și acționează în infernul gloriei (Ronald Colman, Tyrone Power), regizorul Henry King a murit la 91 de ani. În schimb, William Kayes, la 72 de ani, din Hagerstown (statul Maryland), află la volanul Dodge-ului său a fost „alergat” de poliție pentru exces de viteză, prilej cu care a trimis 70 de automobile în prăpastie, mergînd în sens invers pe autostradă ca să scape de urmăritori. După ce poliștii i-au ciuruit cauciucurile mașinii și au perforat radiatorul, Kayes a putut fi arestat nu înainte de a fi schimbat amabil cîțiva pumni cu urmăritorii săi. **De-ale afacerilor**: Giganții industriali neamericani și afacerile lor pe 1981 oferă citeva surprize: de la un an la altul, Siemens Nippon Oil, Thyssen, Peugeot, Toyota au dispărut din lista primilor clasați și au apărut trei companii petroliere din Kuwait, Mexic și Brazilia, ca și Nestle și Bayer. Iată lista: Royal Dutch Shell (77,8 miliarde dolari), British Petroleum (49,1), Kuwait Petroleum (28,7), ENI (27,7), Unilever (22,7), Veba (22), Compagnie Française des Petroles (21,6), Petros de Venezuela (19,6), Fiat (18,4), ELF Aquitaine (18,3), B.A.T. Industries (17,7), Pedrex (17,5), Petrosbras (17,4), Philipps (17,2), Volkswagen (16,8), Daimler-Benz (16,3), Nestle (15,5), Renault (15,4), Hoechst (15,3), Bayer (15). La nivel mondial, prima este depășită doar de americana Exxon cu 115 miliarde dolari! **De-ale vieții**: Danemarca (32 cazuri la 100 000 locuitori) este țara europeană în care se înregistrează recordul de sinucideri. (O urmează R.F.G. și Franța.) Însă, în Japonia, în 1980, numărul sinuciderilor a scăzut. **Alte știri**: fabricanții de suveniruri asupra vizitei Papei în Anglia au cerut compensații Vaticanului întrecut nu s-au putut pregăti cum trebuie pentru că Ioan Paul al II-lea n-a dect călătoria decît cu citeva zile înainte. Primele negocieri au eșuat. În fine, la San Francisco a avut loc congresul regional al grașilor care, după ce și-au schimbat opinii și experiență, au conchis că „e totuși bine să fii obez”. Oare?

DUMITRU CONSTANTIN

Contribuție majoră la cauza civilizației

Răsfoim ziarele. Ascultăm radioul și privim emisiuni de televiziune. Zilnic, pe toate canalele de transmitere a informațiilor, omenirea este pusă la curent cu propriul ei stadiu. Care este spectacolul lumii? Pe cele mai diverse meridiane izbucnesc războaie de mult anticipate și războaie-surpriză. Se moare modern, în războaie moderne, se trăiește preistoric în păci precare, piața mondială este bîntuită de crize, un val de regresie macină temelile trufașelor edificii contemporane. Bogații lumii, mai noi sau mai vechi, oricum puțini, benchetuesc pe seama suteilor de milioane de săraci, unii intră în coma datorită consumului, alții intră în comă datorită unei tradiționale neșanse, planeta s-a împărțit în două timpuri — timpul viitorului și timpul de fier al sclavagismului — un formidabil paradox pare să devină axa Terrei. Și totuși, pe această planetă sîrtecată de nedreptăți și împilată de o gloată de cinici ireponsabili oamenii continuă să învingă neștiința și opreliștile subiective sau obiective, înaintea istorie în numele demnității, libertății, civilizației. Armele apasă pămîntul, tîn în șah fiecare secundă a păcii mondiale și totuși popoarele ies în stradă, luptă pentru dreptul lor la pace, croiesc un nou drum „actualității”.

Optimismul imprudent ca și scepticismul imprudent în orice abordare a ansamblului problematicii internaționale riscă să conducă la aceleași rezultate: o viziune alterată asupra lumii, o metodică politică la rîndul ei dvagată, scenarii de soluții care nu își găsesc reflexul în însăși evoluția realității.

Cine analizează mecanismul gîndirii și practicii românești în domeniul relațiilor internaționale va constata, ca un reper fundamental, o temeinică și originală ancorare în însăși esența evenimentelor: ea derivă din analiza metodică și profundă a cauzelor proceselor contemporane, a determinărilor lor reale. La rîndul lor soluțiile, manierele de abordare, calitatea poziției față de o problemă sau alta derivă dintr-o fermă și lucidă angajare în respectarea unui sistem coerent și unitar de principii. Rezultă, în final, o politică de avangardă constructivă, cu suflu mondial, cu resurse de substanțială rezonanță în conștiința vie a națiunii noastre și a contemporaneității.

Artizanul acestei forțe motrice a lansării României pe orbita unei politici de avangură este, cum se știe de către noi și de către lume, președintele Nicolae Ceaușescu. În perioada-cheie declansată de cel de-al IX-lea Congres al partidului opera de edificare a unei politici consacrată României și lumii, într-o remarcabilă îngemănare de obiective majore, a înregistrat o evoluție rapidă, multilaterală, profundă, căpătînd caracterul unei contribuții relevante nu numai în perimetrul contemporan, ci la scara istoriei.

Principialitatea activă, neabătută a României, structurile de calitate pe care le promovează, spiritul umanist pe care l-a întronat în dinamica raporturilor sale externe, contribuția concretă la abordarea unor „dosare” care păreau de neabordat dovedesc excepționala combustie filozofică și politică a unui demers care vizează premisele esențiale ale civilizației: independența, egalitatea, colaborarea neîngrădită, pacea.

În anul celui de al IX-lea Congres România întreține relații diplomatice cu 66 de state. Azi cu 139. În 1965 desfășura legături comerciale cu 80 de state. Azi cu

150. Iată imaginea unui salt cantitativ imens. Este oare doar atît? Evident nu. Multiplicarea relațiilor presupune resurse, prestigiu, capacitatea de a răspunde multilateral la solicitări externe și de a solicita, printr-un aport permanent la soluționarea cauzelor lumii, atenția meritată de un interlocutor extrem de dinamic. Și această calitate de interlocutor activ cu o viziune și o metodică politică distinctă România și-a cîștigat-o prin acțiunea și gîndirea secretarului, general al partidului a cărui personalitate s-a conturat de la un an la alul în vîzul țării și al lumii devenind prin forța faptelor și rezonanța lor legitimă un edificator de țară nouă și de lume nouă.

Aprecierile la adresa președintelui Nicolae Ceaușescu venite de pe toate meridianele indică nu numai ecoul imens produs de inițiativele și acțiunile sale, ci și vitalitatea excepțională a principiilor care structurează întreaga sa acțiune pe plan mondial. Sînt principiile care corespond fizionomiei unei lumi mai drepte și mai bune aflate azi, imperativ și global, în stare de șantier. Aceasta impune nu numai manipularea teoretică a unui pachet de principii, ci și aplicarea lor consecventă, efortul permanent de statuire a lor în practica efectivă a relațiilor dintre state printr-un riguros demers de trecere „de la vorbe la fapte”. Acest drum, demonstrat glorios de România, de președintele Nicolae Ceaușescu, dă expresie valorii faptelor închinată umanității.

Principialitatea politicii românești se constituie, așadar, într-o contribuție metodică, științifică, militantă la însăși cauza civilizației.

RADU BUDEANU

Tehnica genetică și insectele

Insecte dăunătoare pentru flora și fauna Terrei, pentru om se găsesc pretutindeni. Dar cel mai mult sînt afectate de acești dăunători zonele cu climă caldă și umedă din Africa, Asia și America Latină. Insectele atacă lanurile, livezile, grădinile, animalele, depozitele, provocînd — în primul rînd în țările în curs de dezvoltare — în zonele amintite — pagube imense și afectînd starea de sănătate a milioane și milioane de oameni.

Data fiind această situație, s-au luat, desigur, măsuri de combatere a dăunătorilor, la loc de frunte situîndu-se mijloacele chimice, clasicele pesticide, atît de răspîndite în numeroase țări. Dar folosirea acestor substanțe provoacă dificultăți din ce în ce mai mari, ridică probleme tot mai grede de rezolvat. Este vorba, mai întîi, de prețurile tot mai ridicate ale pesticidelor, datorită creșterii continue a costului energiei necesare producerii lor, penuriei de materii prime. Însă inconvenientul de căpetenie îl constituie efectele dezastruoase

pe care substanțele chimice folosite le au asupra mediului înconjurător. Acestea atacă și distrug nu numai insectele, ci și alte viețuitoare, precum și plantele. Pătrunzînd în sol, pesticidele îi denaturează acestuia structura și compoziția. Cerealele, legumele, fructele, furajele crescute dintr-un asemenea sol conțin, spre paguba sănătății celor care le vor consuma, și insecticide. Nu mai vorbim de otrăvirea apei, a aerului, a celorlalte elemente care ne înconjoară.

Toate acestea au pus în lumină necesitatea coordonării pe plan internațional a eforturilor în vederea găsirii altor mijloace, mai adecvate, de luptă împotriva insectelor. Una din posibilitățile studiate din ce în ce mai mult, și care are șanse de a se impune, este metoda genetică. Ea constă în sterilizarea prin iradiere a unui mare număr de insecte, în special masculi, în stare de crisalidă sau adulti. Lăsați apoi în libertate, aceste insecte se împerechează cu cele sălbatice, fără însă a se înmulți. Utilizată mai întîi în cadrul unor mici proiecte izolate, tehnica genetică a dat în ultimii 25 de ani rezultate care au întrecut toate așteptările, devenind astăzi un element major al programelor naționale integrate. Metoda este în prezent aplicată, împotriva diversilor dăunători ai livezilor, în mai multe țări, printre care Statele

Unite, Japonia, Mexic, și face obiectul unor studii de mare amploare în vederea luptei contra muștei țefțe în Volta Superioară și Nigeria.

Efectele benefice ale tehnicii genetice, în cazul aplicării ei pe scară largă, s-ar face simțite pe multiple planuri, în primul rînd în economie. Așa, de exemplu, prin exterminarea muștei țefțe — răspîndită, după cum se știe, în Africa, pe o suprafață de peste 7 milioane de kilometri pătrați și care provoacă nagana (trypanosomioză animală) și alte maladii conexe — septelul ar putea să crească cu 120 de milioane de capete, ceea ce ar permite o creștere anuală a producției de carne cu 1,5 milioane de tone.

Iată de ce foruri internaționale de mare prestigiu cum sînt Organizația Națiunilor Unite pentru alimentație și agricultură (F.A.O.) și Agenția internațională de energie atomică (A.I.E.A.) examinează în prezent, împreună cu țările interesate, ansamblul problemelor legate de aplicarea tehnicii genetice împotriva insectelor, cu scopul de a evalua rezultatele obținute și de a stabili măsurile ce urmează a fi luate. În cronica luptei pentru progres și civilizație pe planeta noastră o pagină nouă este pe punctul de a fi scrisă.

ION CODRU

Lumea se amuză

După Jež — Belgrad

Pirați în Caraibe!

„SOS! Kalia III către toate echipajele. Sintem atacați de patru ambarcațiuni. Foc intens de automate la pupa 1”. „Kalia III, aici Miami, Comunicați poziția. Răspunde Kalia III. Răspunde...”

În zorii zilei unui iulie torid, la Capitania portului Miami n-a sosit nici un răspuns. Două zile mai târziu, în largul insulelor Bahamas a fost identificat un velier de 13 metri cu flancurile ciuruite de gloanțe și coverta plină de sînge. Despre echipaj doar rechini ar fi putut furniza unele indicii. Era «Kalia III», dramatică măturie a reinvierii pirateriei în Caraibe.

Flamura neagră cu cap de mort, pirații fioroși răpind o preadelicată și scumpă domnișoară, comori aprig și singeros disputate, toate acestea puse-n pagini de roman sau pe peliculă au făcut deliciul copiilor, și nu numai al lor, de pe multe meridiane.

Pirateria, ne informează cu gravitate revista „Panorama”, a ieșit acum din paginile cărților, pentru ca echipată cu automate și tunuri ușoare să reapară în Golful Mexic, în Pacific și Mediterana, de-a lungul coastelor africane, în Thailanda, Siam, Malaesia și Filipine, unde tradiția corsarilor e la mare cinste. În Caraibe, însă, fenomenul se manifestă în formele sale cele mai brutale și cu o frecvență îngrijorătoare. Marinarii sînt terorizați. Și Antilele, paradisul turistic al Tropicului Racului, s-au transformat în teritorii de vînătoare pentru tot felul de aventurieri și contrabandisti care reproduc ad litteram apucăturile de tristă faimă ale predecesorilor lor într-ale meseriei.

În iunie anul trecut, în largul insulei Andros din Bahamas, echipajul unei nave respins cu greutate și cu prețul ciforva grav răniți atacul a două ambarcațiuni agresoare. Într-o dimineață de decembrie, o navă container a fost abordată în vecinătatea portului columbian Buenaventura de două mici și aparent inofensive cutere. Numai curajul și abilitatea echipajului atacat i-au făcut, de data asta cu adevărat, inofensivi pe agresorii înarmați pînă-n dinți.

Un raport al Marinei Comerciale Americane precizează că mai bine de 600 de

nave au dispărut misterios și fără urmă din 1971 și pînă acum. Cotidianul „Miami News” susține că cele 600 de dispariții s-ar fi petrecut în ultimii trei ani. Peter Benchley, autorul unui volum asupra pirateriei intitulat „Insula”, afirmă că noii corsari au pe conștiință circa 150 de nave pe an. Autoritățile de coastă ale Floridei contestă aceste cifre, considerîndu-le exagerate. Dar, în urma unor studii și cercetări minuțioase, Comitetul special al Congresului S.U.A. a confirmat că numai în 1977 peste 200 de iahturi au dispărut, cu echipaj cu tot, în circumstanțe denumite „insolite”. Atacul pe mare deschisă are toate caracteristicile delictului perfect. Epave plutind la voia intîmplării cînd navele sînt prea distruse pentru a fi utilizate în continuare, vași urme de sînge și cam atît. Nici o urmă pentru poliția maritimă, căzută pradă neputinței și disperării. Fenomenul are atari dimensiuni încît în Convenția asupra dreptului mării îi sînt consacrate pirateriei opt paragrafe!

Corsarii secolului XX sînt uneori pescari săraci care atacă ambarcațiunile bogăților turiști americani sau europeni pentru a-i răpi și a cere apoi substanțiale despăgubiri. Dar marea majoritate a delictelor e legată de traficul de droguri și arme sau, pur și simplu, de jaf. Pentru a trece neobservați, traficantii au nevoie de vase „curate”, înmatriculate corect, pe numele unor cetățeni fără pată. Atacă deci iahturile sau pescadoreanle mici, ucid echipajul și apoi, cu nava pradă, fac trafic de stupefiante pe coasta latină a Americii. Cînd sînt că li s-a luat urma scufundă nava și caută alta. Ca și în vremurile de mult apuse, tot ce fac noii pirați este dominat de zeul ban. Un pescar norocos poate cîștiga cîștit între 60 și 100 de dolari pe lună. Transportînd „marimba” — varianta sud-americană a marijuanei — el poate încasa pînă la 10 000 de dolari pe lună. Cîntea nu mai rețea... De la mizerie la lux nu este decît un pas. Că a-l face înseamnă să calci pe cadavre se pare că nu are nici o importanță în acest an de grație a secolului luminilor.

IOAN ROȘCA

Universul în imagini

● La Viena s-au deschis luni lucrările Adunării mondiale a O.N.U., privind „vîrsta a treia” ● Din țara noastră participă o delegație condusă de Georgeta Melu, adjunct al ministrului muncii ● România a fost alcată, alături de alte state, ca vicepreședintă a Adunării.

Am arătat și cu alte prilejuri că una din cele mai captivante probleme ale zilelor noastre, adevărat fenomen sociologic, îl constituie misterul O.Z.N.-urilor, al binecunoscutelor și foarte popularelor „farfurii zburătoare”. Luate în serios de un mare număr de oameni de știință, utilizate de regimente întregi de supracăutare, O.Z.N.-urile sînt, concomitent, minimalizate, persiflate de foarte multă lume. Chestiunea de bază în jurul căreia se concentrează majoritatea disputelor o reprezintă proveniența obiectelor respective: sînt pămîntene sau sînt din spațiul extraterestru? Iar dacă sînt din afara planetei noastre, atunci ce reprezintă ele? Nu cumva sînt sonde sau chiar nave spațiale provenite din alte civilizații, din lumi extrapămîntene?

Observațiile și studiile au dovedit că circa 80 la sută din aparițiile misterioase sînt, de regulă, baloane meteorologice sau obiecte asemănătoare lor — deci, de proveniență terestră. Dar rămîn neidentificate celelalte, adică restul de 20 la sută. S-au dat, evident, numeroase explicații, s-au formulat păreri, s-au avansat ipoteze. Între acestea se numără și cea propusă de doi cunoscuți savanți sovietici — Andrei Monin, membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S., directorul Institutului de oceanologie al Academiei de Științe a U.R.S.S., și profesorul Gheorghii Barenblatt — care explică mecanismul apariției în atmosferă și în oceane a obiectelor în formă de disc prin procese naturale. Acestei ipoteze îi este consacrat un articol în ziarul „Izvestia”, la care vom face apel pentru expunerea noii teorii. Despre ce este vorba?

Invelișul de aer și de apă al planetei noastre, se spune în articol, reprezintă un mediu stratificat, aflat într-o mișcare neîntreruptă. Undele care apar la hotarele dintre aceste straturi se numesc interne. Ele se răspîndesc pe întrecaga grosime a apelor oceanelor și a atmosferei. Exact ca și cele de suprafață, undele interne pot să crească, să se rotească și apoi să se scufunde. În aceste condiții se formează o „pată”, dintr-un amestec de apă sau de aer, în care se află particule din cele două straturi vecine. Datorită amestecului intens, densitatea, temperatura și alte caracteristici ale „petei” se realizează ca medii între cele două straturi, iar pata capătă ființă de sine stătătoare, dar în același timp se deosebește substanțial, prin proprietățile sale, de mediul înconjurător. După cîva timp, o astfel de pată începe să se deplaseze.

Autorii ipotezei au studiat legitatea procesului de plutire (deplasare) a petelor în mediul stratificat, au găsit explicația matematică a acestui fenomen. Între timp, a fost descoperită o particularitate surprinzătoare a „petei”: orice formă ar avea la început — de pătrat, de triunghi, de cruce — după un anumit timp pata devine cerc, și de-abia după aceea începe să plutească, păstrîndu-și forma rotundă. S-a observat, de asemenea, că din pată începe să se formeze în jur-o bordură,

amintind de borurile pălăriei, iar pata se transformă treptat în disc. Dezintegrarea unei astfel de pete se face încet, de sute de ori mai lent decît a urmelor albe lăsate de avioane la mare înălțime.

Formulele teoretice au fost verificate experimental cu ajutorul unei instalații special construite la Institutul de oceanologie. Într-un vas cu lichid stratificat, experimentatorii au creat o pată de amestec și au urmărit apoi felul în care evoluează pînă la dispariție. Faptic, procesul a coincis cu calculele. Experimentatorii au încercat chiar să împiedice pata de a lua o formă rotundă, dar fără succes.

Se știe că oceanelor aerian și acvatic le este proprie o anumită agitație, o „turbulență” — mișcarea dezordonată a gazului sau a lichidului. În legătură cu aceasta — informează articolul amintit — s-a observat că mișcarea haotică a gazului sau a lichidului în interiorul petei și în mediul care o înconjoară sînt diferite. În mediul înconjurător, densitatea particulelor aflate în partea de jos este totdeauna mai mare decît a particulelor din partea de sus. Pentru a ridica particulele grele în sus și a le coborî pe cele ușoare, este nevoie de cheltuirea unei energii, care se face pe seama diminuării forței „turbulentei”. Dar în „pată” particulele sînt deja

fi văzută!

Dacă se compară datele certe despre farfuriile zburătoare cu modelul propus de cei doi oameni de știință sovietici se poate constata că O.Z.N.-urile se încadrează destul de bine acestui model. Căci, ce se știe astăzi cu certitudine despre „farfuriile zburătoare”, pe care mulți au izbutit să le vadă, ba chiar să le și fotografieze? În primul rînd, ele au o formă regulată de disc, cu o îngroșare în centru, care le face, de fapt, asemănătoare cu două farfurii, puse una peste alta, cu părțile inferioare în exterior. Se mai știe apoi că aceste obiecte zboară, și zborul lor are unele trăsături specifice: „farfuriile” sînt capabile să dezvolte o viteză mare, să facă viraje scurte, să dispară instantaneu. Or, toate acestea se explică ușor în lumina tezei lui Barenblatt și Monin. Discurile atmosferice sînt, de fapt, aer în aer. Masa particulelor prinse în „farfurii” de aer este infimă, de aceea este de ajuns o adiere cît de ușoară a vîntului ca să imprime farfuriei o accelerație mare. Dacă ea va acumula o cantitate mare de praf, farfuria va începe să coboare, clătîndu-se ca o frunză de toamnă. Datorită căderii rapide, farfuria ia formă de clătîță și vine vremea cînd turbulența interioară nu mai are suficiente forțe pentru a menține

Fără îndoială că teoria celor doi oameni de știință sovietici este foarte ispititoare pentru savanți, fiindcă se poate da, cu ajutorul ei, un răspuns la așteptate întrebări rămase de multă vreme în suspensie. În același timp însă, ipoteza formulată este de natură să provoace revoltă și indignare în rîndul adeptilor și susținătorilor fanatici ai O.Z.N.-urilor. Cum, farfuriile în care ei își puneau atîtea speranțe, în care vedeau obiecte extraterestre, poate chiar vehicule cu care nepămîntenii aveau să descindă în curînd pe Terra, ca să fumeze cu noi pipa păcii, să nu fie decît... aer și praf? Să se alege, adică, praful și pulberea de visele cele mai ademenitoare ale unei bună părți a locuitorilor planetei noastre? Așa ceva O.Z.N.-iștii de pretutindeni nu vor să accepte cu nici un chip. Spre liniștirea lor, facem cîteva precizări:

1) Este vorba doar de o ipoteză, fără nici o confirmare practică pînă în prezent (nimeni n-a atins o astfel de farfurie, n-a luat probe pentru a-i stabili compoziția, n-a văzut cum se formează sau se dezintegrează).

2) Ipotezei Barenblatt-Monin i se opune istoria problemei. Dacă „farfuriile zburătoare” n-ar fi altceva decît fenomene naturale, astfel de fenomene ar fi trebuit să se producă din cele mai vechi timpuri, dintotdeauna, și cam cu aceeași frecvență. Este însă știut că boom-ul „farfuriilor zburătoare” s-a declanșat de-abia după cel de-al doilea război mondial.

3) În articolul din „Izvestia” se spune: „Firește, modelul Barenblatt și Monin nu cuprinde toate cazurile diferite aparitii în atmosferă, care sînt luate drept „farfurii zburătoare”, dar el explică bine pe cele mai caracteristice dintre ele”. Prin urmare, chiar dacă modelul de care ne-am ocupat s-ar confirma, ar rămîne destule cazuri în afara lui.

Din toate aceste motive, vajnicii susținători ai ideii că O.Z.N.-urile sînt mesaje ale unor civilizații extraterestre, și că mai devreme sau mai târziu se vor arăta ei și extraterestrii în carne și oase, își păstrează întregul cîmp de acțiune. Ei vor putea să investigheze, să înregistreze, să comenteze, să propună noi interpretări etc., și de acum înainte. Dar mai ales vor putea să aștepte cu răbdare, în pace și liniște, să-și facă apariția mesagerii unor alte lumi, chiar dacă acestea se vor dovedi în cele din urmă doar niște Godot. Și între timp farfuriile zburătoare vor continua, desigur, să-și arate ochilor noștri vrăjiiți profilul saturnian sau fața ca o lună plină, în care, cu puțină imaginație, se poate descifra ușor un zîmbet de Giocondă, pentru ca pămîntenii să aibă la ce se uita și la ce visa și să scape în felul acesta de obsesia îngrozitoare că sînt singuri în Univers. Căci altfel ar muri de plictis!

ION D. GOIA

Enigmaticul zîmbet al farfuriilor zburătoare

amestecate, încă de la formarea ei, prin forța undelor, și nu există pierderi de energie pe seama turbulenței. De aceea, în interiorul petei turbulente trebuie să fie mai mare decît în mediul înconjurător.

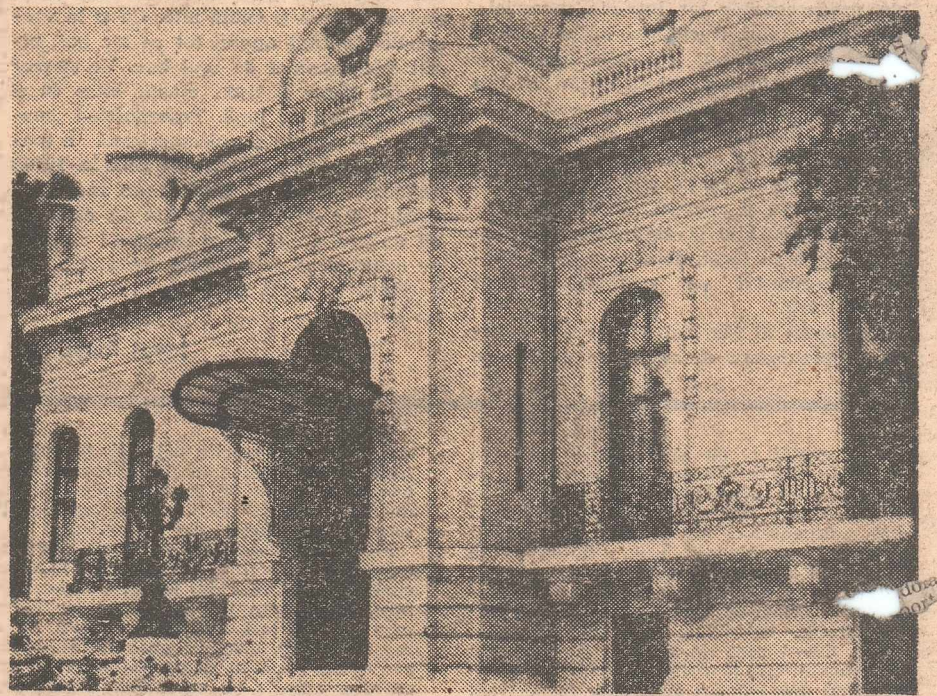
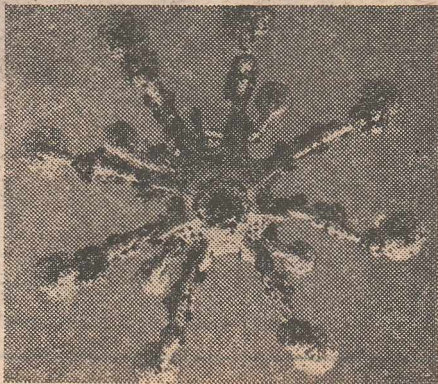
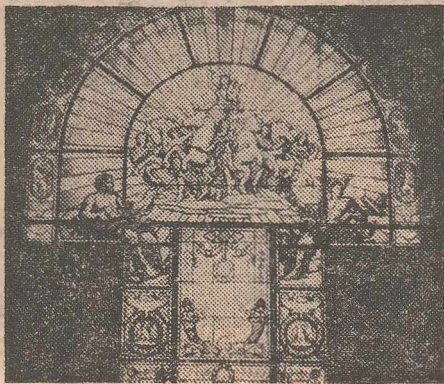
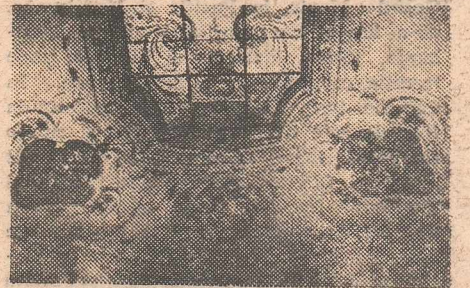
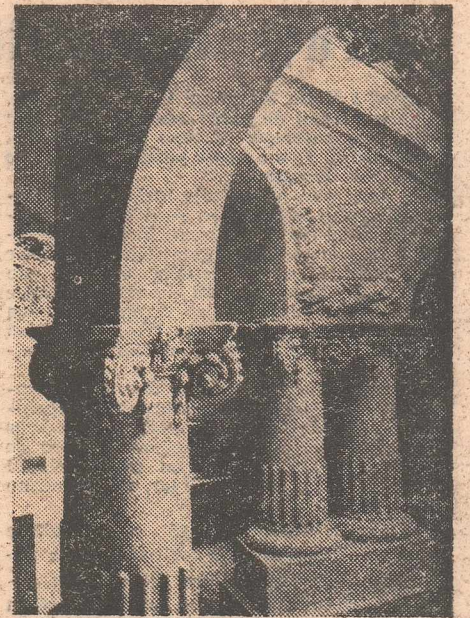
Acest lucru a fost confirmat experimental de cercetătorii americani, care au făcut experiențe în virful unui turn înalt. La nivelul de 140 de metri savanții au măsurat pulsațiile vitezei curentului de aer. Cercetînd scufundarea undelor interioare, ei au stabilit că peste cîva timp în zona acestei căderi viteze pulsațiilor atinge 1 metru pe secundă, în timp ce în afara zonei viteza este doar de 1 centimetru pe secundă. De aici decurge concluzia că în interiorul masei de aer există într-adevăr porțiuni în formă de disc, puternic agitate și bine conturate, asemănătoare cu niște farfurii. Ce se întîmplă dacă o astfel de „farfurie” se întîlnește cu particule de aerosoli, cu alte cuvinte, cu praful? Dacă viteza de cădere a firelor de praf va fi mai mare decît viteza pulsației mișcării haotice din „farfurie”, aceste fire de praf vor trece prin farfurie. Dacă viteza lor va fi mai mică, particulele vor pătrunde în interiorul „farfuriei” și vor rămîne acolo. Farfuria se dovedește a fi o capcană pentru aerosolii din atmosferă. Și cînd se acumulează destul praf, atunci discul de aer încetează de a mai fi străveziu — el poate

„farfuria” în viață. Atunci, această formație se amestecă cu aerul înconjurător și dispare „în chip misterios”.

O anume confirmare a acestor susțineri teoretice ale savanților sovietici a fost obținută de către cosmonautul sovietic Gheorghii Greciko în timpul celei de-a 96-a zile a zborului la bordul stației orbitale „Saliut-6”. Cosmonautul a studiat scipirea stelelor în timpul „asfințirii” lor la orizontul Pămîntului, pe măsura pătrunderii în adîncimea atmosferei. S-a dovedit că felul aparte al acestei scipiri se explică foarte bine dacă admitem existența formațiilor atmosferice disciforme presupuse de savanții sovietici.

Obiectiei că o astfel de ipoteză — e vorba de teoria lui Barenblatt și Monin — poate explica doar aparițiile din atmosfera terestră și de pe oceane, dar nu și pe cele din cosmos, articolul din „Izvestia” îi răspunde că, faptic, în cosmos O.Z.N.-uri n-au fost întîlnite niciodată. Cosmonauții sovietici au observat în cîteva rînduri ceva care putea fi luat drept obiecte neidentificate. Dar explicația s-a găsit repede: era vorba de foite de metal desprinse din stație și care, luminate de razele soarelui, aduceau cu niște steluțe lucitoare. Nici un fel de alte obiecte misterioase n-au mai fost observate nici de cosmonauții sovietici, nici de astronauții americani.

București — „o viziune curată și sinceră”

● Pe locul fostei cofetării „Nestor”, constructorii bucureșteni au ridicat un vast Complex hotelier și de locuințe, desfășurat între Calea Victoriei și strada Luterană. Sobrietatea arhitecturii lui sporește personalitatea centrului Capitalei noastre, consolidându-i în același timp frumusețea ● A renăscut și cindva celebrul restaurant „Parcul Trandafirilor”, dar în ambianța restaurată a unei clădiri centenare, veritabil monument de artă, din alcătuirea căruia vă prezentăm aceste detalii semnificative.

Zilele acestea, odată cu deschiderea „Parcului Trandafirilor”, se încheie o etapă importantă în istoria contemporană a Bucureștiului, înfăptuindu-se indicația dată în 1974 de secretarul general al partidului: darea în circuitul de hoteluri și restaurante a unor vechi și reprezentative imobile, cărora li se schimbaseră destinația sau care se pretează la aceste utilizări.

Se știe, de pildă, că în localul bătrânului „Continental” de pe Calea Victoriei, vizavi de „Romarta”, se aflau ghișeele și birourile unei întreprinderi de gaze, iar în actualul hotel „Bulevard”, azi restaurat, se instalase, dacă ne aducem bine aminte, un minister.

Iată însă că în momentul de față — ne spune Gheorghe Popa, directorul Întreprinderii de turism, hoteluri și restaurante București — prin deschiderea „Parcului Trandafirilor”, întreaga acțiune se termină cu succes. Astfel, în ultimii ani s-au realizat 25 hoteluri și restaurante de înaltă ținută, cum ar fi Bulevard, Continental, Majestic, Palas, Național etc., fiecare într-un stil propriu și purtând marca vechiului București. Drept urmare, capacitatea hotelieră a Capitalei (încă insuficientă!) a săltat de la 3500 în 1974 la 10200 locuri.

Să subliniem de la bun început că „ultimul venit”, Parcul Trandafirilor, nu este nici pe departe un simplu restaurant, „o circumă de lux”, cum zic glumeții. Este vorba de o adevărată bijuterie arhitectonică. Dealtfel, el nu a preluat decât numele de la fostul local cunoscut bucu-

reștenilor, pe al cărui teren s-a construit hotelul „Dorobanți”. Lângă acesta din urmă se deschide „Parcul”, cu o destinație multifuncțională.

Centenara construcție din Piața Cosmonauților, restaurată cu migală de Întreprinderea de proiectări și construcții „Carpăți” (arhitect Nicolae Manolescu și inginer Gheorghe Dumitrescu) încorporează o valoare artistică deosebită prin arhitectura și mobilier, motiv pentru care a fost declarată monument de artă.

În afara restaurantului de la demisol, cu mobilier în stil românesc, cele opt impozante saloane de la mezzanin, fiecare cu arhitectura și decorația sa proprie, se pretează, cum am spus, la folosințe multiple. Te-ai crede într-un palat, dar care respiră o atmosferă intimă. Aici se pot organiza, de către persoane particulare sau instituții, mici reuniuni de lucru, simpozioane, convorbiri, audii (există o admirabilă sală de muzică), cocteiluri etc.

Unele piese sînt unice pe țară — arată directorul Gheorghe Popa — cum ar fi vitraliul zodiacului, lămpile de cristal de Boemia, porțelanurile de Meissen sau un monumental candelabru cu pec cu flământ din cărbune, datînd de aproape o sută de ani. Semnificativ pentru spiritul întregii lucrări este și faptul că de pe acum I.T.H.R. este solicitat de doctoranzi de la Institutul de arhitectură ca să le pună la dispoziție o sală pentru a-și susține acolo lucrările de doctorat. O consideră adecvată profesiei...

Cît privește restaurantul din grădină —

pomii seculari, decorațiile florale și fințina arteziană vor crea, sintem asigurați, o scădere în temperatură de vreo zece grade față de restul orașului bătut de caniculă. În fine, vom trăi, vom vedea și ne vom bucura.

Tot în contextul „reînnoirii hoteliere” a orașului, amintim că se apropie de finalizare un obiectiv urbanistic de interes deosebit: ansamblul Complex hotelier și locuințe din Calea Victoriei — Luterană, în zona fostei cofetării „Nestor”, într-un perimetru mărginit de patru străzi.

Regimul de înălțime al Căii Victoriei — ne spune arhitectul Antonio Teodorov, șeful sectorului V al Institutului Proiect-București, proiectantul general al lucrării — nu ne-a permis să mergem pe verticală și a trebuit să ne mulțumim cu parter, mezzanin și opt etaje. Or, deși pare curios, tocmai această înălțime redusă creează mari dificultăți de rezolvare funcțională, apărînd probleme legate de lungimea circuitelor interne. Simplu fapt că fațada spre Calea Victoriei se întinde pe 120 m sugerează natura problemelor cu care ne-am confruntat. Dar toate acestea reprezintă o fază depășită și sintem fericiți că noile construcții din această zonă foarte centrală, precum și perspectiva pe care ele o deschid spre Piața Palatului Republicii dau contur final inimii orașului, împlinînd-o. Cu atît mai mult cu cît noul hotel va fi cel mai mare și mai important al Capitalei, din punctul de vedere

al capacității și al poziției, fiind amplasat pe o arteră de mare tradiție.

Iată și cîteva cifre: hotelul va avea 48 camere cu un pat, 370 camere cu două paturi, 31 apartamente, un bar de zi cu 54 locuri și un snack-bar cu 117 locuri, o cofetărie continuînd tradiția faimosului „Nestor”, un restaurant de aproape 400 locuri, o terasă-restaurant, o piscină acoperită și o altă în aer liber, un salon pentru micul dejun și o sală polivalentă cu o capacitate de 500 locuri pentru conferințe, simpozioane, proiectii, banchete, parăzi ale modei etc. Plus o parcare subterană, deasupra căreia o mică plantație va crea, în interiorul colosului de beton, un microclimat plăcut și îmbietor.

Merită remarcată și strădania proiectanților de a îmbina armonios modernul și tradiționalul. Astfel, plafonul holului principal este realizat dintr-o succesiune de casete din ipsos care amintesc de plafonul vechilor clădiri românești, dar într-o interpretare modernă. Nu lipsit de interes este și faptul că practic toate materialele de finisaj sînt de proveniență autohtonă.

Cei care au gândit noul hotel și îl realizează în prezent ne-au rugat să subliniem că au visat nu o clădire monumentală, greoaie, ci o construcție reprezentativă a noului București, de sfîrșit de veac, într-o viziune curată și sinceră.

LIONEL NIȚESCU ■
Fotografii de ELENA GHERA ■

Flacăra Redacția: București, Piața Școlii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefon: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore-Mărășanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, Victor Niță, Adrian Dohotaru, Tania Rodu) — 26 00, 25 60; Secția scrisori, probleme Mircea Bunea, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Gherghinescu) — 25 58, Dan Birlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balaciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Măneacă, Olimpia Olaru, Constantin Dragomir, Sorin Postolache) — 14 57, 25 59, 17 60 10 interior 25 50; Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIU — 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28; Redactor șef — 17 60 10 interior 20 02. Tipar executat la Combinatul poligrafic „Casa Școlii”. Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă. P.O. Box 136-137, telex 11126. București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU